Stjepan Petrović

Konferencije

Kuzmica 1982.

ODOBRENJE NADBISKUPSKOG DUHOVNOG
STOLA U ZAGREBU
Broj: 852/1982 od 23. 4. 1982. godine

Konferencije

Izdavač

HKD SV. ĆIRILA I METODA

ZAGREB

Tisak: »Plamen« — Slav. Brod

P R E D G O V O R

Ove Konferencije izdajem po želji i nagovoru svog prijatelja Msgr. o. Mije Škvorca, pomoćnog biskupa zagrebačkog, te ih njemu i posvećujem.

Konferencije su poredane kronološkim redom, kako su već nastajale. Kod svake sam označio u bilješci na kraju, kada i gdje sam je održao i koji je bio povod za pojedinu temu konferencije.

No posebno bih se htio osvrnuti na četiri posljednje konferencije, koje su održane u župnoj crkvi Sv. Kuzme i Damjana u Kuzmici u trodnevnici za Blagovijest, tj. od 22. do 25. ožujka 1981., a u svrhu otvorenja Malog filijalnog Svetišta Schönstattske (šenštatske) Gospe, Majke Božje Divne, i samog Posvećenja župljana župe Kuzmica Majci Božjoj Divnoj po »Savezu ljubavi« s Majkom Božjom.

U svakoj od ovih četiriju konferencija davao sam potrebno tumačenje i objašnjavanje teksta, koje u samom tekstu nije unešeno, da vjernicima bude lakše za razumijevanje.

Sve četiri ove konferencije treba uzeti kao jednu cjelinu, jer sve obrađuju jedan isti predmet. tj. Posvećenje Majci Božjoj Divnoj po Savezu ljubavi s Majkom Božjom, i sve su međusobno povezane i zato se ne mogu uzeti odvojeno.

Još da spomenem sâmo prihvaćanje ove pobožnosti i Posvećenja Majci Božjoj Divnoj od strane vjernika župe Kuzmica.

Dolazak vjernika u trodnevnici bio je neočekivano brojan. To je bio znak, da je narod plebiscitarno prihvatio ovu lijepu pobožnost i pažljivo saslušao svaku konferenciju. Odazvao se i za samo Posvećenje Majci Divnoj, tako da se ispovijedilo i pričestilo za prvi mah oko dvije stotine vjernika i na sam blag-

dan Majke Božje Divne, na Blagovijest, sklopilo Savez ljubavi s Majkom Božjom i upisalo se u knjigu Saveza, koja se čuva u samom oltaru. Od tada pa nadalje divno je promatrati, kako se vjernici zaustavljaju prolazeći pored oltara Majke Divne, koji stoji u posebnoj kapelici do ulaznih vrata, odijeljenoj od crkvene lađe, bilo da ulaze ili izlaze iz crkve, te kleknu i pomole se Majci Divnoj.

Na blagdan Pohođenja Majke Božje, 31. svibnja 1981., bila je svečana Posveta i otvorenje Malog Svetišta Majke Divne u Kuzmici. U tu svrhu je došao preuzv. gosp. Msgr. Dr. Đuro Kokša, pomoćni biskup zagrebački, namjesto Nadbiskupa, koji je bio zapriječen, i svečano blagoslovio sliku Majke Divne, oltar, tabernakul i još neke predmete. Tako je toga dana otvoreno Malo Svetište Majke Divne u Kuzmici. Toga se dana posvetila cijela župa Majci Divnoj po Savezu ljubavi.

Kako je rečeno u samim konferencijama, to je sada Milosno mjesto za župu Kuzmica. I kao takovo ono se već očitovalo. To znaju pojedine duše, a uprav. župe, koji ovo piše, može o tom posvjedočiti. Ono, što je svima poznato, to se može i ovdje spomenuti, a to je neočekivani velik uspjeh misija u župi Kuzmica od 7. do 16. studena 1981. Svi su se divili, i župnik i misionari i vjernici, kako milost Majke Divne djeluje.

Od 31. svibnja 1981. pa nadalje održava se svaki dan podveče kroz pola sata klanjanje Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramentu pred otvorenim tabernakulom — kao u Schönstattu (Senštatu) — i moli se Sv. Krunica i još neke molitve. To se obavlja neprekidno svaki dan. Ako je župnik otsutan ili zapriječen, onda to vjernici obave sami, u tom slučaju pred zatvorenim tabernakulom. Tako se istovremeno štuje Isus u Presv. Olt. Sakramentu klanjanjem, i Marija, Majka Divna, molitvom Sv. Krunice. A to je najeminentnija pobožnost u našoj vjeri. I vjernici, veliki i mali, dolaze svaki dan u ne malom broju. Rijetko je ispod deset, a većinom preko deset i preko dvadeset, a kad se održava »Sat Saveza« — to je nedjeljom iza 18. datuma svakog mjeseca —, onda ih dođe i preko dvije stotine. Narod je prihvatio i zavolio tu pobožnost i ne treba nikoga poticati u crkvu, jer Majka Divna privlači srca. I kako je učio p. Kentenich, Ona dokazuje, da je tu prisutna.

Stjepan Petrović,

uprav. župe Kuzmica

I

SMISAO ŽIVOTA(')

»Život je pun neriješenih pitanja, nesporazuma, čvorova i nejasnoća. Nesreće, tragedije i katastrofe prate čovjeka. U njima se rađa, živi, muči se i umire. Ide se stramputicama, radi s pogrješkama, naučava u zabludama. Bole nas nepravde, vrijeđa ružno, laži nam ne daju naprijed. Promašujemo, lutamo i tražimo, ali ne nalazimo. Rješavamo, rasplićemo i odmotavamo, da se još više zapletemo. Pogrješno mrzimo i ljubimo. Krivo se veselimo i žalostimo. Tapkamo u mraku. Često puta nas hvata očaj i tuga. Nestaje nam često svijetla i snalaženja, načela i polazne točke. Kao zalutali putnici u gustoj šumi tražimo izlaz na vedri i čisti zrak.« (Jurjević: Čovjek)

Ovako govori današnji čovjek htijući odgovoriti na ono veliko i teško pitanje: otkuda čovjek, kuda ide i koja mu je svrha?

Ali ne samo današnji, nego tako je govorio i čovjek srednjega vijeka, tako je govorio i čovjek staroga vijeka. Čitavo povijesno zbivanje je samo pokušaj rješenja ovog najtežeg problema. Što su ratovi starog, srednjeg pa i najnovijeg vijeka, nego čežnja sebe učiniti sretnim?

Čitamo li knjige starog vijeka, vidimo, kako upravo grozničavo muči problem života ondašnjeg čovjeka. Job se tuži na svoj život i proklinje ga: »Ne bilo dana, u koji se rodih, i noći, u kojoj rekoše: rodi se dječak« (Job, 3,3) Ili na drugom mjestu: »što ne umrijeh u krilu materinu?« (Job, 3,11). »Ne nalazim mira, ne nalazim pokoja, jer dođe zlo« (3,26). »Kad legnem na počinak, mislim: kad ću ustati, kad će proći noć? I prevrćem se bez pokoja, dok osvane jutro. Tijelo je moje obučeno u trulež, koža je moja slična zemaljskoj kori; još malo i rasčinit će se« (Job: 7,4-5).

Sve kako-tako, pa i nevolje se podnose, ali pomisao na smrt rađa veliki strah i tjeskobu. To je ono najstrašnije, što je najviše mučilo čovjeka. Uza svu težnju za srećom, za životom, za besmrtnošću, jednom sve mora prestati, sve proći, i kako opet kaže Job: »Čovjek procvate kao cvijet, uvene, bježi kao sjena i ne ostaje« (14,2). Ili, kako se navodi u Ps. (103; 15. 16): »Cvate ko cvijetak na njivi; jedva ga dotakne vjetar, i već ga nema, ne pamti ga više ni mjesto njegovo.«

Čemu onda živjeti? Na to pitanje dati pravi odgovor, značilo bi: pogoditi smisao života. Ali treba odgovoriti, jer bez odgovora, kako kaže Tolstoj, ne možemo živjeti. Bez svega lako živimo, samo ne bez odgovora na to pitanje, jer se ono rađa u duši svakog čovjeka.

Pokušavali su na to pitanje odgovoriti već filozofi starog vijeka. Prema Aristotelu i Sofoklu najbolje bi bilo i ne roditi se. Sokrat opet smatra, da je smrt najveće dobro, jer smrću, naime, prestaju boli.Seneka veli, da je život kazna, jer će prije nestati suza iz naših očiju, nego njihovih uzroka. Zato Buda veli, da se treba osloboditi života, ne mariti za život, vratiti se u ništavilo, nirvanu. — Tako pesimisti. Ovi nisu mogli odgovoriti.

Htjeli su na to pitanje odgovoriti Epikurejci. Treba uživati život — udovoljiti svim nagonima. Jedi, pij, naslađuj se, sve je drugo isprazno. Ali šta je s bolešću, patnjom? Šta je sa siromaštvom, i ako ti nije moguće uživati? Ni Epikurejci nisu pogodili smisao niti riješili problem života. Došli su Stoici s parolom, da je najveća sreća: mir srca. No taj se može postići, ako se čovjek otrgne od sveg onog, što narušava taj mir. Ali to ne kao u kršćanskom duhu, nego čovjek mora da bude beščutan, slobodan i neslomiv. Ne smije ništa željeti, niti se čega bojati. Dakle traži puno odricanja i napora. No to nije za sve ljude. Zato i nisu Stoike voljeli, nego su ih kao bešćutne i hladne prezirali. Njihova napuhana i prisiljena »krepost« nije htjela da zna za bol i trpljenje, niti je mogla pružiti motiva, koji bi tu bol ublažio. Zato logički prihvaća i samoubojstvo: »Ako vam je breme preteško, pustite ga! Exitus patet! Odlazak je slobodan!« Ni stoicizam nije riješio životni problem.

U srednjem vijeku, kada je filozofija bila uglavnom svojina kršćanstva, nije bilo toliko posebnih nazora na svijet i život do onog, kojeg je u punoj jeci propovijedalo kršćanstvo. Tek u novije doba, u novom vijeku, kad je već bilo više otpada od vjere i Crkve počevši od raskola protestantizma, rodili su se novi razni sistemi, koji hoće da riješe smisao života. Ovi svi nose porijeklo od svog praoca Emanuela Kanta. Htijući s Kantom zanijekati metafizički svijet, katkada jasnije s materijalistom Büchnerom, priznaju, da u čovjeku živi »vječna i neutaživa čežnja za mističnim, nadnaravnim«; ili prigušenije s Schoppenhauerom »metafizički nagon«. Problem bolli i problem sreće toliko tuče moderne filozofe, da Zola kaže: »Neugasiva žeđa za srećom pali čovjeka«. A Nietzsche osjeća, da »bol želi konac, a radost hoće duboke, duboke vječnosti.«

Možda će moderna znanost ili napredak kulture riješiti problem života? Da vidimo. Ali što je moderna znanost? To je znanost samo pojava, a ne stvari; napose ta znanost ne pozna nadnaravnog svijeta. Ali kako ću ja spoznati svoj unutarnji ja, kad mi se čini, da ni ne postoji taj ja? Tako Kant i njemu slični. A gdje onda nadosjetni, transcedentalni svijet? Ne može znanost odgovoriti na pitanje o smislu života, kako to i Tolstoj priznaje. Ne može empirijska, jer ona ne prodire u dubine pitanja o ljudskom životu. Ne može moderna filozofija, jer ne priznaje ništa nadosjetnog, a ljudski je život utjetovan i nadosjetnom stvarnošću. — Da vidimo,

može li odgovoriti progresizam, koji kaže, da je najveća sreća čovjeku i smisao života u usponu kulture? Kulturu pak promiče znanost, umjetnost, industrija, tehnika itd. — No svi smo svjedoci današnje kulture. Treba samo zaći i vidjeti razorena sela i gradove po našoj zemlji, a da drugdje i ne idemo. Je li to sreća čovjeka i smisao života: biti bez krova i ognjišta, biti bez hrane, biti bez odijela, bez slobode, bez imovine, bespravno siroče, koje u duši nosi samo bol i tugu? Sve je ovo plod kulture i tehnike. Zar nije i ovo strahovita zabluda? Reći, da je sreća čovječanstva uspon kulture i tehnike kraj tolikih invalida, bolnica i grobova, kraj tolike krvi i suza? Varka, iluzija! — Kultura može biti samo pomagalo, da čovjek lakše shvati smisao života, ali ne sam taj smisao; jer bi tada čovjek sam sebi bio cilj, a to je zabluda i zlo današenjega vremena.

Možda će odgovoriti, što je smisao života, danas tako obožavani materijalizam? Prema njemu sve je materija. Svemir je nastao iz vrtnje vječnih atoma. Sva su se bića razvila sama od sebe iz pratvari. Čovjek je skup besmrtnih atoma. Život je razdijeljeno djelovanje materije. Duša je skup djelovanja živaca i mozga. Slobodne volje nema. Sve se događa mehaničkom nuždom. Dakako da ovakav sistem, koji naoko pogoduje čovjeku, nailazi na pristalice. Ali ne zadugo. I on se sukobljuje sa životnom zagonetkom. Jer dok jedan kao sudac, kako veli sam materijalist Du Bois Reymond, jednakom mehaničkom nuždom ide doručkovati, drugi kao zločinac ide umirati na stratište. Jedan nužno uživa, dok drugi nužno u bijedi i patnji umire. Zar, to nije paradoks?

Zadnje stvari: starost, bolest, smrt, — najviše muče materijaliste, jer ih, kako priznaje njemački materijalist Büchner, ni materijalizam neće riješiti. Zato i Zola u svom paklenskom bijesu, ne mogavši protumačiti bol u životu, kaže: »Jadan i go čovjek nema snage, da nosi zemaljsku bol bez vječne laži o raju! Kad je do dna ispio bol života, vraća se opet Božjoj varci!« Priznaje nagon za srećom, ali ga zove lažju i Božjom varkom. Dakle materijalizam ne može odgovoriti, što je smisao života. Pada nužno u pesimizam, koji će se prema Hartmanu kao svjetovno naziranje uvijek širiti; i tako nikad odgovora.

Pokušali su drugi materijalizmu srodni sistemi odgovoriti, ali svi uzalud; jer svi oni ne priznaju transcedentalne stvarnosti, bez koje nema odgovora.

Ne može odgovoriti ni bogatstvo, ni časti, ni vlast, ni sport, ni uživanje, jer sve ovo ne može usrećiti ni utješiti čovjeka. Ostaje život još uvijek neriješeni problem.

Angostici odgovaraju na pitanje: otkuda čovjek i kuda ide: »Ignoramus et ignorabimus — ne znamo i ne ćemo znati«. »Samo luda čeka odgovor«, veli Heine. »Ali bez odgovora ne možemo ži-

vjeti«, opet veli Tolstoj. Što sada? Hoćemo li kao pesimistički materijalisti staviti revolver na sljepočice: jedan čovjek, jedan atom manje. Svemir se i dalje kreće. Život teče dalje.

Toliki i toliki sistemi i nazori na svijet i život htjeli su odgovoriti na zagonetku života, ali sve uzalud, — odgovora nisu dali. — Iznad svih tih sistema diže se jedan prizor: u tamnoj raspucanoj špilji nedaleko od Betlehema leži u Jaslama Dijete, a nad Njim se nadvila Djevičanska Mati. Okolo špilje nekoliko životinja. Za to Dijete stoji pisano: »Žrtava nisi htio, nego si mi pripravio tijelo; i evo dolazim, da vršim volju Tvoju« (Hebr. 10; 8. 9). Davno, već prije 1945 godina došao je Krist, Bog, među ljude, da jednom zauvijek odgovori svim ljudima, što je smisao života. Za svog djelovanja među Židovima toliko puta je istakao: »Nisam došao, da činim volju svoju, nego volju Onoga, koji me je poslao« (Iv. 6,38). Njegov uzvišeni govor na Gori jest pravi odgovor svim pesimistima ovoga svijeta, svim patnicima i nevoljnima, da je svrha života Kraljevstvo nebesko. Ne zemlja ni raj na zemlji, kojeg nema, nego vječni život iza smrti. Bog je naša svrha. I kako već sam Tolstoj priznaje: »Bez Boga ne možemo živjeti. Vjera daje životnu snagu i smisao«. A to je baš ono, što su bezbožni sistemi odbacili.

Otrgnut od vječnosti život ne može dati ono, što su mu obećavali; i što mu dadne, to nije ono, za čim je čeznula njegova duša. Ljudski duh teži za neizmjernošću, za vječnošću, ali toga bez vjere, bez Boga, bez Neizmjernoga, bez Vječnoga ne nalazi. Ostaje samo u »vječnoj melankoliji«, kako to naziva Chateaubriand. Bez vjere, bez Boga nema rješenja životnoga paradoksa, jer je onda ljudski život vječna težnja za nečim, čega nema. Ili vjera ili propast; ili kršćanstvo ili nihilizam; — druge alternative nema! Ako moderno čovječanstvo ne želi, da propadne, morat će se vratiti Kristu. — Zar je čežnja ljudskog srca samo zato, da se nikad ne ispuni? Zar je patnja konačni smisao života? Besmisao! Mora da je negdje mir, utjeha i sreća! A ako je nema ovdje, onda je mora biti s onu stranu groba.

I zato nam Katekizam već na prvoj sstrani odgovara na pitanje: Zašto smo na svijetu? »Na svijetu smo zato, da Boga spoznamo, ljubimo, Njemu služimo i tako u nebo dođemo«. To je smisao života. Služba Bogu u potpunoj predanosti i ljubavi. Samo se tako razbistruje tama i »dolazi na čisti zrak«. Samo je pri toj spoznaji protumačiva neodoljiva čežnja ljudskog srca.

Ta spoznaja, spoznaja Boga i dolazak Njegov među ljude, nije samo preobrazilo ljudsko srce, nego i »obnovilo lice zemlje«. I zato piše Sv. Pavao u poslanici svome učeniku Titu, koja se čita na Božić kod ponoćne Sv. Mise: »Milost je Boga Spasitelja našega sišla među sve ljude« (Tit. 2; 11). Njegova nauka, Njegova trajna prisutnost u Sv. Crkvi: »Ja sam s vama u sve dane do svršteka svijeta« (Math. 28; 20), Njegova milost preobrazuje svijet, obnavlja lice zemlje. A to se počelo ostvarivati na dan dolaska Duha Svetoga najprije na Apostolima, zatim na kršćanima, koji po Duhu Svetom postaju novi ljudi. Prema onoj izreci iz Psalma 103 (3): »Ako pošalješ Duha Svojega, stvorit će se, i obnovit ćeš lice zemlje«. Jer po Duhu Svetom postaju ljudi bogonosci i tako u potpunosti ostvaruju svoj smisao života.

Lit. — Ušeničnik: Filozofija života.

1) Ovo je bio prvi pokušaj pripremanja konferencija, dok sam još bio bogoslov na Teološkom fakultetu u Zagrebu g. 1946.

II

DOGMATSKI OSNOVI ŠTOVANJA BEZGREŠNOG SRCA MARIJINA (1)

»Da spasi duše bijednih griješnika Gospodin hoće, da se uvede na svijetu pobožnost prema mojem Bezgrešnom srcu«, rekla je Blažena Djevica djeci u Fatimi.

Povijesni razvoj pobožnosti prema Bezgrešnom Srcu Marijinu pisci obično dijele u tri razdoblja.

Prvo, kojemu se ne može pobliže odrediti početak, traje do 17. vij., tj. do Sv. Ivana Eudes. Ovo razdoblje ima karakter sasvim privatne pobožnoti, koja se očituje u duhovnom životu tek nekih svetih osoba. U literaturi se još tada nije pisalo posebno o predmetu ove pobožnosti. Ipak su spisi Sv. Augustina (De Virg., c. 3.), Sv. Leona Velikog (Sermo de Nat. Dom.), Sv. Ivana Damašćanskog (Oratio I. de Nativ. B. Virg.; Oratio I. de Dormit. B. Virg.), Sv. Bernarda, Sv. Bonaventure, a posebno Sv. Bernardina Sienskog pružili mnogo svijetla kasnijem studiju o tom predmetu.

Drugo razdoblje počinje djelovanjem Sv. Ivana Eudes, tj. od polovice 17. vijeka i traje do 1942. g. Ovo razdoblje poprima već karakter javnog štovanja. Najveći pobornik i širitelj ove pobožnosti jest spomenuti Sv. Ivan Eudes. Zato ga nazivlju ocem, učiteljem i apostolom pobožnosti Srca Marijina. Odlikovan dubokom svetošću, velikom naobrazbom i apostolskim žarom širio je slavu Srca Marijina kao apostol po Francuskoj i riječju i perom. Znamenita su društva i bratovštine, koje je on ustanovio na čast Srca Marijina. A od njegovih napisanih djela najveće je: »Le Coeur admirable de la Très Sainte Mère de Dieu — Divno Srce Presvete Majke Božje«. Ovo je djelo neiscrpivo vrelo za studij pobožnosti Srcu Marijinu.

Poslije njega ističu se u širenju ove pobožnosti Ivan Pinamonti, De Gallifet, Nix, a u najnovije vrijeme Sauve. Lebrun i drugi.

Što se tiče samog ustanovljenja blagdana Srca Marijina u službenoj liturgiji Crkve, moramo istaknuti, da je ovo imalo otvoren put istom onda, kad je ustanovljen blagdan Srca Isusova. Ne dugo iza godine 1765., kada je Papa Klement XIII. dozvolio pojedinim Crkvama blagdan Srca Isusova, odobri 1797. Pijo VI biskupu u Palermu, da za svoju biskupiju može ustanoviti blagdan Srca Marijina. Godine 1805. za Pija VII. dopusti Sveta Kongregacija Obreda za taj blagdan Sv. Misu i oficij o Snježnoj Gospi. Pijo IX. odobri 1855. g. vlastitu Misu i oficij o Srcu Marijinu onim biskupijama i redovničkim zajednicama, koje to zatraže. A godine 1914. dozvoli Sv. Kongregacija Obreda onima, koji uopće imaju ovlaštenje za blagdan, da ga slave u prvu subotu iza blagdana Srca Isusova. Dana 31. listopada 1942., a na osnovu Marijine poruke u Fatimi, posvećuje Sv. Otac Pijo XII. Sv. Crkvu i cijeli ljudski rod Bezgrešnom Srcu Marijinu. Konačno 1946. uvodi posebnu Misu i Oficij o Bezgr. Srcu Marijinu, te određuje da se blagdan slavi 22. VIII., podigavši ga na stupanj najviše svetkovine II. razreda (Duplex secundae classis) s obvezom za cijelu Crkvu.

Od 31. X. 1942. pa nadalje traje treće razdoblje u povijesti štovanja Bezgrešnog Srca Marijina.

Promotrivši kratko sam povijesni razvoj pobožnosti Bezgrešnom Srcu Marijinu treba nam sada pobliže upoznati, u čemu se sastoji narav same pobožnosti i koji su dogmatski osnovi štovanja Bezgrešnog Srca Marijina.

Da ovo upoznamo, promotrit ćemo najprije, što znači riječ »srce« i u kojem se smislu upotrebljava; te što je predmet, u čemu je razlog i opravdanost ovog štovanja.

I. — Značenje riječi »srce«.

Srce prvotno i neposredno označuje ono fizičko srce, satkano od mišićnog tkiva, koje kao vrlo važni organ tijela vrši presudnu funkciju kod optoka krvi.

Drugo je značenje riječi »srce« simboličko. U ovom značenju sadržano je sve ono, što se srcu pridijeva po Sv. Pismu i u običnom načinu govorenja.

Po Sv. Pismu srce je u ovom simboličkom značenju ponajprije počelo slobodnih ljudskih odluka. U proroštvu Danijela (I. 8) čitamo: »Danijel odluči u srcu svojem, da se ne okalja kraljevim stolom«. Kod Sv. Mateja: »Jer iznutra, iz srca ljudskoga, izlaze zle misli, bludništva, krađe, ubijstva, preljubi« (15, 19). Nadalje srce je počelo svih unutarnjih pokreta i djelovanja. Tako na pr. u Psalmu (24, 17) čitamo: »Umnožile su se žalosti srca moga«. Ili u Evanđelju Sv. Ivana (16, 22): »Ali ću vas opet vidjeti i radovat će se

srce vaše«. Srce je konačno unutarnje počelo i razumskog ljudskog djelovanja, ali ne čisto spektakulativnog, nego više praktičnog, koliko je naime u vezi s ćudorednim životom. Kod proroka Izaije (44, 18) čitamo: »Zaboravili su, da ne vide oči njihove i da ne razumiju srcem svojim«, a kod Sv. Pavla (Rim. 1,21): »Zalutaše u mislima svojim i potamni nerazumno srce njihovo«.

U običnom načinu govorenja srce označuje počelo svih onih čina, po kojima se očituje unutarnji ćudoredni život čovjeka. Zato se govori o srcu, koje ljubi, o srcu poniznom, milosrdnom, blagom, čistom, ili o srcu oholom, zlobnom, zavidnom itd.

Srce je dakle u simboličkom značenju princip svega unutarnjeg čovječjeg života: i misaonog i voljnog i čuvstvenog. I zato »Bog gleda u srce« (I Reg. 16, 7) i na njega polaže najvišu važnost; dapače drugo i ne traži za Sebe, nego srce, prema riječima Sv. Pisma (Prov. 23, 26): »Sinko moj, daj mi srce svoje«.

Srce u ovom simboličkom značenju zovemo duhovno ili etičko srce.

Očito je međutim, da je srce u ovom značenju sastavljen pojam. Ono ponajprije uključuje misaone i voljne moći tj. razumnu dušu, zatim osjetna čuvstva, kojima su središte tjelesni organi. Od svih organa, u kojima se očituju ljudske težnje i čuvstva, na prvom mjestu jest tjelesno srce. U njemu se kao u svom središtu najjače odrazuju sva unutarnja čuvstva, kako je to eksperimentalnim putem i znanstveno utvrđeno. Nema naime nijednog unutarnjeg pokreta, koji se ne bi očitovao u gibanju srca. Ova je osjetljivost srca otuda, što je ono mnogostrukim skupom najnježnijih živaca povezano s mozgom, živčanim centrom. Preko ovih živaca, od kojih jedni zaustavljaju, a drugi pospješuju bilo, prenose se sva uzbuđenja u srce.

Tako se, eto. i prema Sv. Pismu i po općem mišljenju i opažanju znanosti sav unutarnji život najviše i najjače odrazuje u srcu, iz kojega izlaze dobre i zle misli, želje i uopće svi pokreti (Katolički list br. 41/1934., članak Dra Bakšića).

II. — Predmet štovanja Srca Marijina

Razmotrivši pojam i značenje riječi »srce« treba nam promotriti sam predmet štovanja Srca Marijina.

Bez sumnje je, da štujući Srce Marijino, štujemo osobu Presvete Majke Božje, jer se svako štovanje konačno uvijek odnosi na osobu. Tako na pr. štovanje Pet Rana Isusovih odnosi se na osobu Isusa Krista, koji je radi svoje neizmjerne ljubavi predao Sebe Križu i zadobio ove Rane. Zato kaže Sv. Toma, da se dijelovi tijela ne časte po sebi, nego zato, što se u tim dijelovima časti cjelina (S. Th. III. q. 25 a, 1).

No sada nastaje pitanje, koji je vlastiti predmet ove pobožnosti, jer se u svim Marijinim pobožnostima časti Njena osoba.

Ponajprije treba razlikovati vidljivi i nevidljivi predmet, kao znak i ono, što znak označuje. Kako smo malo prije vidjeli govoreći o značenju riječi srce, nevidljivi je predmet simbolički sadržan u vidljivom tj. u znaku, po kojem štovanje i dobiva svoje ime.

Prema tome neposredni i vidljivi predmet u štovanju Srca Marijina jest Njezino fizičko srce, nevidljivo Njezino etičko srce, tj. sav Njezin unutarnji ćudoredni život i Njezine kreposti, a u prvom redu Njezina prevelika ljubav.

Oba ova srca: i fizičko i etičko, mogu biti predmet, objekt, ove pobožnosti. Fizičko, jer je najodličniji dio Njenog uzvišenog bića, a sve vlastitosti i dijelovi tijela vrijedni su štovanja zbog osobe, kojoj pripadaju. Etičko, jer označuje skup Njezinih kreposti, koje su resile Njezinu dušu, napose Njezinu najčistiju i najžarču ljubav prema Bogu i nama.

I Sveti je Ivan Eudes ovaj objekt već ovako označio. On veli: »Prvo Srce Majke Božje jest Njezino tjelesno Srce, koje je u Njezinim djevičanskim grudima. Drugo tj. Njezino duhovno Srce jest srce Njezine duše, koje je označeno ovim riječima Duha Svetoga: Omnis gloria Filiae Regis ab intus — Sva slava Kraljeve kćeri izvire iznutra, tj. iz Njezinog Srca (Coeur admirable 1, 1. ch. 2).

Iz toga vidimo, da je objekt ove pobožnosti širok, jer obuhvaća tjelessno Srce Marijino i dušu, tj. umsko i voljno djelovanje kao princip kreposnog života i Njezin čuvstveni život. Ali to još nije sve. Sv. Ivan Eudes unosi u ovaj okvir još jedan elemenat kao treći govoreći o »božanskom Srcu Marijinu«. Međutim vidjet ćemo, da ovaj naziv »božansko Srce Marijino« nije drugo, nego duhovno, etičko Srce Marijino.

Srce se smatra u materijalnom životu kao počelo tjelesnog života. Za duhovni, vrhunaravni, život počelo je kršćanskoj duši sam Krist, prema riječima Sv. Pavla: »Ne živim više ja, nego Krist živi u meni« (Gal. 2, 20). Iz toga izvodi Sv. Ivan Eudes, da se ne može sumnjati, da Krist živi u Mariji i da je On život Njezina života i Srce Njezinog Srca. Stoga da se može reći, da Ona ima Srce posve božansko. (Coeur admirable 1,1. ch. 5).

Već je Sv. Toma ovu misao izrazio rekavši: »Kao što srce u sredini oživljava tijelo, tako Krist usred Crkve« (In epist. ad Hebr. c. 11.). S jednakog razloga zove Sv. Toma i Duha Svetoga Srcem Crkve, naime, jer »Duh Sveti nevidljivo Crkvu oživljuje i ujedinjuje« (Kat. list br. 41/1934., str. 510). Ako se može reći, da su zbog utjecaja, koji vrše Krist i Duh Sveti na vjernike i na Crkvu, Oni glava i srce njihovo, to se tim više može reći zbog utjecaja, koji vrše Krist i Duh Sveti na Mariju i zbog Njezinog najužeg sjedinjenja s Bogom, da je Bog središte Marijine duše, srce Marijino, a Marijino Srce da je božansko.

Prema tome u okvir objekta pobožnosti Srcu Marijinu prema Eudesu ulazi ovo troje: tjelesno Marijino Srce, Njezino duhovno ili etičko Srce i božansko. No sva tri ova elementa praktički su samo jedan objekt, kako veli i sam Eudes: »Ova tri srca Majke Božje nisu nego samo jedno srce po najsvetijem i najužem sjedinjenju s Bogom, kojeg iza hipostatskog sjedinjenja nije bilo, niti će ga ikada biti« (Kat. list, br. 41/34. str. 511).

No pojam »božansko Srce Marijino« već je uključen u pojmu etičko Srce Marijino, jer ne dodaje po sebi ništa novo, što već ne sadrži u svome pojmu etičko Marijino Srce. Naime Njezin najuži odnos i sjedinjenje s Bogom jest samo u eminentnom smislu izražaj punine savršenstva Njezinog unutarnjeg ćudorednog života. Zato savremeni teolozi napuštaju ovaj naziv »božansko Srce Marijino«. Isto tako Njezino fizičko Srce toliko ne spominju.

Objekt štovanja Srca Marijina samo ovako analiziran jest mnogstruk, jer obuhvaća tjelesno srce, unutarnji ćudoredni kreposni život Marijin i Njezin stvarni odnos sjedinjenja s Bogom; no to sve skupa čini u moralnom pogledu samo jedan objekt.

Prema tome potpuni, adekvatni, tj. dogmatski objekt štovanja Bezgrešnog Srca Marijina jest Njezino etičko Srce.

III. Temelji i razlozi za opravdanost štovanja Bezgrešnog Srca Marijina

Nakon što smo promotrili sam objekt treba nam još istaknuti neke elemente, po kojima će se očitovati sam razlog i opravdanost ove pobožnosti.

U poredbi sa Presvetim Srcem Isusovim nema fizičko Srce Marijino u dogmatskom pogledu onaj položaj, koji ima Presv. Srce Isusovo, jer Isusovo Srce je hipostatski s Bogom sjedinjeno. Nadalje, Srce je Isusovo na Križu probodeno kao žrtva dalo svoju Krv. Kod Marije nije bilo ovog fizičkog prolijevanja krvi. Boli Marije, iako su bile velike, bile su duhovne.

No ipak Srce Marijino ima vanrednu vrijednost i odličnost iz drugih razloga:

A. — S naslova Materinstva (Ex titulo Maternitatis).

1. — Kao prvi i osnovni razlog, koji proizlazi ex titulo maternitatis — s naslova materinstva jest u tome, što je Srce Marijino dalo krv, »iz koje je«, kako veli Dr. Bakšić, »sačinjeno tijelo Isusa Krista prema riječima Katekizma Trident. Koncila: Kristovo tijelo sačinjeno je iz prečiste Krvi nepovrijeđene Djevice snagom Duha Svetoga« (Conc. trid. ad Parochos, 1. art. 3. m. 4.).

2. — Kao što srce hrani sve udove tijela pa i najsitnije stanice dovodeći kroz žile i kapilare prepariranu hranu, tako je i tijelo Kristovo kroz devet mjeseci bilo hranjeno prečistom Krvi Srca Marijina. Iz ovoga, što je tijelo Kristovo sačinjeno od prečiste Krvi Marijine i kroz devet mjeseci hranjeno, možemo reći, da je »tijelo Kristovo tijelo Marijino«; ili u odnosu srdaca: »Srce Isusovo jest Srce Marijino«, jer plod fizičkog Srca Marijina (Lebrun: La devotion au coeur de Marie-Paris 1918. str. 290). I radi toga je, tj. iz ove najuže i najuzvišenije veze ovih srdaca, odličnost samog fizičkog Srca Marijina vanredna. »Ova dva Srca tako su u uskoj vezi«, kako kaže Sv. Ivan Eudes, »da je Srce Isusovo počelo Srca Marijina, kao što je Stvoritelj počelo stvaranja, a Srce Marijino izvor Srca Isusova, kao što je majka izvor srca svoga djeteta« (Coeur admirable; 1, 12. ch. 1.).

Ova odličnost fizičkog Srca Marijina proizlazi, kako vidimo, iz ontološkog odnosa Marije prema Kristu, prema Bogu. Zato je Sv. Ivan Eudes i naglašavao ovaj ontološki proces, jer je tjelesno Materinstvo Marijino konačno temelj sve mariologije.

B. — S naslova intimnog zajedništva s Kristom, Njenog supatništva i suotkupiteljske službe (Ex titulo compassionis vel corredemptionis).

Međutim, u pučkoj pobožnosti i kod savremenih teologa dolazi do izražaja više Njezin psihološki odnos. I upravo u ovom odnosu nalaze teolozi opravdanost štovanja Srca Marijina. Promatraju naime djela i ljepotu Marijine duše, dive se Njezinoj ljubavi prema Bogu i nama. Svraćaju pažnju kao i puk u praktičnoj pobožnosti više na ono moralno jedinstvo i zajedništvo Marije s Kristom.

I zaista ne može se zamisliti uzvišenija veza i zajedništvo svih dobara kao i boli i trpljenja, nego što je bilo između Isusa i Marije. Počevši od Isusova Utjelovljenja pa sve do Njegove smrti na Križu Ona je na poseban način sudionica u svim manifestacijama Njegovog božansko-čovječanskog života. Isus je htio imati sve zajedničko s Majkom i zato kažu teolozi: što Isus ima po naravi, Marija ima po privelegiju, po milosti.

Ali jer je Isus za nas Otkupitelj i žrtva Bogu Ocu za grijehe svijeta, to je također htio, da s Njim bude i Marija. — Zato je Ona prinesla uz žrtvu Krista na Križu i Svoju žrtvu tj. neizrecive boli Svoga Prečistog Srca. Poradi toga je Sv. Crkva zove »Kraljicom mučenika« (Lit. lauret.), čije je Srce »mačem tuge probodeno« (Lit. Srca Mar.).

Teolozi kažu: Ono, što je Krist nama zaslužio de condigno, tj. prema Božjoj odluci otkupljene svijeta i sve milosti, to je Marija zaslužila de congruo, tj. iz doličnosti, ex titulo compassionis — s

naslova supatništva, — jer ne samo da je dragovoljno dala svoje najmilije, Sina, nego je Ona s Njime prinesla i boli Svoga Srca. I zato, jer je bila Supatnica s Raspetim Kristom, postala je Suotkupiteljica ljudskog roda i po tom stekla pravo, da uz Kristovo kopljem probodeno Srce štujemo i Njezino duhovnim mačem boli probodeno Prečisto Srce. To je, dakle, titulus iuridicus, pravni naslov, za opravdanost ove pobožnosti. »I Tebi će samoj mač probosti dušu« (Luc. 2, 35). — To je titulus, da štujemo Srce Marijino kao simbol ljubavi, koja je iza Kristove bila najveća! I ako je štovanje Srca Isusova bilo štovanje otkupiteljske ljubavi, ovo je štovanje suotkupiteljske.

No ne samo da štujemo Srce Marijino kao simbol ljubavi, da ne bi tko mislio, da moderni teolozi posve isključuju kult samog fizičkog Srca Marijina. Rekli smo, da je etičko srce širi objekt, koji obuhvaća i fizičko. No prema nauci katoličke dogmatike o čovjeku postoji substancijalno ujedinjenje duše i tijela. Zato i nema tjelesne boli, koja ne bi povukla u patnju i dušu, a isto tako ni duševne, koja ne bi prelazila i na tijelo. Prema tome s obzirom na ovaj titulus i fizičko Srce Marijino zaslužuje naš kult!

C. — S naslova mističnog tijela Kristova (Ex titulo corporis Christi mystici).

Ova je pobožnost opravdana i s obzirom na mistično tijelo Kristovo. Jer je Majka cijeloga tijela, tj. glave — Krista i Njegovih udova — svih vjernika, njeguje u Svom Srcu neopisivu ljubav prema ovom mističnom tijelu i prema svoj djeci Adamovoj, kojima hoće vječno spasenje. I radi ove ljubavi zaslužuje Njezino Srce naše posebno štovanje.

D. — S naslova dostojanstva Majke Božje i svetosti Njezina Srca (Ex titulo dignitatis et perfectionis).

Štovanje Srca Marijina možemo nadalje opravdati i s ovih razloga, naime, promatrajući dostojanstvo Majke Božje i savršenost Njezina Srca.

1. Kako smo već rekli: Dijelovi imaju svoju vrijednost i štovanje radi dostojanstva cjeline. Dostojanstvo pak Majke Božje iza Boga je najviše. »Nijednom stvorenju«, kaže Sv. Toma, »nije dano, niti čovjeku niti anđelu, da bude otac ili majka Boga, nego je ovo privelegij posebne milosti, da bude mati ne samo čovjeka, nego i Boga; i zato se u Apokalipsi (12, 1) kaže: Žena obučena u sunce, kao sva puna božanstva«. (In Matth. c. 1). Najvišem dostojanstvu i službi odgovara najviša savršenost.

2. Ako je Bog tako divno ukrasio ovaj vidljivi svijet, još div. nije nevidljivi — nebo — prema riječima Sv. Pisma, da oko nije vidjelo, niti uho čulo, niti srce ljudsko osjetilo, što je Bog pripravio onima, koji Ga ljube (I. Cor. 2, 9), zar je prema tome manje ukrasio onaj svijet, koji je stvorio samo za Sebe, Mariju, »mundum specialissimum« — najdivniji svijet, kako veli Sv. Bernardo, kojim će proći i u kojem će živjeti »Kralj kraljeva i Gospodar gospodara«?!

3. Dostojanstvo i savršenost Bezgrešnog Srca Marijina jest i otuda, što je Ona, Marija, na poseban način bila u vezi i srodstvu s osobama Presvetog Trojstva.

a) S Bogom Ocem, jer je rodila u vremenu jednog te istog Sina, kojega Otac rađa odvijeka.

b) Sa Sinom, kojemu je, kako smo već naprijed govorili, od Prečiste Krvi Svoga Srca dala tijelo i hranila Ga.

c) S Duhom Svetim, čija je Zaručnica i na mnogo viši način hram Duha Svetoga od svetaca i ostalih kršćana. Osim toga začela je Isusa Krista snagom i djelovanjem Duha Svetoga.

Ova intimna veza i srodstvo između Marije i Presvetog Trojstva dokazuje Njezinu najvišu savršenost, jer što je netko bliži nekom principu, to više participira na učincima toga Principa. I upravo je Njezino Srce bilo najbliže tome Principu, jer je na najsavršeniji način, što je kod ljudi moguć, posjedovalo sam taj vrhovni Principp, Boga, Presveto Trojstvo.

4. Temelj za opravdanost ove ppobožnosti nalazimo i u Sv. Pismu. U Njemu nalazimo mnogo izreka, koje na osobiti način Sv. Crkva, kao nepogrješiva učiteljica istine vođena Duhom Svetim aplicira Blaženoj Djevici Mariji. Navest ćemo samo neke.

a) Na pr.; u Psalmu 44,14 stoji: »Sva je slava Kraljeve Kćeri iznutra«, tj. u srcu, u duši. (Vulgata).

b) u poslanici Židovima (4,16) čitamo: »Pristupimo s pouzdanjem k prijestolju milosti, da postignemo milosrđe i nađemo milost.« Milorđe je svojstvo, koje na poseban način pripada srcu, kako smo to vidjeli iz značenja riječi »srce«. Zato Sv. Crkva i upotrebljava ove riječi u Sv. Misi na čast Bezgrješnom Srcu Marijinu. (odobrena od Pape Pija XII.)

c) U Evanđelju Sv. Luke čitamo (2, 19 51): »A Marija je čuvala sve ove (riječi i) događaje i razmišljala o njima u Svom Srcu«. I upravo ovaj tekst naročito upada u oči nekim teolozima kao temelj ove pobožnosti, jer on od svih tekstova iz Sv. Pisma ima za ovu pobožnost najveću dokazanu snagu.

5. Zatim kod Svetih Otaca. Oni ex professo govore o savršenostima Blaž. Djevice Marije. Spomenut ćemo samo Sv. Petra Krizologa, koji posebno slavi veličinu Marije zbog milosti, »koja je dala nebesima slavu, zemlji Boga. . ., koju je ponudio anđeo, primila Djevica, koja će vratiti spasenje pokoljenjima. Zdravo milosti puna! Jer pojedincima davala se milost postepeno, Mariji pak dala se najednom sva punina milosti« (Sermo 143; P. L. 52, 583). »No sve ove milosti stavio je Bog upravo u Srce Majci Svojoj«, kako veli Hatler (Srce Marijino, st. 54), prema riječima Sv. Pisma: »Ljubav se Božja izlila u srcima našim po Duhu Svetom« (Rim. 5, 5.). Ao se ljubav božja izlila u srca običnih vjernika, to se zacijelo na uzvišeniji način izlila u Srce Marijino. I zato veli isti Hatler, da je Srce Marijino milosti puno.

6. Zato ovo dostojanstvo i svetost Srca Marijina slavi Sv. Crkva vođena Duhom Svetim također u svim liturgijama, pa i najstarijim, sve do sadašnje Sv. Mise i Oficija o Bezgrješnom Srcu Marijinu. Sv. Bernardin Sienski veli, da je Mariju »Bog Otac predodredio prije vijekova za vječnu Djevicu, Sin izabrao za dostojnu Majku, Duh Sveti pripravio za boravište svake milosti. Kakvim bih riječima ja, najmanji čovjek, mogao izreći one najuzvišenije osjećaje, koje je Ona Svojim ustima iznosila iz Svog Djevičanskog Srca, kad ni svi anđeoski jezici to ne mogu?«

U misnoj molitvi posebno se ističe ova svetost i dostojanstvo Srca Marijina, koje je Bog »pripravio za prebivalište Duha Svetom.«

E. — S naslova paralelizma u štovanju Isusa i Marije (Ex titulo paralelismi).

Konačno ovu opravdanost pobožnosti Bezgrešnog Srca Marijinu dokazuje i paralelizam u štovanju Isusa i Marije.

»Nema dijela zemlje«, veli De Gallifet, »gdje je Ime Isusovo poznato i propovijedano, a da nije također Ime Marijino bilo navješteno zajedno s Imenom Sina.« (Nilles: De rationibus ff. S. C. J. et P. C. M., ed. IV. tom. I. pag. 504). U pobožnosti puka pa i u Liturgiji uz blagdane Isusove odmah paralelno idu i blagdani Marijini. Tako npr., uz blagdan Imena Isusova — blagdan Imena Marijina, Radosti Isusovih — Radosti Marijinih, Žalosti i boli Isusovih — Žalosti i boli Marijinih. Iz toga je razumljivo, ako je iza blagdana Srca Isusova uslijedio i blagdan Srca Marijina. Jer, kako smo rekli, Isus hoće imati sve zajedničko s Majkom. I kako veli De Gallifet: »Isus nije htio da bude niti štovan niti ljubljen bez trajnog sudioništva Marijina« (Ibd).

Zaključak

Promotrili smo, eto, temelj, dogmatske osnove, i uvidjeli razloge za opravdanost štovanja Bezgrešnog Srca Marijina.

Štovanje je Bezgrešnog Srca Marijina, dakle, dogmatski osnovano.

Ne može se reći, da je ovo štovanje krivo, da je to pretjerivanje. Srce Marijino ne štujemo onim kultom, kojim štujemo Srce Isusovo, jer Srce Isusovo štujemo kultom klanjanja, cultu latriae, koje pripada samo Bogu. Ne štujemo Ga ni običnim štovanjem, cultu duliae, koje iskazujemo svecima, nego višim od ovoga. Štujemo Ga, dakle, posebnim štovanjem, cultu hyperduliae, koje i inače iskazujemo Majci Božjoj, jer to nije srce samo običnoga sveca, nego Srce Majke Božje, Bogorodice.

Ne može se reći ni to, da je ovo štovanje suvišno, cultus superfluus, nego naprotiv: ovo je štovanje razborito i neizrecivo korisno. Ono je u prvom redu usmjereno kao i sve pobožnosti Majci Božjoj na proslavu Boga i Krista, »jer svaka čast«, kako veli Sv. Jeronim, »namijenjena Majci prelazi na Sina« (Epist. ad Eustoch.). Zatim na proslavu same Majke Božje, čiju preveliku ljubav želi sam Bog po ovoj pobožnosti svijetu objaviti.

Nadalje, ovo je štovanje neizrecivo korisno za naše spasenje i posvećenje. Ako od punine Srca Isusova svi mi primamo radi Isusove božanske naravi, to prema onoj istini, da je Marija Posrednica svih milosti, možemo također reći, da i od punine Srca Marijina primamo radi Njene uske veze sa Srcem Isusovim i Njenog posredništva.

I radi toga, jer je ovo štovanje dogmatski osnovano, samo ga je nebo zatražilo.

»Da spasi duše bijednih grješnika Gospodin hoće, da se uvede u svijetu pobožnost prema Mojem Bezgrešnom Srcu, sama je Blažena Djevica priopćila djeci u Fatimi. Zato naime, jer je Srce Marijino najsigurnije utočište i put do Boga; jer je Srce Majke, koje nas neizrecivo ljubi. A Božja ekonomija spasa vodi nas tako, da po Mariji dolazimo k Isusu, k Bogu.

Spasenje bijednih grješnika, to je briga neba, to je na Srcu ove Velike Majke i Posrednice, to je prva svrha ove pobožnosti. Ta ista briga bila je i na srcu Kristovog namjesnika, sadašnjeg Sv. Oca Pija XII., kada je 31. X 1942. g. posvetio Crkvu i cijeli ljudski rod Bezgrešnom Srcu Marijinu i 1946. god. ustanovio blagdan Srca Marijina za cijelu Crkvu.

Po ovoj posveti i ustanovljenju blagdana Bezgrešnog Srca Mrijina, te prema riječima Fatimske Gospe: »Moje će Bezgrešno Srce pobijediti«, možemo opravdano zaključiti, da je nadošlo vrijeme, u kojem Bog kani davati svijetu velike milosti baš po štovanju Bezgrešnog Srca Marijina.

Zato usklikniimo sa zahvalnošću ovom Divnom Srcu Marijinu riječima Kartuzijanca Nikole de Sausset: »Neka je blagoslovljeno dovijeka, o Marijo, Tvoje plemenito Srce, urešeno svim darovima nebeske mudrosti i užeženo žarom ljubavi! Da je blagoslovljeno ovo Srce, u kojem si s tolikom brigom i vjernošću čuvala i razmišljala sveto blago našega Spasenja, da ga zatim otkriješ u zgodan čas! Tebi hvala, Tebi ljubav, o Preljubezno Srce, Tebi čast, Tebi slava od svih stvorenja po sve vijeke vjekova.« —

Literatura:

Katolički list br. 41. i 42. iz 1934., br. 1. iz 1943., br. 2, 3, 5 iz 1944.

Nix S. I.: Cultus SS. Cord. Jesu et Puriss. Cor. Mariae ed XII. Friburgi Brisgoviae 1905.

Hattler S. I.: Srce Marijino, Zagreb, 1906.

Nilles S. I.: De rationibus ff. SS. Cord. Jesu et Puriss. Cord. Mariae; ed. IV. Tom. I. Oeniponte 1875.

N. N.: S Marijinim Srcem, Split 1946.

1) Ova je konferencija načinjena kao naučna dogmatska radnja za Fakultet i ujedno poslužila za Akademiju prigodom proslav ustanovljenja blagdana Bezgrešnog Srca Marijina.

III.

NAUKA CRKVENOG PRAVA O POZITIVNIM DUŽNOSTIMA KLERIKA

i to: O pobožnosti klerika, o produžnom studiju i o krepostima propisanim klericima.[1]

»Tko će uzaći na goru Gospodnju, ili tko će stati na svetom mjestu Njegovu? Onaj, u koga su nevine ruke i čisto srce, koji nije svoju dušu usmjerio za taštim stvarima. . .« (Ps. 23, 3. 4). Bez sumnje da ove riječi vrijede za svakog čovjeka kršćanina, napose pak u punom i pravom smislu vrijede za svećenika. Jer tko je više pozvan na goru Gospodnju, ako ne svećenik, koji dnevno uzlazi k oltaru, da žrtvuje. Ne samo da je on dužan potruditi se za svoje spasenje, »uzaći na goru Gospodnju«, kao i svaki kršćanin, nego još više dužan je po svojoj službi i položaju potruditi se i oko spasenja drugih. Njemu je dana zapovijed: »Idite i naučavajte« (Mat. 28, 19). On ima strogu dužnost naučavati, voditi i posvećivati duše, da dođu u život vječni. Zato je on uzet od ljudi i za ljude postav-

ljen na službu Bogu, da prinosi darove i žrtve za grijehe (Hebr. 5, 1). I radi toga dolikuje, da bude »svet, nevin, neokaljan, odvojen od griješnika« (Hebr. 7,26). Ratione sui officii (s razloga svoje službe) on posjeduje i dostojanstvo, koje nadilazi anđele i ljude. Hugo od Sv. Viktora razmišljajući o ovom dostojanstvu kliče: »Magna dignitas, mira potestas, excelsum et expavendum officium — O veliko dostojanstvo, čudnovata moći, uzvišena i zastrašujuća službo!« (P. Chaignon: Svećenik na oltaru, Sarajevo, 1938., str. 25). Nikome nije dan toliki autoritet kao svećeniku, kojeg je Krist poistovjetio sa samim Sobom: »Tko vas sluša, mene sluša. . .« (Luk. 10, 16). Stoga nikoga toliko i ne obavezuje zapovijed: »Budite savršeni. . .« (Mat. 5, 48), »budite sveti. . .« (Lev. 11, 44) kao svećenika. Njemu je dano još mnogo i drugih zapovijedi, kao zapovijed, da bude sol zemlje, svjetlost svijeta, lovac ili ribar ljudi, pastir duša. On je i otac svih onih, koji su preporođeni vodom i Duhom Svetim, kako veli Sv. Pavao pozivajući se na ovo očinstvo pišući Korinćanima: »Jer ako imate i deset tisuća učitelja u Kristu, to ipak nemate mnogo otaca. Jer ja vas u Kristu Isusu preporodih Evanđeljem« (I. Kor. 4, 15).

Svećenik je dakle po svojojo službi i položaju, po svojoj misiji, koja mu je dana od Krista i Crkve, viši od drugih ljudi, »uzet od ljudi i za ljude postavljen«, kako stoji u poslanici Hebrejima. Zato iz svega toga slijedi, da on ima i posebnih svojih staleških dužnosti, koje ga obvezuju.

Sv. Crkva u svom Zakoniku nabraja ove dužnsti u kanonima 124-144. i obvezuje svoje klerike, da ih drže. Kan. 124. C. Z. općenito kaže: »Klerici su duužni provoditi svetiji unutarnji i izvanjski život nego laici i njima pružati primjer u kreposti i dobrim djelima.« Da taj svetiji i kreposniji život od Krista zapovijeđen i od Crkve propisan klerici uistinu provode, Sv. Crkva im nalaže neke pozitivne dužnosti, tj. što moraju vršiti, i neke negativne, tj. što ne smiju činiti. Mi ćemo se ovdje zadržati kod nekih pozitivnih dužnosti klerika, tj. prikazati neke pozitivne obaveze klerika; kao obaveza: 1. na pobožnost (de pietate clericorum), 2. na sveudiljni studij bogoslovnih nauka, obnavljanje i sticanje bogoslov. znanja (de studio litterarum) i 3. na kreposti propisane klericima (de virtutibus clericis praescriptis).

I. — O pobožnosti klerika (De pietate clericorum).

1. — Kan. 124. C. Z. općenito obvezuje klerike na kepostan i izgledan život.

Već u obredu svećeničkog ređenja biskup opominje ređenika na svetost života. »Pazite i sada, što radite; slijedite svetost, koja vam je naložena, da prinoseći Tajnu smrti našega božanskoga Spasitelja usmrtite sve svoje opačine i požude u udima svojim. Vaša nauka neka bude duhovni lijek puku Božjem. Miomiris vašega života neka bude veselje Crkve Kristove, da uzmognete propovjeđu i primjerom svojim sagraditi kuću, tj. Obitelj Božju (Pontif. Rom. in ordinat. presb.).

Svećenik je obvezan na svetost života već per se, jer on predstavlja Krista na zemlji, alter Christus, a tako veliko dosstojanstvo traži i veliku svetost. Obvezan je i ratione officii, jer je najbliži izvoru svetosti i učesnik najsvetije žrtve. »Stoga ima biti svetost svećenika neobična«, veli Sv. Grgur; »svetost, koja traži samo što je Kristovo; svetost, koja vlada u nebu; svetost, koja se sama kao dar i žrtva doprinosi ljubavi Božjoj u miomirisu sladkoće; svetost, kojom postaje svećenik izvor svijetla, blagoslova, zasluge i vječnog života za duše; svetost, koja je vjernicima primjer u riječima, općenju i ljubavi bližnjega, u vjeri i čistoći« (Parvum speculum sacerodotis, cap. VII. p. 250).

Svećenik je posrednik. »Medius stat sacerdos inter Deum et naturam humanam — Svećenik stoji u sredini između Boga i ljudske naravi«, veli Sv. Ivan Krizostom (Sveć. na olt., str. 54), zato mora imati svojstva i s jedne i s druge strane, da može biti posrednik.

Kako velika mora biti njegova svetost, lijepo kažu riječi knjige Naslijeduj Krista (IV. 11): »O kako moraju biti čiste ruke, kako čista usta, kako sveto tijelo, kako neokaljano srce svećenika, kojemu se toliko puta navraća početnik čistoće.« A Sv. Ivan Krizost. kaže, da duša svećenika mora imati veću čistoću od sunčanih zraka, mora sjati pravednošću kao zvijezda svijetlom; da mora imati takovu nevinost, takovu savršenost, da bi izgledao, kada bi u nebesa bio stavljen u središte blaženih duhova, da je na svom mjestu; da mora provoditi više anđeoski nego ljudski život. (Sveć. na olt., str. 61).

Dakle dostojanstvo staleža i svetost samoga svećeničkog zvanja i službe traži od klerika krepostan i izgledan život.

2. — Sv. Crkva nadalje u svom Zakoniku i konkretno propisuje neka pojedinačna djela pobožnosti i obvezuje svoje klerike na molitvu i ascezu. U kan. 125. C. Z. traži Crkva od Ordinarija, da se brinu te se njihovi klerici često ispovijedaju, da svaki dan kroz neko vrijeme obavljaju razmatranje, pohađaju Sveto Otajstvo, časte Bogorodicu Djevicu Mariju krunicom i ispituju savjest.

a) Kanon ne određuje, u kojem razmaku vremena treba obaviti ispovijed, kako dugo ima trajati razmatranje itd. To prepušta Ordinarijima, da oni odrede na biskupskim konferencijama i sinodama. Zagrebačka Sinoda od g. 1925. savjetuje, opominje i preporuča: 1. da se svaki svećenik svakog mjeseca ispovijeda; 2. da svaki dan najmanje četvrt sata razmatra; 3. da svaki dan barem jedamput pohodi Sveto Otajstvo; 4. da svaki dan moli krunicu (treći dio) i 5. da svaku večer ispita svoju savjest.

Što se tiče spovijedanja, to je sigurno najmanje, što Sinoda traži od svećenika. Među današnjim svećenicima, kako se to vidi po svećeničkim sastancima: konferencijama i koronama, opaža se tendencija za češće ispovijedanje, i to tjedno ispovijedanje ili barem kroz 14 dana. Psihološki je veća prednost češćeg ispovijedanja, jer savjest češćim čišćenjem postaje osjetljivija, ne samo prema grijesima, nego i pogrješkama i nesavršenostima, te se uspješnije protiv njih bori. Osim toga u ispovijedi se prima osim oproštenja grijeha još i posebna milost Sakramenta, da se opiremo grijehu, pa je već i radi toga korisno češće se ispovijedati. Zato banjalučka Sinoda traži sedmičnu ispovijed.

b) Tako je i s razmatranjem. Četvrt sata je ono najmanje, što se uopće može zahtijevati. Svećenik je po službi učitelj i vođa duhovnog života dušama. Zato će teško moći zagrijati druge duše za jedan ozbiljan duhovni život, ako sam nije zagrijan razmatranjem vječnih istina i evanđeoske nauke. Stoga nije dosta četvrt sata, da čovjek duboko uroni u istine i nauku naše svete vjere. Mnogi redovi traže od svojih redovnika razmatranje od cijelog sata i još k tome četvrt sata samo refleksije na razmatranje. Tim se hoće što više obogatiti dušu plodovima razmatranja, tj. one osjećaje i doživljaje te rasvjetljenja u razmatranju što više u dušu usjeći i tako izgrađivati u sebi sve više lik Isusa Krista, za čim razmatranje i ide.

Nedostatak i propuštanje razmatranja slabi i ruši duh u nama, dok ga naprotiv prakticiranje istoga obnavlja i diže. Zato su veliki učitelji i vođe duhovnog života opetovano naglašavali potrebu i korist razmatranja. »Ex bona meditatione procedit devota affectio et prompta elevatio mentis in Deum«, veli Toma Kempenac (Op. omnia). A o. Ljudevit Lallement D. I. govoreći o potrebi i važnosti razmatranja veli: »Sigurno je, da će čovjek razmatranja učiniti više u godini dana, nego drugi u cio svoj život« (Nauka o duh. životu, Saraj., 1934. str. 57). Na drugom mjestu opet veli Toma Kempenac (Op. omn.) o koristi razmatranja ovo: »Meditatio operum divinorum et sermonum Christi dulcedinem parit et laetitiam; fidem roborat, spem erigit, caritatemque in corde accendit — Razmatranje božanskih djela i Kristovih govora rađa slatkoću i radost, vjeru učvršćuje, nadu podiže i ljubav u srcu raspaljuje«.

Sigurno je, da nas razmatranje duhovno oplemenjuje i obogaćuje nam dušu duhovnim dobrima i zato svećenik bez razmatranja ili s vrlo malo razmatranja malo će i od sebe davati, jer »nemo dat, quod non habet — nitko ne daje, što sam nema«. Vrijede uvijek riječi Sv. Pisma, koje su se u povijesti Sv. Crkve već toliko puta bolno osjetile kao posljedica propuštanja razmatranja: »Pastores multi demoliti sunt vineam meam, conculcaverunt partem meam, dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis. Posuerunt eam in dissipationem, luxitque super me: desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est, qui recogitet corde — Mnogi pastiri opustošiše moj vinograd, zgaziše nasljedstvo moje, dragu mi baštinu pretvoriše u golu pustinju, pretvoriše u pustoš žalosna je pustoš preda mnom. Sva je zemlja pusta, jer nitko ne razmišlja u srcu«. (Jer. XII., 10-11). Bez razmatranja će lako i neopazice otvrdnuti srce svećenikovo, oslabiti duh i vrhunaravsko shvaćanje života i rada, a nastupiti mlitavost i mane. Propovijedi će biti bez dubine i bez efekta za duše.

c) Pohađanje Presv. Olt. Sakramenta je odraz našeg unutarnjeg života i sjedinjenja s Isusom. Koliko tko nekoga ljubi, toliko na njega misli i toliko traži njegovu blizinu. Bez sumnje je upravo ovaj kontakt s Euharist. Isusom ogledalo našeg duhovnog života. I zato ga Sv. Crkva uvijek toplo preporučuje svojim klericima.

Sv. Crkva je radi ovog pohađanja i čašćenja Presv. Oltar. Sakram. osnivala i promicala razna društva Presv. Sakram., kao Društvo sveudiljnog klanjanja, Bratovština Presv. Olt. Sakr., Počasna straža itd. Članovima ovakovih društava daje i neke povlastice. Npr. svećenik adorator može anticipirati brevijar već poslije 13. sata, što drugi svećenici ne smiju, nego istom pposlije 14. sata. Za recitiranje Brevijara i moljenje Krunince pred Presv. Olt. Sakr. daje Sv. Crkva i neke oproste. Sve to zato da nas što više potakne, te se sve više sjedinjujemo s Isusom u pravoj prijateljskoj ljubavi, koja je svećeniku tako potrebna, da ga očuva od druge svjetovne ljubavi. »Jer čim se uže sjedinjuje sa svojim Učiteljem, tim će Mu biti sličniji. Nitko nije tako vrućeg srca, tako pun nježnosti, tako pun milosrđa, tako nesebičan, tako pun sažaljenja kao svećenik, koji je svoje srce uzdržao u punoj ravnoteži velikog prijateljstva s Isusom i u potpunoj neovisnosti od svih ljudskih naklonosti. Njegova duša jest otvorenija i prostranija za djelovanje ljubavi Božje. Mi nismo samo u Njemu, već i sami u sebi ojačani. Kakova su naša srca tako uzimljemo u se ljubav Božju. Napunit ćemo se, u koliko budemo mogli primiti« (Kardinal Manning: Vječno svećenstvo, Sarajevo, 1888., str. 139).

d) Uz ovu ljubav prema svom božanskom Prijatelju treba klerik, svećenik, da goji u svom srcu i nježnu sinovsku ljubav prema Presvetoj Bogorodici, Blaženoj Djevici Mariji. Ako je Ona po nauci Crkve majka sviju kršćana, onda je tim više majka svećenika. Radi jedinstva svoje misije s Kristom kao alter Christus — drugi Krist — veže svećenika zajedništvo i na sve ono, što je Kristovo. Dakle i na sinovsku ljubav prema Mariji, Majci Krista. S tim više, što je Ona od Boga određena i postavljena kao Posrednica Otkupljenja i ljudskog spasenja, Posredninca milosti, pa je i svećenik onaj, koji preko Nje milosti prima. Stoga je dužan da i Njoj kao Bogorodici i Posrednici iskazuje čast i poštovanje, a kao Majci ljubav.

Sveci su toliko naglašavali štovanje Djevice Marije, da su i samo spasenje pojedinca stavili u odnos s tim štovanjem. »Kao što je spas svijeta počeo po Zdravo Mariji, tako je i spas svakog pojedinca povezan s tom molitvom«, veli Sv. Ljudevit Grignon (Prava pobožnost Majci Božjoj). Drugim riječima, vezan je uz štovanje Bl. Dj. Marije. Zato i svećenik ne može boljim načinom da štuje Bl. Dj. Mariju, nego onim, što je Njoj na posebni način vlastito i najbliže, a to je Krunica. Pa stoga Sv. Crkva i želi, da njezini klerici štuju Bl. Dj. Mariju moleći svaki dan Krunicu, barem jedan dio, i da Joj iskazuju sinovsku ljubav.

e) Ispitivanje savjesti. Duboko je iskustvo učitelja duhovnog života, da nema uspješnijega sredstva, kojim ćemo postepeno iskorijeniti svoje pogriješke i profiniti svoju savjest, nego sistematski dnevno ispitivati savjest. U nekim redovima kao u Družbi Isusovoj propisano je to dvaput dnevno, u podne i naveče, svaki put po četvrt sata. Ozbiljno ispitivanje savjesti nas brzo vodi do savršenosti. Zato ga Sv. Crkva preporuča svojim klericima.

3. Duhovne vježbe. Kanon 126. C. Z. kaže: »Svi svjetovni svećenici moraju barem svake treće godine obaviti duhovne vježbe kroz vrijeme, što će ga odrediti njihov Ordinarij u nabožnoj ili redovničkoj kući, koju će on označiti. Od njih nije nitko izuzet osim u pojedinačnom slučaju iz opravdanoga razloga i uz izričitu dozvolu Ordinarija«.

Sv. Crkva želi, da klerici obavljaju duhovne vježbe što češće. Zato nekima naređuje, da ih obavljaju svake godine, kao pitomcima u Sjemeništu (Kan. 1367. toč. 4.). Pijo XI. je svojom okružnicom »Mens nostra« od 20. XII. 1929. uvelike preporučio duhovne vježbe, a okružnicom »Ad catholici sacerdotii« od 20. XII. 1935. preporučio je mjesečnu duhovnu obnovu, rekolekciju. Za zagrebačko svećenstvo uvedena je duhovna obnova g. 1944. i držala se svake prve srijede u mjesecu (Služb. vjesnik 1945., br. 1, 30).

Sve su ovo sredstva, da svećenik dođe do one postojane pobožnosti i da u njoj ostane. Da tako bude na izgradnju i pobudu svojim primjerom povjerenom stadu, jer »verba movent, exempla trahunt«. Zato je uvijek bio i biti će najbolji apostolat osobnog primjera, apostolat osobnog života.

II. — O sveudiljnom studiju — De studio litterarum.

»Molitva i studij stupovi su svećenikovog života«, veli Dr. Franjo Novak (Pogledi u svećenički i bogoslov. život, Zgb, 1911. str. 337). Zato je obaveza na sveudiljni studij bogoslovskih nauka, obnavljanje i sticanje bogoslovskog znanja bila uvijek od pretežne važnosti za svećenika. Svatko u svom zvanju i poslu mora biti stručnjak, a kako je bijedno i strašno, ako svećenik nema dovoljno znanja i poznavanja onog, što zahtijeva njegovo zvanje. On je po zvanju učitelj drugih. On nema samo vlast nego i dužnost docendi, regendi et sanctificandi fideles — naučavati, upravljati i posvećivati vjernike. Zato mora da ima i ono znanje, kojeg mora drugima davati, jer »nemo dat, quod non habet«. To osobito traži njegova propovjednička, katehetska i ispovjednička služba.

Kan. 129. C. Z. traži općenito, da klerici nakon što su zaređeni za svećenike, ne smiju prekinuti s bogoslovskim naukama, nego se moraju i dalje njima baviti. Slijediti predanu, zdravu i opće primljenu nauku od starih, a izbjegavati novotarije i lažnu znanost.

U vezi s tim kanonom izišla je 23. VIII. 1923. zajednička poslanica hrvatskih Ordinarija, koja upozoruje svećenike, da ne zanemaruju bogoslovne nauke, nego da se i dalje usavršavaju, osobito u moralci, pastoralci, ascetici i mistici.

Zagrebačka Sinoda od g. 1925. određuje, da svećenik drži i čita bogoslovske i filozofske časopise u svrhu popunjavanja i usavršavanja svoga bogoslovskog znanja.

Današnje prilike pogotovo iziskuju od svećenika mnogo znanja. Ako i ne toliko iz područja drugih, profanih, znanosti — i to bi mu doduše mnogo koristilo —, a to svakako iz područja svoje struke, naročito pak poznavanje crkvene povijesti. Sv. Otac Pijo XII. je posebno naglasio studij ovih četiriju bogoslovnih disciplina: moralke, dogmatike, prava i crkvene povijesti. Upravo iz područja povijesti se neprijatelj Crkve najviše služi, da je napada. Koliko svećenik može pridonijeti obrani vjere, ako dublje prouči razloge i okolnosti pojedinih događaja iz povijesti, bilo crkvene ili svjetovne.

1. Opetovni ispiti. — Kan. 130. C. Z. određuje, da svećenici nakon dovršenih nauka, makar postali župnicima ili kanonicima, ako ih biskup ne oslobodi iz opravdanih razloga, dužni su kroz tri godine svake godine polagati ispite iz raznih bogoslovnih disciplina,

koje Ordinarij unaprijed odredi. Kod podjeljivanja službi i nadarbina imaju prednost oni, koji su te ispite položili s boljim uspjehom.

Za redovnike određuje kan. 590. da nakon svršenih bogoslovskih nauka svake godine barem kroz pet godina pred određenim ispitivačima polažu ispite iz područja bogoslovije.

2. Dušobrižnički sastanci. — U smislu kan. 131. C. Z. imaju se u biskupskom gradu i u svakom dekanatu češće puta na godinu držati konferencije »de re morali et liturgica« u dane, kada odredi biskup. Može se također raspravljati i o drugim bogoštovnim pitanjima, ako biskup smatra zgodnim za promicanje bogoslovnog znanja i pobožnosti među svećenicima.

a) Korone. — U zagrebačkoj nadbiskupiji određuje Sinoda iz g. 1925. da se u svakom dekanatu ima održati svake godine po jedna pastoralna konferencija ili korona. Mjesto i dan sporazumno sa svećenicima dekanata određuje dekan. On treba o tom obavijestiti sve svoje svećenstvo kao i nadležnog arhiđakona mjesec dana unaprijed.

Na koronu su dužni pristupiti svi svjetovni svećenici, dušobrižnici u dekanatu. Također i redovnički dušobrižnici, pa i oni redovnici, koji imaju jurisdikciju na ispovijedanje, ako se u njihovim kućama ne drži rješavanje kazusa. Oprošteni su od dužnosti prisustvovati koronama po zagreb. Sinodi: kanonici, sveučilišni profesori, prebendari, sjemenišni poglavari i nastavnici, službenici nadbiskupske kancelarije i samostalni katehete. O pojedinostima korone propisuje zagreb. Sinoda, str. 174.

b) Pastoralne konferencije. Pored redovne i godišnje korone zagrebačka Sinoda savjetuje i preporuča svećestvu, da se prema potrebi i češće sastaje barem iz okoliša, makar različitih kotara, gdje to može biti bez velikih troškova i napora. Predmet tih sastanaka su aktuelne duhovne potrebe dotičnog kraja. Zaključci sa takvih sastanaka šalju se koroni, a ako je stvar hitna, odmah Duh. Stolu.

O važnosti i potrebi studija svećeniku lijepo još kaže spomenuti Novak (cit. dj. str. 337): »Studij je naše oružje. Tim oružjem čuvamo vlastitu svoju dušu od pogibeljnih neprijatelja: od dokolice, lakoumnosti, površnosti i drugih još pogibeljnijih strasti. Ama studia et carnis vitia numquam amabis, veli Sv. Jeronim. Što će biti više prave ljubavi k nauci, to će biti manje palih svećnika«.

»Studij podaje cijelom karakteru svećenikovu biljeg više plemenitosti i dostojanstva. Naše je doba svećeniku oduzelo sve, čime se prije u javnosti pred ostalim staležima isticao, a poduzelo sve, što je moglo da ga potlači, što najniže može. Naše doba stavlja

i preveliku važnost na osobnu izobrazbu. I u to doba, da se možemo ili smijemo zadovoljiti u ljudskom društvu, u kom tako ozbiljne interese treba da njetimo, mjestom »zaređenih seljaka«? (Citiram doslovno osudu takova svećenika o samom sebi). Fakultativni studij, što ga je svećenik pred mnogo godina svršio, ne može dostajati uz kasniju nemarnost u svem kolikom duševnom radu« (str. 339-340).

III. — O krepostima propisanim klericima — De virtutibus clericis praescriptis.

O obavezi svećenika na izgledan i krepostan život, na pobožnost, na moltivu i ascezu rečeno je već u prvoj točki: de pietete clericorum. Ovdje ćemo prikazati neke konkertne obavezne kreposti, koje su svećeniku po crkvenom zakoniku propisane. To su: 1. poštovanje i poslušnost biskupu, 2. obveza na čist život i celibat, 3. obveza na moljenje časoslova i 4. obveza na duhovničko odijelo i nošnju.

1. Poštovanje i poslušnost biskupu.

Kardinal Manning kaže: »Duh Isusa Krista bijaše duh poslušnosti; a duh božanske glave proniče tijelo Kristovo. Aksiom — sentire cum Ecclesia — znamenuje: s Crkvom vjerovati, s Crkvom ljubiti, pa i s Crkvom poslušati. Svećenik je prije svega vir oboedientiarum — muž poslušnosti, čovjek, koji je iz mnogo razloga dužan poslušati. On posluša Oca kao sin, Sina kao svećenik, Sv. Duha kao učenik, posluša Crkvu kao svoju majku, biskupa kao vidljivog zastupnika svih ovih, koji u ime Božje prima od njega obećanje poslušnosti, u osobi Isusa Krista. Takova poslušnost časna je za svećenika. To je najviši čin njegove volje. Ne gleda se na to, da li se poslušnost vrši u malim ili u velikim stvarima. Isti auktoritet nalazi se u svim zapovijedima i disciplinarnim zakonima, te nam govori živim glasom onoga, komu smo očećali poslušnost« (cit. dj. str. 170).

Svećenik je kao službenik Crkve u prvom redu i u punom opsegu uvijek i bez izuzetka dužan poštovanje rimskom biskupu kao naslijedniku Sv. Petra i namjesniku Isusa Krista; kao vrhovnom svećeniku, koji ima ne samo primat časti, nego i najvišu i potpunu vlast i jurisdikciju nad cijelom Crkvom u svim stvarima vjere, morala i uprave Crkvom.

Osim podložnosti Sv. Stolici dužan je svećenik prema kan. 127. C. Z. iskazivati poštovanje i poslušnost svome biskupu. Ovu obavezu utvrđuju svećenici svečanim obećanjem kod svog ređenja: »Promittis mihi et seccesoribus meis reverentiam et oboedietiam — obećaješ li meni i mojim naslijednicima poštovanje i poslušnost«.

(Pontif. rom.). Zato su dužni prema kan. 128. C. Z., ako zahtijeva potreba Crkve primiti svaku crkvenu službu, koju im povjeri njihov Ordinarij, osim ako su opravdano zapriječeni, a tu službu savjesno obavljati. Zagrebačka Sinoda zove ovu poslušnost kanonskom poslušnošću. Veli, da se poslušnost praktično vidi u tome, da li svećenik prihvaća svaku službu, što mu njegov biskup namijeni, i da li je vjerno i savjesno vrši prema njegovim uputstvima i pod njegovim vodstvom i nadzorom (str. 172).

Sv. Crkva je davala višeput svoje upute i izlaganje o kanonskoj poslušnosti klera. Tako Pijo X. kaže, da kanonska poslušnost traži od svećenika, da »svoje dušobrižništvo uređuje ne samo po općim crkvenim zakonima, nego i po biskupskim odredbama, kako ih razlaže, preporuča ili zapovijeda Sinoda, ili sam biskup, svake godine, prikladno potrebama vremena. Ovom je poštovanju protivno lakoumno prosuđivanje i osuđivanje biskupovih želja, molbi i zapovijedi. Takvo je prosuđivanje i osuđivanje obično nepravedno, radi nepoznavanja svih okolnosti biskupova postupka. Ako mu koja biskupova odluka nije po volji, neka se svećenik ne pritužuje svjetovnjacima i neka ne traži kod njih oslona protiv biskupovih odluka. Još je gore, ako se biskupove odredbe ili čini javno u skupštinama ili novinstvu prosuđuju ili kore.« »Ako svećenik misli, da ga u poslušnosti smeta zakonita zapreka, neka je saopći biskupu, a onda neka se savlada i ravna prema odgovoru.« (Kniewald: Pastirsko bogosl.; Dušobrižnik, Zgb, 1943. str. 37-38).

Kapelan je dužan u svom radu prema kan. 476. § 7. podložnost župniku kao ocu. Prava i dužnosti kapelanove prema kan. 476. § 6. pobliže označuju dijecezanski statuti, biskupski propisi ili župnikova odredba. Odnose župnika i kapelana također pobliže označuju dijecezanski propisi.

2. Obveza na čist život i celibat.

Pod celibatom razumijeva se uopće život muške ili ženske osobe u zreloj dobi, koja nije stupila u brak bez obzira na razloge za to. Ti razlozi mogu biti vjerski ili inače plemeniti, a mogu biti sebični ili inače nećudoredni. U strogom smislu se pod celibatom razumijeva takav život izvan braka (bezbračnost) iz vjerskih razloga, dakle u potpunoj sposlnoj čistoći. U posebnom i najužem smislu razumijeva se pod celibatom stalešku obvezu rimokatoličkih svećenika, da žive bezbračno u potpunoj spolnoj čistoći prema crkvenim propisima.

»Mundamini, qui fertis vasa Domini — očistite se, koji nosite posuđe Gospodinovo«. Ako su oni bili obavezni na čistoću, koji su nosili posuđe Gospodinovo, kakva je tada obveza svećenikova, koji nosi samoga Gospodina? (Kard. Manning). Zato Sv. Crkva određuje, da se klerici viših redova ne mogu ženiti

i obavezni su na trajnu i potpunu čistoću. Tko bi se o čistoću ogriješio, ne griješi samo protiv 6. Zap. Božje, nego počinja i svetogrđe (Kan. 132., § 1 C. Z.). Stoga dozvoljava Kan. 133., da klerici viših redova mogu stanovati samo s onim ženskim osobama, koje ni u kom pogledu nisu sumnjive; kao što su majka ili sestra, ili starije osobe dobrog glasa i kreposnog života. U pojedinom slučaju može mjesni Ordinarij zabraniti stanovanje i s takvim osobama, ako bi to stanovanje bilo sablažnjivo ili bi uključivalo pogibelj nesuzdržljivosti (Kniewald).

Crkva oslanja svoje propise o celibatu i čistoći svećenika na katoličku vjersku istinu utvrđenu riječima i primjerom Isusovim i Apostola, da je djevičanstvo i čista uzdržljivost stanje moguće, savršenije i ćudoredno više i zato zaslužnije, nego li stanje ženidbeno (Mat. 19, 12; 16-30; I. Cor. 7, 8. 38; Apoc. 14,4. 5); i da onaj, koji nije vezan ženidbom Bogu i Crkvi može bolje i slobodnije služiti od onoga, koji je oženjen (vid. I. Cor. 7, 32).

Svećenik je prinosilac najsvetije žrtve, najčistijeg Jaganjca, i zato radi uske povezanosti s ovom najčistijom i najsvetijom žrtvom i sam mora biti čist. Sveti Oci su običavali govoriti, da samo onaj svećenik, koji je sam postao žrtvom, može žrtvovati. Tako Sv. Jeronim: »Te ipsum vult Dominus hostiam vivam, placentem Deo. Te inquam, non tua... — Tebe samog hoće Gospodin za živu žrtvu, ugodnu Bogu. Tebe, rekoh ne tvoje...« Dakako da je to žrtva provoditi čist život. Ali Sv. Crkva tu žrtvu i tešku obavezu traži od svojih svećenika radi objektivne uzvišenosti njihove službe i jer čistim životom svećenik uživa povjerenje puka. Uz to je celibat kao neki korektiv i uzor staleške čistoće i teških obveza čistoće. »Čistim životom postaje svećenik dostojan većeg poštivanja u kršćanskom puku i rad njegov donosi više ploda« (Benedikto XV., vd. Kneiwald, cit. dj. str. 36).

»Tri četvrtine poštivanja, što ga puk, a naročito žena, iskazuje svećeniku, osniva se na uvjerenju, da čovjek, koji je u ovom pravcu izuzetak, i u drugim stvarima stoji više od ostalih. Tu se očituje vjera u nešto nadljudsko u čovjeku. . . Kad je Luter svećeniku dao ženu, morao mu je oduzeti tajnu ispovijed, to je psihološki opravdano, ali time je maknuo sa svijeta i samog kršćanskog svećenika, koji je uvijek imao biti jedno sveto uho, jedan grob najvećih tajna. . .« (Nietsche; vid. Kniewald, c. d. str. 36).

»Oni, koji celibat drže protunaravnim ili nemogućim, ne vide, da bi njihovo shvaćanje, dosljedno provedeno, moralo dovesti do prostitucije i do rasula monogamije. Jer kako se onda može tražiti uzdržljivost i čist život prije braka i uopće izvan braka? I onda: koliko su brakovi u zbiljskom životu — zapravo za jednoga od bračnih drugova — izjednačeni s celibatom, čitave mjesece, godine, pa i cijeli život! Već iz toga razloga sa svećeničkim celibatom

stoji i pada dosljedna monogamija. . .« (Förster; vid. Kniewald, c. d. str. 36).

Celibat je teška obaveza, ali nije protunaravan niti nemoguć. Crkva ne traži od nas nemogućih stvari. Ona uzgaja buduće svećenike od malih nogu u uzdržljivosti i svladavanju samoga sebe, u podvrgavanju tijela duhu.

Da čist i uzdržljiv život ne škodi zdravlju i da je moguć, priznaje i sam Forell: »Normalni mladić, koji tjelesno i duševno radi, a ne draži se umjetnim načinom, osobito alkoholom, može živjeti uzdržljivo, a da njegovo zdravlje uslijed toga nipošto ne trpi. . . Tko hoće iz vjerskih ili kakvih drugih motiva uzdržljivo živjeti, ne smije se izvrgavati neprestanom podražaju previše povjerljivog ili prečestog saobraćaja s osobama drugoga spola, nego nasuprot treba se kloniti svega onoga, što ga podražuje, a više se držati onoga, što otupljuje i svladava spolni nagon« (vd. Kniewald c. dj. str. 36).

Prirodna je pretpostavka obdržavanja celibata razuman život, razumna prehrana, izmjena duševnog i tjelesnog rada, odmora i kretnje. Ako uza sve to celibat ostaje teška obveza, tada to još ništa ne dokazuje proti toj ustanovi u Kat. Crkvi, nego samo naglašuje dogmatsku istinu, da je Crkva osnovana na nadnaravnim temeljima, te kako nije moguće biti običnim njenim članom bez pomoći nadnaravne milosti, još je manje bez te pomoći biti svećenikom i obdržavati svećeničke dužnosti (ispor. Kniewald, str. 37. c. dj.).

Da svećenik može što bolje očuvati čistoću i ostati caelebs, Sv. Crkva je pružila i konkretne upute i upozorila na opasnosti, iz kojih izviru napasti protiv čistoće i celibata. Već u samom obredu ređenja opominje ređenike: »Čuvajte u vladanju vašem neoskrvnjenost čistoga i svetoga življenja. Spoznajte, što radite. Naslijedujte, što rukovodite: starajte se, da umrtvite udove vaše od svih mana i požuda« (Pontif. rom.). Kan 133. C. Z. daje te konkretne opomene za očuvanje čistoće i celibata svećenika. A pojedine sinode kao zagrebačka od g. 1925. na str. 179-181. još više detaljizira te opomene i upute. Tako i praška sinoda iz 1860. g., bečka iz 1858. g. i mnoge druge. Crkva želi svim silama, da svećenik sačuva čistoću, taj »najljepši ures njegovog uzvišenog zvanja i vrelo najljepših svećeničkih kreposti«, kako naglasuje papa Benedikto XV.

3. Obveza na moljenje časoslova.

Kan. 135. C. Z. glasi: »Klerici, koji su primili više redove, izuzevši one, koji su zakonito vraćeni u svjetovno stanje ili su na silu ređeni (kan. 123, 214), dužni su svaki dan moliti kanonske časove u cijelosti, prema vlastitim i odobrenim bogoštovnim knjigama.«

Lijepo je rekao Sv. Augustin: »Tko umije dobro moliti, umije i dobro živjeti«. O svećeniku vrijedi istina, da će takav biti svećenik, u kolikoj mjeri ima molitve. Zato i sve svećenikovo počiva na molitvi: i njegova revnosst i ustrajnosst; i njegove kreposti i ljubav; molitvom sve počinje i svršava, molitvom stoji i pada.

Mnogo se međutim čuje prigovora na brevijar: da je dosadan, opširan, nepraktičan itd. Dosadno nam može biti ono, što ne zahvaća našu pažnju. Ako se zamislimo u sadržaj samo jednog psalma, koliko se duša može uzdići iznad dnevnih sitničarija svog života. Katkad se osjeća uskolebana, bilo bijedom ili patnjama; katkad ushićena radošću i srećom; kako se po psalmima prekrasno sad vapije i plače i za pomoć Bogu uzdiše, sad opet od veselja i radosti kliče i zahvaljuje!

»Nije dakle kriva molitva, ako nam je dosadno, već srce naše površno, svjetsko, nepripravno, hladno, polutansko. . .« (Dr. Franjo Novak; cit. dj. str. 401).

»Kada molimo svoje časove«, veli kard. Manning, »tada stupamo tamo ka gori sionskoj, ka gradu živoga Boga, nebeskom Jeruzalemu, k mnogim tisućama anđela, k zboru prvorođenika, koji su na nebesima zabilježeni, k Bogu, Sudcu sviju, i k duhovima savršenih i pravednih (Hebr., 12, 22. 23). Kako dakle neprestana mora biti pobožnost, sabraost i poniznost u riječi i duhu onoga, koji na dan sedam puta stoji u zboru svetih pred licem Božjim? Koje može biti veće pomagalo savršenosti svećenika poslije Sv. Mise, nego li je ovo?« (cit. dj. str. 81).

Sv. Crkva je uvijek smatrala ovu obvezu važnom i tražila od svojih klerika viših redova, da je vrše. Dapače je udarila i kazne radi propusta iste. Tako kan. 1475. § 2. C. Z. određuje beneficijatu restituciju pro rata omissionis od dohodaka beneficija.

4. Obveza na duhovničko odijelo

Tridentinski Sabor opominje klerike, osobito svećenike, da u čitavom svom nastupu, u svakoj kretnji, svakom pogledu i svakoj riječi budu ozbiljni, umjereni i staloženi u duhu Kristovu.

1. Sjemenišne poglavare obvezuje kan. 1369. §2., da klerike češto upućuju u pravila »verae et christianae urbanitatis — istinske i kršćanske uljudnosti«, i da ih svojim primjerom potiču na njihovo obdržavanje. Ova se »vera et christiana urbanitas« i »decorum clericale« u mnogom razlikuje od svjetovnog »bon-tona«, ali ima i mnoge dodirne točke s općom građanskom uljudnošću, koju zapravo pretpostavlja.

Leon XIII. želi, da se »svećenici ne ponašaju i ne rade kao svjetovnjaci, da ne upijaju njihova duha. Dakako da se sol mora pomiješati s mnoštvom, koje mora očuvati od truleža, ali se sol mora čuvati od mnoštva, da ne izgubi sav ukus i da ne mora biti bačena napolje . . « (vd. Kniewald, cit. d. str. 40).

2. U početku se svećenici nisu razlikovali od ostalih vjernika posebnim odijelom. No kad je svjetovnjačko odijelo uslijed seobe naroda postalo kraće i poprimilo neke nove oblike, zadržali su svećenici tradicionalnu rimsku nošnju, od koje se razvila reverenda. Kan. 136. § 1. ponavlja odredbe Trident. Sabora, da svi klerici imaju nositi čedno crkveno odijelo prema zakonitim mjesnim običajima i odredbama mjesnog Ordinarija. Osobito treba da nose tonzuru (ako tome nije protivan od Crkve prihvaćen običaj). Posebno naglašuje kan. 811. § 1. da svećenik, kad želi služiti Sv. Misu, bude odjeven u talar. Na temelju ovih odredaba naređuju hrvatski biskupi čitavom svećenstvu (Zajednička okružnica svih biskupa od 23. VIII. 1923.), da uvijek nose tonzuru i kolar te odijelo crne boje. Kod obavljanja službe Božje, osobito kod služenja Sv. Mise, treba da nose reverendu. Svećenički civil mogu nositi kod kuće, na putu i inače prema zakonitom običaju. Ako je put vrlo dalek i naporan, osobito u gorskim predjelima, mogu ići k bolesnicima i u svećeničkom civilu (vd. Kniewald, c. d. str. 41).

Običajem je uvedeno, da se svećenici zapadnog obreda briju. Crkveni Zakonik ništa ne određuje o brijanju brade i brkova. No time nije dana dozvola svjetovnom kleru, da nosi bradu, nego na biskupe spada, da dosadašnji običaj u svojim biskupijama održe.

Svećenik prema kan. 136. § 2. ne smije nositi prstena, ako mu to nije dozvoljeno ipso iure ili apostolskim privelegijem.

Što se tiče njege kose, zagrebačka Sinoda kaže, da nije dozvoljeno duhovnicima povoditi se za svjetovnom modom. To više, što je duhovnik dužan nositi tonzuru, sliku trnove krune Gospodinove i vidljivi znak, da se odrekao svijeta i zemaljske taštine. Treba da je uređena i počešljana na jednostavan način, ne tzv. muliebri modo, što naglasuju i zabranjuju pravila đakovačkog sjemeništa.

Što se tiče umjetne kose, perike, ne spominju se pobliže nikakvi propisi, te se ako ima razloga može bez ičije dozvole nositi. Jedino se ne smije nositi kod Sv. Mise bez dozvole Sv. Stolice, kako određuje S. C. Rit. od 4. IV. 1699.

Literatura:

Codex iuris canonici.
O. Ante Crnica: Priručnik kanonskog prava.
Zagrebačka Sinoda, 1925.
Dr. Herman: Scripta — De personis.
Dr. Kniewald: Pastirsko bogoslovlje — Dušobrižnik
Dr. Novak: Pogledi u svećenički i bogoslovski život, Zgb, 1911.
Kardinal Manning: Vječno svećenstvo, Sarajevo, 1888.
Ostala literatura citirana u tekstu.

1) Ova je konferencija pravno pastoralnog karaktera, održana na svećeničkom sastanku u jednoj župi jastrebarskog dekanata. Nastala je po direktivama crkvenih vlasti.

IV.
PRAVO I DUŽNOST CRKVE NAUČAVATI LJUDE.[1]

U ovoj konferenciji želim obrazložiti dvije tvrdnje:

1. Crkva ima apsolutno pravo i dužnost, da u ime Božje objavljene istine vjere naučava tako, da su ih svi dužni držati; i

2. Crkva ima prvenstveno pravo i dužnost na katehiziranje djece tako, da je u ovoj službi pučavanja i odgajanja djece i mladeži u kršćanskoj nauci i ćudoređu ne smije ni jedna vlast zakonito sprečavati.

I. Tvrdnja: kao gore pod toč. 1.

1. — Ponajprije to izvodimo iz same **svrhe Crkve.**

Svrha Crkve, koju je Krist Gospodin ustanovio kao organizaciju, kao savršeno društvo, jest posvećivanje i spasavanje duša. Oslobađati od grijeha i privoditi životu milosti i k vječnom spasenju sve ljude bez razlike. To je ono nadnaravno dobro, za kojim Crkva po Kristovoj volji specifično treba da ide. Krist je sam zacrtao put svojoj Crkvi, da ide za tim ciljem. Zato je Njezin program isti kao i Njegov, a Njegov je program bio, »da spasi, što je bilo izgubljeno« (Luk. 10, 10). Radi toga je On propovijedao, činio čudesa, umro na Križu. Radi toga je On osnovao Crkvu, slao Njezine službenike kao mosioce Njegovog auktoriteta i vlasti, da nastave Njegovo djelo: »Kao što je mene poslav Otac, i ja šaljem vas« (Iv. 20, 21). »Idite i naučavajte sve narode, koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, tko ne uzvjeruje bit će osuđen« (Mat. 28, 19).

Za spasenje je dakle potrebno vjerovati, jer je to po riječima Kristovim conditio sine qua non: »tko ne bude vjerovao, bit će osuđen«. A »kako će vjerovati, ako nisu čuli« (Sv. Pavao, Rim. 10,14). Zato je radi općeg određenja ljudi za spasenje naučavanje potrebno.

2. — **Vlast naučavanja:** Crkvi je prema tome vlast naučavanja (postestas magisterii) apsolutno potrebna. Crkva naime teži za nadnaravnim ciljem, za spasenjem duša. No da to i postigne, mora imati i sredstva, koja su prikladna, da se duše privedu k spasenju. To je u prvom redu propovijedanje Evanđelja i Sv. Sakramenti. »Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se. Krist je dakle morao i dati svojoj Crkvi ova sredstva i vlast i obdariti je svojim auktoritetom. No On je to i učinio, kako smo malo prije citirali: »Kao što je mene poslao Otac. i ja šaljem vas. Idite i naučavajte sve narode krsteći ih. . . Tko vas sluša mene sluša« (Luk. 10, 16). »Ako Crkve ne posluša, neka ti bude kao neznabožac i carinik« (Mat. 18, 17).

Crkva dakle ima ovu vlast naučavanja, koja joj daje apsolutno pravo i ujedno nalaže dužnost, da objavljene istine propovijeda ljudima u svrhu njihova spasenja.

3. — **Kriterij za prihvaćanje vjerske istine:**

S druge strane oni, kojima Crkva propovijeda u svrhu njihova spasenja, imaju dužnost vjerovati. Jer »tko ne uzvjeruje bit će osuđen«. Stoga je potrebno, da Crkva posjeduje takve kriterije, da oni, koji slušaju, doista i vjeruju, da Crkva istinu propovijeda, da budu sigurni, da ih ne vodi u zabludu, te uzmognu prihvatiti propovijedane istine, o kojima ovisi njihova vječna sreća.. Crkvi je dakle potreban neprevarljivi auktoritet, da naime objavljene istine vjere i morala naučava tako, da su ih svi dužni vjerovati i držati, jer u protivnom ne bi postigli spasenja.

4. — **Neprevarljivost Crkve:** Neprevarljivost Crkve je naime posebna povlastica, kojom ona objavljene istine naučava tako, da je isključena svaka zabluda, zapravo takova zaštićenost od zablude, da je isključena i sama mogućnost lutanja.

Krist je svojoj Crkvi obećao osobitu asistenciju Duha Svetoga, da u čuvanju i naučavanju Njegove nauke ne može nikada pogriješiti. »I ja ću moliti Oca, i dat će vam drugoga Utješitelja, da ostane s vama do vijeka, Duha istine. . .; vi ga znadete, jer kod vas ostaje i u vama će biti... On će vas naučiti svemu, i napomenut će vam sve, što god sam vam rekao« (Iv. 14, 16-26).

Duh Sveti će to činiti bilo pozitivno, potičući Učiteljstvo Crkve svojom milošću, da upozna i pravilno tumači objavljenu istinu, bilo negativno sprečavajući krivo naučavanje. Duh Sveti će biti pomoćnik i zaštitnik istine. On će doći u pomoć u podučavanju istine. I to ne kroz neko vrijeme, nego »dovijeka«. Povlastica neprevarljivosti na ovaj način obećana jest u najužoj vezi s naučavanjem.

Nadalje Krist obvezuje sve ljudi, da prime riječi apostola, Njegove Crkve, kao Njegove vlastite riječi, kao riječi Oca nebeskoga i prema tome neprevarljive. »Tko vas sluša, mene sluša; tko vas prezire, mene prezire, a tko mene prezire, prezire Onoga, koji me je poslao« (Luk. 10, 16): »Ako vas tko ne primi i ne posluša vaših riječi, izađite iz kuće ili grada onoga i otresite prah s nogu svojih. Zaista vam kažem: lakše će biti na dan sudnji zemlji sodomskoj i gomorskoj, nego li gradu onome« (Mat. 10, 14. 15). Stoga bi bilo apsurdno uz takve kazne obvezivati ljude, da prime nečiju nauku kao istinitu, ako taj, koji naučava, ne bi bio neprevarljiv.

A. Nosilac neprevarljivosti Crkve je Papa. Ne kao privatna osoba, nego kao nosilac vrhovne vlasti naučavanja u stvarima vjere i morala, kada naime govori ex cathedra tj. kada kao vrhovni pastir i učitelj definira vjersku ili ćudorednu nauku, koju cijela Crkva ima držati.

Definirano je na I. Vatikan. Saboru 18. VII. 1970. »Učimo i proglašujemo kao od Boga objavljeni članak vjere: Rimskom biskupu, kad svojim najvišim apostolskim ugledom, kao vrhovni pastir i učitelj svih kršćana, proglašuje vjerski ili ćudoredni nauk, što treba da ga drži svakolika Crkva, uz Božansku nazočnost, obećanu mu u Sv. Petru, pripada onakva neprevarljivost, kakvu je Božanski Spasitelj htio da imade Njegova Crkva u proglašavanju vjerske i ćudoredne nauke. Zato su ovakve vrste odluka Rimskoga biskupa same po sebi, bez obzira na suglasje Crkve, nepromjenjive.« (D. B. 1839).

Ovu povlasticu neprevarljivosti potvrđuju dokazi iz Sv. Pisma; riječi, kojima Krist Petru prvenstveno obećaje i podjeljuje. Što vrijedi za Petra, vrijedi također i za njegove naslijednike, jer se radi o temelju Crkve kao ustanove. Papa je temelj Crkve.

1) Iz obećanja prvenstva: »Ti si Stijena (Petar) i na toj stijeni sagraditi ću Crkvu svoju i vrata paklena ne će je nadvladati« (Mat. 16, 18). No kad bi mogla krivo naučavati, onda već ne bi bila nenadvladiva. Crkva ne bi onda bila »columna et firmamentum veritatis — Stup i tvrđa istine« (I. Tim. 3,15). »Štogod svežeš... razvežeš na zemlji, bit će svezano... razriješeno na nebu«. To znači; kad bi mogao nešto krivo odrediti u vjeri i moralu, to bi nebo priznalo, a to se pak protivi Bogu izvoru istine. Bog ne može potvrditi zablude.

2) Iz riječi predanja prvenstva: »Pasi jaganjce moje« (Iv. 21, 15.-17). Petar i svaki njegov naslijednik je vrhovni pastir Crkve, koji ima pravo i dužnost cijelo Kristovo stado pasti riječju spasonosne istine, tako da se ovom učiteljstvu sve mora pokoriti. No ovo se ne bi moglo dopustiti, nego ako je takvo učiteljstvo uistinu neprevarljivo. Ako bi vrhovni pastir krivo naučavao, onda već ne bi stado hranio, nego otrovnom hranom ubijao. A to se protivi Kristovoj ljubavi prema dušama i Njegovoj volji, da sve spasi.

Dakle Papa je neprevarljiv u naučavanju objavljenih istina vjere i morala.

3) Ima još mnogo i drugih dokaza iz Sv. Pisma, zatim iz Predaje i prakse Crkve za ovu neprevarljivost.

B. Osim Pape posjeduju ovu neprevarljivost i biskupi, ali ne kao odvojeno tijelo od Pape, nego u zajednici s Papom.

»Treba vjerovati (fide divina et catholica) božanskom i katoličkom vjerom sve ono, što je sadržano u riječi Božjoj, i što se od Crkve bilo svečanim proglašenjem, bilo redovnim i općim učiteljstvom predlaže vjerovati, kao od Boga objavljeno«.

Tvrdnja: Biskupi su neprevarljivi u predlaganju vjerske nauke, kad skladno i u zajednici s Papom izrazujući svoje konačno mišljenje, traže od vjernika, da ga prihvate.

Oni to vrše na dva načina. Redovnim i universalnim načinom, kad svaki u svojoj biskupiji, bilo neposredno sami, bilo posredno po svećenicima, uče vjernike. Izvanrednim i svečanim, kada sakupljeni na Saboru s rimskim biskupom svečano definiraju neku nauku. Biskupi učeći na oba načina su neprevarljivi, ako je to njihovo učenje skladno, tj. svi ili barem većina njih, da se može reći, da predstavljaju Crkvu, isto uče, i ako su u zajednici s Papom.

1) Biskupi po svijetu razasuti neprevarljivi su, kada redovnim i universalnim načinom vrše službu naučavanja.

To dokazuju:

a) Kristova obećanja, kako smo vidjeli pod toč. 4 (neprevarljivost Crkve). Kada Crkva ne bi imala ove neprevarljivosti za svako vrijeme bez ograničenja, onda se Kristova obećanja ne bi ostvarila. Jer je upravo u ovom svagdašnjem naučavanju, kojeg vrše biskupi, ova neprevarljivost potrebna.

b) Narav i cilj Crkve. Sama narav i cilj Crkve traži, da se ne samo svečanim i izvanrednim načinom, nego i običnim svagdašnjim poučavanjem vjernici upoznaju s istinama vjere i upozore na zablude, da bi tako sigurnije postigli spasenje.

c) Praksa i izjave Crkve. Crkva je uvijek sebi pripisivala pravo, da sudi o krivovjerjima i izvan općih sabora. Takve sudove donose biskupi, kad složno i u zajednici s Papom o tim krivovjerjima sude. Onda su takvi sudovi neprevarljivi.

2) Biskupi su neprevarljivi, kad izvanrednim i svečanim načinom okupljeni, naime na saboru, izrazuju svoje konačno mišljenje o vjerskoj nauci. De fide.

Ako su biskupi neprevarljivi, kad redovitim i univerzalnim načinom vrše službu naučavanja, onda su a fortiori, kad izvanrednim i svečanim načinom izrazuju svoje konačno mišljenje o nekoj vjerskoj nauci.

Prema Kristovim riječima Crkva je, uzeta kao cjelina, neprevarljiva, koju »vrata paklena ne će nadvladati«. Biskupi na općem saboru predstavljaju Crkvu kao cjelinu. Dakle sabrani na općem saboru su neprevarljivi.

To potvrđuje i Predaja, koja saborske zaključke prihvaća kao »svete evanđeoske knjige« (Tanquerey, 1937. str. 611).

5. — Dužnost vjerovanja.

a) Iz svega dosad rečenog jasno se vidi, da su oni, kojima Crkva propovijeda Kristovu nauku, objavljene istine vjere i ćudoređa, dužni držati ih i po njima živjeti. Dužnost držati neku

objavljenu istinu može nastati s dva naslova: 1. ako je vjerovanje istine za spasenje nužno; i 2. ako je auktoritet onoga, koji istinu predlaže, neprevarljiv. No i jedno i drugo stoji.

Vjera je za spasenje nužna necessitate medii: »koji ne uzvjeruje, bit će osuđen«.

Crkva je dakle neprevarljiva učiteljica istine, kako je jasno izloženo. I prema tome oni, kojima se propovijeda dužni su vjerovati i po vjeri živjeti.

Vjernici su dužni uz nauku Crkve pristajati. Ovaj pristanak može biti: assensus fidei divinae, fidei ecclesiasticae i assensus religiosus.

Assensus fidei divinae vel catholicae je pristajanje uz formalno objavljenu istinu radi auktoriteta Boga objavitelja. Predmet ovog pristajanja su sve istine sadržane u objavi bilo pismeno bilo Predajom, a što Crkva svečanim ili redovitim načinom predlaže kao od Boga objavljeno. Ovaj pristanak, assensus fidei divinae, nuždan je, jer se temelji na auktoritetu Boga objavitelja. Zato pruža najveću sigurnost i tko ga tvrdoglavo odbija, počinja grijeh hereze.

Assensus fidei ecclesiasticae je pristajanje, koje dajemo sudovima Crkve radi njezinog neprevarljivog učiteljstva. To su teološki zaključci, dogmatske činjenice, sudovi, što ih Crkva donosi o kanonizaciji svetaca itd. I ovaj je pristanak nuždan, jer se temelji na austoritetu Crkve. Zato tko ga odbija, čini teški grijeh, iako još nije heretik, jer odbija istinu, koja se predlaže kao neobjavljena. Ali se protivi Kristu, koji kaže: »Ako ne posluša Crkve, neka ti bude kao poganin i carinik« (Mat. 18, 17).

Assensus religiosus, to je pristanak uz doktrinalne dekrete Crkve zbog auktoriteta Crkve. To su papinski naučni dekreti, odluke kongregacija, koje se odnose na nauku. I ovaj je pristanak nuždan, jer ga zahtijeva razboritost i poslušnost.

b) Dužnost vjerovanja proizlazi također iz činjenice o čudesima, koja su se uvijek događala u Kat. Crkvi i događaju se. Sam Isus poziva se na svoja djela, tj. čudesa. Ako meni ne vjerujete, vjerujte djelima, koja ja činim, ona svjedoče za mene (Iv. 10,25. 38). No o tome u ovom slučaju nije potrebno reći više, jer je sve rečeno u dosadašnjem izlaganju.

II. Tvrdnja: pročitaj naprijed ispod naslova u toč. 2.

A. Svrha je Crkve, kako smo u prvom dijelu konferencije vidjeli, posvećenje i spasavanje duša. Univerzalna zapovijed Krista Gospodina: »Idite i naučavajte sve narode. . .« »Propovijedajte Evanđelje svakome stvoru« daje joj pravo i dužnost, da svoje naučavanje protegne na sve ljude svijuh staleža i dobi. Zato Crkva, koju neprestano obavezuje ta zapovijed naučavati, osobitu pažnju posvećuje mladeži, da naime katehizira djecu.

B. Ovu svoju službu, pravo i dužnost katehiziranja, promatra Crkva s više naslova:

1) S naslova prava djece kao članova Crkve.

a) Ponajprije sa strane djece, koja po Božjoj i Kristovoj volji imaju pravo na sredstva za spasenje. Krist naime hoće, da se svi ljudi spase. Zato po volji Kristovoj svi ljudi pa i djeca imaju neosporno pravo na sredstva spasenja. Crkva raspolaže tim sredstvima. Dakle, treba da im ih pruži.

b) Nadalje, u djeci, koja su preporođena vodom krštenja, gleda Crkva djecu Božju, koja kao takova imaju pravo na sva ona duhovna dobra, koja je Bog po svojoj Crkvi svojoj djeci povjerio. To su sva ona dobra milosti i ostala pomagala potrebna za spasenje; kao nauka vjere, Sakramenti, Sv. Misa, blagoslovine itd. Krist je dao Crkvi sva dobra i pomagala. Crkva ih dakle treba davati ne samo odraslima, nego i djeci u svrhu njihova spasenja.

c) Djeca kao i ostali članovi Crkve imaju pravo na oplemenjivanje duše, na njeno uzdignuće u nadnaravni život, na ono podržavanje života milosti, kojim se osigurava spasenje.

2) Zatim Crkva promatra ovu svoju službu kateheziranja i sa svoje strane:

a) S naslova svrhe Crkve kao ustanove i njene misije spasavati duše. Kako smo u prvom dijelu konferencije vidjeli, jasno je, da Crkva, odnosno njezini službenici, imaju pravo i dužnost, da vrše službu naučavanja, konkretno katehiziranja djece.

b) S naslova vrhunaravnog materinstva Crkve. — Crkvi ovo pravo i dužnost katehizirati djecu proizlazi također i iz njenog posebnog odnošaja prema vjernicima, prema djeci. Crkva je u odnosu prema vjernicima kao majka. Majka onih, koji vjerujuj i koji joj pripadaju kao članovi. Sancta mater Ecclesia«. Sv. Pavao u poslan. Galaćanima (4, 26) spominje Crkvu i kaže: »Koja je naša Majka.« I. Vat. Sab. Višeput u svojim poglavljima naziva Crkvu »Sveta Majka«. »Ne može imati Boga za Oca, tko nema Crkvu za majku,« veli Sv. Ciprijan. Tako i Sv. Pismo i Tradicija i crkveno Učiteljstvo zove Crkvu majkom.

Crkva je u odnosu prema vjernicima u nadnaravnom redu kao majka, jer vrši dužnosti poput tjelesne majke. Crkva vjernike na neki način kao da začne, rađa, odgaja i vodi u kršćanskom životu sve do nebeske domovine. Ovo je materinstvo nadnaravno, duhovno, jer ima samo duhovni cilj. Zato Crkva kao majka ima pravo i dužnost vjernicima pružati duhovnu hranu: naučavati ih, hraniti ih milošću Božjom po Sv. Sakramentima, upravljati pa i prekoriti.

Prirodni zakon i naravna sklonost majke nužno traži, da više pažnje posveti prvenstveno manjoj, nježnijoj svojoj djeci. Zato

njima češće pruža hranu, pazi na njihov odgoj, čuva ih od kojekakvog zla. Jednako tako treba da čini i majka Crkva po svojim službenicima, kao što majka čini prema djeci. Da svoju pažnju najviše polaže na djecu, koji su te njezine pažnje i brige najviše potrebni, jer im je potreban odgoj. Na to je obavezuje posebni odnošaj prema djeci kao mladim vjernicima. Zato u tu svrhu proteže ona svoje pravo i dužnost u prvom redu i nužo na katehizi ranje djece. Ona ih tako duhovno hrani naukom i Sv. Sakramentima, brine se za vjerski i moralni njihov odgoj, čuva ih od zla, grijeha. Ona je svijesna, da o sadašnjem poznavanju vjere i moralnom odgoju, kojeg ona katehizacijom djeci pruža, ovisi sva njihova buduća sreća. Kao što stoji do tjelesnih roditelja, kako će si odgojiti dijete, tako je i u pogledu vjerskog i ćudorednog poučavanja djece putem katehizacije, kakve će Crkva imati buduće vjernike. Sv. Pismo zato opominje vjernike, pa i djecu kao vjernike: »Pokoravajte se svojim predstojnicima i slušajte ih, jer oni bdiju nad dušama vašim kao oni, koji će polagati račun« (Hebr. 13, 17). Oni će dakle polagati račun. Da se može o nečem polagati račun, ne smije se ništa propustiti, što se inače može ili mora učiniti. Dakle Crkva već zbog prirodnog zakona, kao majka, mora ulagati svoje napore prvenstveno oko katehizacije djece.

Na ovu je službu potiče još i primjer njezina Utemeljitelja, koji se na osobiti način pokazao prijateljem djece. On ih je uzeo i u obranu, kad bi apostoli sprečavali, da dođu k Njemu. »Pustite djecu, neka dolaze k meni. . .« Tu oznaku je htio da ima i Njegova Crkva, koja je nastavila Njegovo djelo spasavanja duša. Zato Crkva ne samo po prirodnom zakonu, nego i po pozitivnoj volji Krista, posvećuje svoju pažnju djeci, da ih katehizira.

Ovo pravo Crkve na katehizaciju djece ne zavisi u svom porijeklu i vršenju ni na koji način od civilne vlasti. Ono je božanskog porijekla.

Zato Crkvu ne može u ovoj službi nijedna civilna vlast zakonito ili opravdano sprečavati.

Literatura:

1. Dr. Gračanin: Crkva Kristova, 1952.
2. Taquerey: Apologetica. 1937.

1) Ova je konferencija dogmatskog karaktera, koja je nastala prema prilikama svog vremena i održana na jednom svećeničkom sastanku u jastrebarskom dekanatu.

V.
DUH BOŽJEG DJETINSTVA NAJSAVRŠENJI I NAJKRAĆI PUT.[1]

Isusu najdraži.

»Slavim Te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i razumnih, a objavio malenima! Da, Oče; jer je tako bila volja Tvoja« (Luc. 10, 21. 22).

Ovim je riječima Vječna Istina, Isus Krist, obradovan u Duhu Svetom, nakon što su se Sedamdesetdvojica učenika povratila sa svog misijskog putovanja po Palestini i podnijela Mu izvještaj o svom uspješnom radu, i kako su im se i đavoli pokoravali, uskliknuo Svom nebeskom Ocu; te pun ganuća i zahvalnosti izrekao ono, što će biti sama srž Njegove božanske nauke o odnošaju čovjeka prema Bogu. Kasnije će On u više navrata obnoviti ovu svoju veliku i glavnu misao, da čovjek treba da bude prema Bogu kao dijete prema vlastitom ocu.

Možda nijedna ideja nije bila Spasitelju tako mila i Njegovom Božanskom Srcu tako prirasla kao ideja o Božjem Djetinjstvu. On je upravo gorio od silne ljubavi i čežnje, da mi svi postanemo djeca Njegovog nebeskog Oca. Zato je i oslovio Apostole kod Zadnje Večere riječima: »Dječice moja!. . . (Iv. 13, 33.). A Sv. Pavao veli Efežanima (1, 5), da nas je Bog »izabrao još prije stvorenja svijeta i u ljubavi preodredio po Isusu Kristu za svoje sinove«.

Po Sv. Pismu opravdan.

Već je u St. Zavjetu bio Izraelcima naviješten ovaj duh Božjeg Djetinjstva, kako svjedoči Mojsije u svojim knjigama (Deut. 14, 1): »Vi ste djeca Gospoda Boga svojega!« I opet Jeremija (31, 9), kako naviješta Gospodin Izraelcima: »Jer sam Ja Otac Izraelu. Efraim je moj prvorođeni sin.«

No istom u Nov. Zavjetu ostvarit će se ovaj duh po Isusu Kristu, koji nas je otkupio Svojom Krvlju i učinio djecom Božjom. Zato je duh Božjeg Djetinjstva utemeljen istom na Kristovom Otkupljenju. Otuda i veli Sv. Ivan ap. (I. Iv. 3, 1): »Vidite, koliku nam je ljubav iskazao Otac, da se djeca Božja zovemo i jesmo«. A Sv. Pavao naglašuje: »Nisi više rob, nego sin« (Gal. 4, 7). Na drugom mjestu opet (Rim. 8, 15): Jer »niste primili duha robstva, opet da se bojite, nego ste primili Duha posinjenja, u kojem vapijemo: Aba. Oče! Sam Duh svjedoči s našim duhom, da smo djeca Božja. A, ako smo djeca, i baštinici smo.«

Dakle, nauka o duhu Božjeg Djetinjstva je istinita i od Boga objavljena, kako je to zasvjedočeno u Sv. Pismu i St. i Nov. Zavjeta. Prema tome je siguran put u kršćanskoj pobožnosti.

Pa ipak premalo prakticiran

No ipak u prakticiranju kršćanske pobožnosti taj duh još nije sebi utro put na izrazitiji način, kao na pr. druge pobožnosti, iako je duh Božjeg Djetinjstva temelj za svaku kršćansku pobožnost. Što više ni u kršćanskoj katoličkoj literaturi nema o tom duhu mnogo napisano. Premalo se govori u kršćanskoj ascezi, premalo i u cijeloj katoličkoj literaturi o duhu Božjeg Djetinjstva, a ipak to je sva srž Isusove nauke. »Ako se ne obratite i ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko« (Mat. 18, 3), to je ultima tum Isusa Krista za spasenje. Biti dakle kao dijete, to je od Isusa postavljen uvjet za ulazak u nebo.

Vjesnik nade za naše doba.

Ako pogledamo povjest Crkve u Njezinim svecima, naći će se koji svetac, koji je više ili manje u sebi provodio ovaj duh Božjeg Djetinjstva. No istom u posljednja vremena hoće Bog, da se ovaj duh posebno istakne u životu kršćana. Zato se služi posebnim vjesnikom Božjeg Djetinjstva, malom sveticom iz Lisieuxa, Sv. Terezijom od Dj. Is. Njoj je dao milost i zadaću, da ovaj duh iznese na svijetlo i da ga objavi cijelom svijetu. Da objavi, kako je Bog neizmjerno nježni Otac prema nama ljudima, koji hoće, da i mi također prema Njemu budemo kao nježna i odana djeca, koja se u svemu predaju Ocu nježnom djetinjskom ljubavlju. Tu malu sveticu učinila je Providnost, kako kaže Gustav Desbiquois (»U tajni nade«, Sl. Požega, 1942., str. 8) »vjesnikom nade za naše doba«. Da, za naše doba, koje je puno prevrata, beznađa i očaja; puno neiskazanih kušnja i trpljenja; puno nesigurnosti i nemira; da upravo u takvom stanju podignemo svoje oči i ruke k Ocu, koji je prepun nježne ljubavi i ne može zapustiti svojih. Da se kao dječica bacimo u naručaj Ocu, koji drugo ne želi, nego da nas k sebi privine. Zna Otac naše slabosti, vidi našu prljavost; ali sve to ne će Ga odvratiti, da nas k Sebi privine, ako kao djeca zaplačemo pred Njim i nježnom ljubavlju podignemo ruke prema Njemu. Mala svetica, kojoj je duh Božjeg Djetinjstva postao pravilo života, kao da je bila od Boga poslana, da objavi svijetu novi put k Ocu sve Dobrote, da donese novu vijest svim dušama budućih vjekova. Njezina nauka ili zrapravo njezin nazor na život tako je mio i drag, tako privlačiv, da osvaja svako srce, jer je u njemu tolika djetinja jednostavnost, protkana dirljivim predanjem i nježnom ljubavlju, a opet prožet tolikom duševnom snagom, da zadivljuje. Ona je dijete, koje zna i plakati i veseliti se; koje i kad trpi, ne trpi sámo, nego pruža ručice dragom ocu i majci i baca se u naručaj, jer taj naručaj zaslađuje bol, jer je lakše i ugodnije trpjeti na rukama oca ili majke, nego izvan tih djetetu dragih ruku.

I Terezija od Dj. Is. ima vruću želju postati svetom, ali osjeća svoju slabost i nemoć i hoće da klone od te svijesti svoje nespo-sobnosti. Ali se odmah kao dijete baca u naručaj Gospodinu, kako piše u svojoj knjizi: »Povijest jedne duše«, Zagreb, 1935., str. 120.: »Umjesto da klonem, rekoh sama sebi: Dragi Bog ne će ulijevati nedostiživih želja; premda sam ja dakle malena i slaba, ipak mogu težiti za svetošću. Nemoguće je da budem veća! Moram podnositi samu sebe takvu, kakva jesam, sa svojim nebrojenim nesavršeno-stima. Ali ja hoću da nađem način, kako bih pošla u nebo malim, vrlo ravnim, vrlo kratkim putem; malim, sasvim novim putem. Mi smo u vijeku otkrića: danas više ne treba, da se u kuću mučno uspinješ po stepenicama; kod bogataša ih dobro nadomještćuje di-zalo. I ja bih htjela, da nađem dizalo, da se dignem do Isusa, jer sam premalena, da se uspinjem tvrdim stepenicama savršenstva.

Onda sam tražila u Sv. Pismu uputu o dizalu, koje sam želje-la. I pročitala sam ove riječi, koje su izašle iz usta Vječne Mudro-sti: »Ako je tko malen, neka dođe k meni« (Prič 9, 4). Približila sam se dakle Bogu znajući, da sam našla, što sam tražila, a htijući još da znam, što On hoće sa sasvim malenima, potražila sam dalje i evo, što sam našla: »Kao što majka miluje svoje dijete, tako ću i Ja tješiti vas; nosit ću vas na grudima svojim i zibati vas na ko-ljenima svojim« (Isa. 66, 13).

O, nikad još nisu nježnije i slađe riječi razveselile moje duše! Dizalo, koje će mene dići u nebo, to su Tvoje ruke, o Isuse! Zato ne treba da rastem, naprotiv treba da ostanem malena, da budem sve manja. O Bože moj, Ti si nadmašio moju nadu i ja ću pjevati Tvoje milosrđe«.

I opet na drugom mjestu piše ista Terezija od Dj. Is. (str. 122.): »Ja sam sada premalena, a da budem tašta; također sam premale-na, da se promećem lijepim frazama, kako bi se mislilo, da sam vrlo ponizna. Radije priznajem jednostavno, da mi je »velike stva-ri učinio Onaj, koji je Silan« (Luc. 1,49), a najveću, što mi je po-kazao, kako sam malena i nemoćna za svako dobro«.

Čuva nas u poniznosti

Svijest o vlastitoj nemoći i nevrijednosti, nije li to izvor po-niznosti i temelj za postizavanje svetosti. Nije li to naglasio i sam Božanski Spasitelj, kad je rekao: »Kad ste sve učinili, što ste trebali učiniti, recite: Sluge smo nekorisne, učinili smo, što smo bili dužni učiniti« (Luc. 17,10). Slično kaže i mala svetica: »Biti ma-len, to ne znači usvajati kreposti i držati se sposobnim za nešto. Nego to znači: priznati, da Bog svoje blago povjerava rukama malog djeteta, da se s njim služi, kad mu bude trebalo, ali to blago uvijek i svagda pripada Bogu« (Vidi: »U tajni nade«, str. 48-49). Zato i opet kaže mala svetica govoreći o svetosti: »Svetost se

dakle ne nastoji u toj ili u onoj vježbi: ona se sastoji u raspolože-nju srca, koje nas čini poniznima i malenima u rukama Božjim, svijesnima svoje slaboće i sigurnim u Božjoj dobroti« (V. U. taj nade, str. 48).

Za taj životni nazor Sv. Terezije od Dj. Is., za duh Božjeg Dje-tinjstva, rekao je Papa Pijo XI.: »Tu se nalazi tajna svetosti za sve vjernike po cijelom svijetu« (cit. dj., str. 47). Nije to duh mekuš-nosti, slabosti, nego naprotiv. Duh Božjeg Djetinjstva je duh najja-če muževnosti, pun duševne snage. Zar to nije potvrdio i sam Isus, kad je rekao, da se kraljevstvo nebesko, za koje se treba boriti, ne može dobiti,ako ne budemo kao djeca: »Zaista vam kažem, tko ne primi kraljevstvo Božje kao dijete, ne će ući u njega« (Mat. 10, 15).

Isusovi motivi.

No ipak pitamo se, zašto je Isus Krist naglašavao ovaj duh Božjeg Djetinjstva kao uvjet za ulazak u nebo?

Odgovor nam daje Sv. Evanđelje po Mat. u gl. 18. red. 1-5. Apo-stoli su na putu za Kafarnaum međusobno raspravljali o svom polo-žaju i prednostima, tko je među njima najveći. »Tada pozva Isus dijete, postavi ga među njih i reče: »Zaista vam kažem: Ako se ne obratite i ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko. Koji se dakle ponizi kao ovo dijete, onaj je najveći u kraljevstvu nebeskom«. Time je jasno odgovorio, što uvjetuje mjesto i položaj u kraljevstvu nebeskom. Dijete je dakle uzorak i slika, kakvi mo-raju biti Apostoli i kršćani, da uđu u kraljevstvo nebesko.

Ako sad podvrgnemo dijete duševnoj analizi, odmah ćemo jas-no uvidjeti, šta je potaknulo Spasitelja, da baš dijete stavi za uzo-rak Apostolima kao preduvjet primanja u kraljevstvo nebesko. Di-jete je naime za čovjeka uzorak slabosti, nemoći i nevrijednosti. Ono se nema čime pokazati: niti znanjem niti mudrošću, niti sna-gom niti kakvom spretnošću. Ono je upućeno samo na drugoga, sa-mo da od drugog prima, a ništa da ne daje. Ne može ništa učiniti. Od drugog očekuje zaštitu i pomoć, od drugog uzdržavanje i stara-nje; u svemu ovisno o drugom. Ono je također nesebično i ne zna biti zavidno ni zlobno. Ne traži sebe i zaboravlja na sebe. Dopušta da ga drugi vodi i uči; u svemu se pokorava i sluša. Takvi moraju biti Apostoli, kojima je dano, da vode i upravljaju Crkvom i du-šama, da nauče od djeteta onom nesebičnom i vjernom predanju Kristu i Bogu, punom pouzdanja i povjerenja.

Dirljivo je pogledati, kako je Spasitelj usred kruga Apostola, koji su se prepirali o prednostima i položaju, stavio jedno dijete kao uzorak. Dijete je ono, što Gospodin traži. Dijete, koje se ne zna nadmetati ni isticati kakvu svoju veličinu, jer je po sebi nema. Dijete, koje još nema i ne pozna grijeha. Krist hoće, da time po-kaže, da Njemu nije potrebna ljudska veličina, ni ljudska mudrost

ili snaga. Da u čovjeku treba da nestane ono, što je ljudsko, da može zavladati u njemu božansko. »Oholima se protivi Bog, a poniznima daje milost« (Jac. 4, 6). Ne određuje dakle ljudska sposobnost položaj u kraljevstvu nebeskom.

Kada Gospodin zahtijeva, da Njegovi učenici budu kao djeca, to ne znači, da On želi, da oni budu djeca u realnom smislu, ili drugim riječima: djetinjasti. Jer to svakako ne bi koristilo njihovom položaju i zadaći, koju oni moraju izvesti. Tome se protivi i Sv. Pavao, kada kaže: »Kad sam bio dijete, govorio sam kao dijete, mislio sam kao dijete, sudio sam kao dijete. Kad sam postao muž, odbacio sam, što je bilo djetinje« (I. Cor. 13, 11). A njegove riječi ne možemo dovesti u suprotnost s Kristovim riječima, jer je on sam rekao za sebe: »Meni je život Krist« (Filip, 1, 21), dakle, Njegov duh i nauka. Nego Gospodin želi, da oni budu djeca u prenesenom smislu, da ostvare u sebi onaj duh, kojeg dijete kao takovo označuje, da usvoje duh djetinjstva. Isto tako nije nazvao blaženima siromašne u realnom smislu, nego siromašne u duhu, tj. one, koji u sebi ostvare duh siromaštva. On želi, dakle, da u sebi nosimo neko osvjedočenje o vlastitoj nevrijednosti i nesposobnosti. Ne neko prividno ili namješteno držanje o tobožnjoj nevrijednosti, a kad se u nju dirne, onda sva narav uskipi. Nego da nam to osvjedočenje bude prirodno i unutarnje kao kod djeteta, koje do sebe ne drži, nego se posve prirodno predaje drugome, da ga vodi, poučava, a samo je poslušno i skromno. Drugim riječima: čovjek treba steći jednu drugu narav, tj. samoga sebe zaboraviti i zatajiti prema riječima Isusovim: »Tko hoće da bude moj učenik, neka se odreče samoga sebe« (Mat. 16, 24), taj više ne smije samoga sebe poznati. U ovom duhu djetinjstva je u najpotpunijem smislu ostvarena poniznost, koju Gospodin traži od ljudi, a koja je temelj svetosti i temelj za prosuđivanje veličine pred Bogom. »Koji se, dakle, ponizi kao ovo dijete, onaj je najveći u kraljevstvu nebeskom« (Mat. 18, 5).

Ništa međutim nije teže čovjeku, nego ovo posvemašnje predanje i zatajenje samoga sebe. Osobito, ako se po naravi voli istaknuti i do sebe držati. Tim više, ako zauzima veći položaj među drugima, ako je drugima predpostavljen. Ali i od takvoga zahtijeva Gospodin duh djetinjstva. On treba drugima da služi kao primjer, kao što je i sam Gospodin postao primjer svojim učenicima. »Primjer sam vam dao, da i vi tako činite« (Iv. 13, 15). A On je kao Dijete Božje u realnom smislu neprestano živio u poniznom predanju i ovisnosti o volji Svog nebeskog Oca. »Oče, ne moja volja, nego Tvoja neka bude« (Luc. 22, 42). »Moje je djelo..., moja je hrana, da vršim volju Onoga, koji me je poslao« (Iv. 4, 34). Ako je poniznost istina, kao što jest, onda istina hoće, da čovjek pred Bogom prizna svoj ništa i da sve, što ima, promatra kao nezasluženi dar Božji; kako u sebi, tako i u drugima i da sve pridaje Bogu,

Izvoru Dobrote i Djelitelju svih darova. A to sve tako se divno očituje u duhu djetinjstva. Dakle, duh djetinjstva zahtijeva Gospodin ponajviše stoga, što je u njemu sadržan skup svih kršćanskih kreposti, koje su uvjet za primanje u kraljevstvo nebesko. Dijete je stoga samo prauzor, kakva mora biti kršćanska duša, koja želi biti građanin kraljevstva nebeskog.

Kad bi za uvjet primanja u kraljevstvo nebesko bilo nešto ljepšega i dragom Bogu milijega od duha djetinjstva, onda bi to sigurno Isus Krist na Sebi pokazao. Onda bi se to očitovalo i na duši Njegove Presvete Majke, Blažene Djevice Marije, koja je bila najvjernija Učenica i Sljedbenica Svoga Božanskog Sina. No i na Njemu i na Njoj odrazuje se ovaj duh Božjeg Djetinjstva u njegovoj punini i suštini. Ni On ni Ona ne stoje prema nebeskom Ocu drugčije, nego kao dijete, koje puno djetinjeg povjerenja i predanja govori: »Aba, Pater! Da, Oče, jer je bila tako volja Tvoja!« (Luc. 10, 22). A Ona kroz cijeli svoj život, ne samo u Nazaretu pred Gabrijelom, nego i dalje, kad se budu redali »Simeonovi mačevi«, da Joj probodu dušu, ne će znati drugo reći Ocu, nego tihim i poniznim predanjem, bez pobune i mrmljanja: »Fiat mihi secundum verbum tuum — neka mi bude po riječi tvojoj!« (Luc. 1, 38). — Tako su Isus i Marija posvetili ovaj put, put Božjeg Djetinjstva, i uzdigli ga na božanski put djece Božje i ostavili kao amanet svim kršćanima.

Još neki motivi s naše strane.

Pogledajmo još neke motive, koji će nas potaknuti i oduševiti za put duhovnog djetinjstva, kojeg naziva Sv. Terezija od Dj. Is. »mali put«, »vrlo kratki put« i »posve novi put«. Nije to, doduše, posve novi put, jer je Božanski Spasitelj već od Apostola zahtijevao, da idu tim putem. No ipak izgleda, da u novija vremena sam Gospodin zahvaća, da ljude povede upravo tim putem k Sebi, kako je naprijed rečeno, i zato se služi Sv. Terezijom od Dj. Is. Lijepo kaže ona: »Nije li Bog naš Otac i nismo li mi Njegova mala djeca?« (U tajni nade, str. 49). Bogu se u život vječni ne dolazi nego po ljubavi, jer »tko ne ljubi, ostaje u smrti« (I. Iv. 3, 14). No ljubav čovjeka prema Bogu treba da bude kao nježna ljubav djeteta prema vlastitom ocu. Zato ona u svom životu u odnosu prema Bogu zauzima stav djeteta prema ocu i potpuno se pušta Njegovim rukama i Njegovoj volji i Providnosti. Stoga divno veli: »Jedini put, koji vodi do Božje ljubavi, jest, da Mu se malo dijete potpuno prepusti i da mirno zaspi u rukama svoga oca« (cit. dj., str. 49). Ovakav život ima posebni čar i privlačnost. Jer kao što roditelj najviše brige, žrtve i ljubavi, iskazuje upravo onim svojim najmanjima i njegove oči najviše se navraćaju svojim najmanjima, tako i Bog kao najbolji i najnježniji Otac prema svojoj djeci,

prema najmanjima, kada kaže: »Tko je malen, neka dođe k Meni« (Prič. 9, 4). Zato put duhovnog djetinjstva sam sebe preporuča, jer najbrže i najkraće dovodi do najviše svetosti.« Tvoje su ruke, Isuse, dizalo, koje će me dići u nebo« (Povijest jedne duše, str. 121).

Od neopisive je, dakle, miline istina, da smo mi postali braća Kristova, a sinovi Božji. »Dade im vlast, da budu sinovi Božji«, kaže Sv. Ivan (1, 12). Tako smo postali građani neba. A »biti građanin neba, ne znači imati samo viši stupanj kreposti. To je svetost u jednoj sasvim novoj vrsti«, veli Vonier (vidi »Sjedinjenje s Bogom« od H. Boškovića, Zagreb, 1943. str. 175), »to je bitno kršćanska krepost. Jer kao kršćani, mi smo uvedeni u duboke tajne Božje, u božansske stvari«.

Dijete i sluga — koja razlika!

Ako sad promotrimo još odnos čovjeka prema Bogu u usporedbi djeteta i sluge prema gospodaru, koja razlika! Sluzi iskazuje gospodar, ako mu je vjeran, svoje povjerenje. Prijatelju nešto više i ljepše, njemu iskazuje ljubav. Ali djetetu pripada sva njegova očinska nježnžost. Prijatelj pohađa prijatelja u stanovitim vremenskim razmacima, ali dijete je uvijek s ocem. Ono nije gost, nego domaće, dijete. Ono ne pohađa svoje roditelje, nego provodi život svoj kod njih. Ono radi i trpi pod dragim okom svoga oca i svoje majke. Živi smireno u njihovom krugu. Ne treba biti zabrinuto za svoju budućnost. Za to se brine otac. Njegova je briga jedino, kako će sve više omiliti ocu, kako će ga sve više slušati i ljubiti. Iz ljubavi prema ocu ono prihvaća i žrtvu i napor. Ne smeta ga, kolik on bio, nije mu teško. »Ubi amatur, non laboratur; et si laboratur, amando laboratur — gdje se ljubi, tu se ne trpi, a ako se i trpi, to se s ljubavlju trpi«, kaže mudrac. Dok naprotiv, prema tuđinu teška je i najmanja žrtva i napor.

Ako sluga pogriješi, i najbolji gospodar teško će podnositi pogrješke; i nakon par opomena protjerat će ga iz kuće. No otac nije takav. Ako dijete pogriješi, tada draga majka sve popravlja, a otac kao da ni vidio nije ni čuo za njegove pogrješke. Ljubav ih sakriva. A kad ih i vidi, oprostit će mu više nego 77 puta; jer ljubav prema ocu dovodi ga do skrušenja, a pouzdanje u očinsku ljubav, koja prašta, donosi mu oproštenje od strane oca. Zato veli Sv. Terezija od Dj. Is.: »I kad bih najveći grijeh počinila, ja bih se bacila u naručaj Božjeg milosrđa.« Tako može reći samo dijete, koje ima potpuno povjerenje i pouzdanje u oca.

Duh djetinjstva nije u velikim djelima

Skrivena djeca Božja ne čine ništa veliko pred očima svijeta. Sve je kod njih jednostavno i obično. Nema herojskih djela niti

kakvih posebnih usluga za Sv. Crkvu. Čak izgleda, da nemaju ni posebnih zasluga, jer se opažaju samo obična djela, obični poslovi bez posebnih pokora i dugih molitava. Nisu zapažena i ostaju tako reći nepoznata u svojoj sredini Zato su sestre u samostanu Sv. Terezije od Dj. Is. u sebi razmišljale i govorile za nju, što bi joj mogle pred smrt utješno kazati, jer ništa na njoj nisu vidjele vrijednog i zaslužnog, pa su se bojale, hoće li se i spasiti. Sve je kod Terezije bilo obično i jednostavno. Pa ipak ovaj život duhovnog djetinjstva, tajanstven i skriven u Bogu, bio je tako bujan i veličanstven. Svijet pa ni njezine sestre nisu ga zapažale, jer nije bilo ništa u njemu naročitog, pa ipak ovaj život u duhu djetinjstva uzdigao je Tereziju do tako velike svetosti, da je postala uzor i zvijezda našega vremena, »vjesnik nade za naše doba« (U taj. nade, str. 8).

Vrijedno je oduševiti se za nj.

Pa tko se ne bi oduševio za takav život? Tko ne bi htio izabrati njezin »mali put«, koji je najkraći put do Boga i Njemu najdraži? Tko ne bi htio biti neprestano u društvu Predobrog nebeskog Oca kao dijete u prisutnosti svog zemaljskog oca? »Ima li što divnije, nego s Bogom u dvije ići kroz život«, piše Richard Gräf (»Da, Oče«, Sarajevo, 1938., str. 120). Jer »za plemenita čovjeka nema ništa ljepše ni svetije, nego s Božanstvom se neprestano družiti«, veli Platon (cit. dj. str. 120).

U tom i jest sva veličina kršćanina, što je dijete Božje, i što se naučio neprestanom predanošću bacati se u naručaj Boga kao dijete na ruke svoga oca. »Tko se Bogu posve predao«, veli Gräf (cit. dj. str. 67), »tome je na raspolaganju cijela Božja svemoć«. Jer, »tko se pouzdavao u Gospodina, i bio postiđen?« (Eccli. 2,10). Zato je put djetinjstva vrlo brz za napredovanje u svetosti.

Dijete se ne čudi svojim pogrješkama, nego ako i padne, istina, kojiput malo i zaplače, ali se odmah diže, zaboravlja na pad i ide naprijed. A »tko se svojim pogrješkama više ne čudi, tko opet uspostavlja red i ide dalje, taj brzo napreduje«, veli Gräf (cit. dj. str. 80).

Mi smo svećenici pozvani na svetost i to višu nego ostali kršćani. Zato je nama na posebni način stavljeno u dužnost, da napredujemo u krepostima i prednjačimo svojem stadu. No nikada ne ćemo napredovati, ako se držimo onog zastarjelog sistema duhovnog života, da nastojimo jednu po jednu pogrješku iskorijeniti ili jednu po jednu krepost postizavati. To je gubitak vremena i vrlo riskantan posao. Jer sve do smrti ne ćemo svojih prirođenih mana posve iskorijeniti niti koju krijepost tako utvrditi, da ne bi nikad u njoj osjećali svoju slabost. I kad doživimo, da nismo uspjeli, onda se pojavi u duši žalost: sami sebe grizemo i posta-

jemo defetisti. Zato lijepo nadovezuje Gräf (cit. dj. str. 135): »Ništa toliko ne oslabljuje polet i nastojanje, kao neprestano promatranje svojih grijeha i pogrješaka.«

Čovjek je sastavljen od tijela i duše. I ako duša hoće viši život, ipak tijelo ima svoje zakone. A čovjek ne može svoje tijelo preinačiti, ili svoju nutarnju narav promijeniti. Ne preostaje mu drugo, nego sam sebe podnositi. No treba imati na umu, da se ne može ni od odricanja neprestano živjeti, jer takav život obeshrabljuje i često dovodi do ogorčenja i pesimizma. Zašto su neki svećenici postali apostate, nego upravo s tog razloga, što su mislili, da se naš život sastoji samo iz neprestanog odricanja, a da u njemu nema ništa, što razvedruje i zaslađuje. Nisu znali, da je onoj prirođenoj težnji za ljubavlju, koju ima svaki čovjek, moguće udovoljiti i u svećeničkom staležu. No ne na profani način kao ljudi ovoga svijeta, nego na neusporedivo uzvišeniji i svetiji način. Kao što nebo nadilazi zemlju, tako i svećenička ljubav nadilazi tjelesnu, svjetovnu ljubav. Ova najjača moć, ljubav, može se a i mora i u svećeniku slobodno razvijati sve do herojskih čina. A ta ljubav u svećeničkom srcu mora biti ona ista, koja je buktila u Srcu njegovog Božanskog Učitelja, koji je tolikim žarom kao Dijete plamtio ljubavlju prema Ocu. »Da, Oče, jer je tako bila volja Tvoja«. On kao dane zna za drugo, osim da ljubi Oca i čini ono, što je Njemu milo. »Što je Njemu milo, to ja činim uvijek« (Iv. 8, 29). Takva ljubav postizava se jedino u duhu djetinjstva i dovodi do savršenstva, do najveće svetosti. Nije moguće, da dijete, koje spozna, da sve, što ima, ima od Oca, da Ga ne bi ljubilo. Jer djetetu je u naravi, da ljubi Oca. Tako će i svećenik, ali samo u duhu Kristovu, u duhu Božjeg Djetinjstva, postići kao drugu narav, kojom će ne namješteno, nego čisto spontano ljubiti svog Božanskog Učitelja i nebeskog Oca. Taj duh djetinjstva, kojim regulira uzajamna ljubav djeteta i Oca, posebno zaslađuje život i ulijeva u njega posebni čar. Pa i onda, kad pritište križ, dijete ne će prestati ljubiti Oca. Štoviše kad boli, onda se više privija k Ocu; kao i Krist: »Da, Oče, jer je tako volja Tvoja!«

Kao što je već malo prije rečeno, da se ne može nikada napredovati u krijepostima i svetosti, ako se stoji na stanovištu, da treba postepeno jednu po jednu pogrješku iskorjenjivati i jednu po jednu krijepost postizavati, jer se to smatra naš posao, naše nastojanje i naprezanje. Otuda i ono malodušje, ako ne uspijemo, što i ne možemo, jer takav posao traži naprezanje ne nekoliko godina, nego vrijeme cijelog života. Zato noviji ascetski pisci postavljaju posve drugi temelj, na kojem treba graditi naše napredovanje i izgrađivati svetost. »Tko vjeruje«, veli Richard Gräf (cit. dj. str. 81), »da sam još nešto može, taj nikad ne će doći k savršenosti. Čovjek mora biti bespomoćan poput djeteta; samo se malenima Bog očituje«.

Da to malo objasnimo, poslužit ćemo se jednom usporedbom: Čovjek je pred jednim teretom prostim rukama nemoćan. On bi morao stvari jednu po jednu uzimati, da se riješi tereta. No to je gubitak vremena i otežava posao. Ali ako on ima u rukama polugu, on može podići sav teret i izvršiti potrebni posao u kratko vrijeme. Tako je i u duhovnom životu. Jednu po jednu pogrješku iskorjenjivati i jednu po jednu krijepost postizavati, to je strahovit posao, koji obeshrabruje i traži mnogo vremena. Zato i u duhovnom životu treba imati jednu polugu, koja pokrene sve najednom. Treba imati jednu osovinu, oko koje se sav teret okreće. Ta poluga, ta osovina jest duh Božjeg Djetinjstva, koja može u kratko vrijeme okrenuti sav teret našeg ljudskog života, preobraziti nas i uzdići do najviše svetosti. Zato ga Sv. Terezija od Dj. Is. i zove »vrlo kratki put«.

Mi bi sigurno imali više svetaca u Kat. Crkvi, kad bi se svetost prikazivala u ovom obliku. Kad se ne bi gledalo na svetost kao na neko čudovište odricanja i pokore. Kao na neki teret, kojeg se ne može nositi, nego se pod njim savija i posrće. No sigurno je, da Krist ne će i ne traži takvih svetaca, osobito ne u današnje vrijeme. »Sveci ne moraju imati savijenu hrptenjaču«, veli Gräf (cit. dj. str. 139), jer »jaram je moj sladak i breme lako« (Mat. 11, 30), veli Isus. Zato »odložimo oklop Saulov i borimo se kao David, pa će već pasti div Golijat«, veli opet na drugom mjestu Gräf (cit. dj. str. 139).

U Sv. Evanđelju kaže Isus: »Kraljevstvo nebesko silu trpi i siloviti ga otimaju« (Matej.: 11, 12). Kršćanska katolička asceza za ove riječi primjenjuje duh pokore i odricanja kao sredstva, koja nanose silu nebu i osvajaju ga. Ja se usudim reći, da baš oni, koji su maleni, koji su djeca Božja, koji žive u duhu Božjeg Djetinjstva, nanose veću silu nebu nego duh pokore. Jer će otac otvoriti vrata svoje kuće prije djetetu nego li tuđinu. Ako je i potrebno odricanje, da se osvoji nebo, smatram, da je duh djetinjstva odricanje u najeminentnijem smislu. Ali odricanje, koje zaslađuje, jer ga krijepi ljubav djeteta k Ocu. »Da, Oče, jer je tako bila volja Tvoja«.

Budimo moderni

Mi svi hoćemo da budemg danas moderni. Moderni svijet je svijet satelita i astronomskih podviga, svijet svemirskih letova. Čovjek hoće u visine. Isto kao i dijete, koje pruža ručice, da ga roditelj digne u visine. I ostaje smireno ne misleći na kakvoj je visini, jer ga podupiru ruke roditelja. Tako se i moderni čovjek predaje mirno satelitu i njegovim aparatima, da ga podignu i vinu u svemirske visine. — Pa tko od nas ne bi želio u visine, kad su iz visine dalekosežniji i ljepši pogledi? Tko od nas ne bi želio danas biti moderan, inače bi ga smatrali zaostalim. I ja kažem: budimo

moderni i poletimo strelovitom brzinom u visine! Taj put strelovitom brzinom u visine za nas nije drugo nego put djetinjstva, najsavršeniji put i najbrži do Srca Božjeg. Pa kao što se onaj astronaut predao satelitu, da ga ponese u visine svemira, tako se i mi poput djeteta predajemo rukama svog nebeskog Oca. A On će nas privinuti i kao svoje dijete milovati. I tako će naša duša u praksi poput Kristove potpuno uroniti u ljubav Oca i klicati Mu svoj: »Da, Oče! »Ne, samo kad nam se sve smiješi, nego i kad se sve na nas smrkne! Da, Oče; ne samo, kad nam sunce sja, nego i onda, kad nas tama obavije! Da, Oče; ne samo, kad nam sve plješće i odobrava, nego i kad nas sve grdi i progoni! Da, Oče; i kad nam srce krvari! Da, Oče; to će biti himan naše ljubavi. Da, Oče, zalog našeg smirenja. Da, Oče; izvor naše utjehe. I tako će nas Otac kao svoje dijete sve više uzdizati u visine, do najviše savršenosti i svetosti, jer »tko je malen, neka dođe k meni« (Prič. 9, 4). Zato naprijed s lozinkom Božjeg Djetinjstva: »Da Oče!« — Amen!

1) Konferencija za svećeničku rekolekciju u Sl. Požegi.

VI.
»ERITIS SICUT DII — BIT ĆETE KAO BOGOVI« (I. Mojs 3, 5)[1]

O. Matej u svojoj knjizi: »Isus Kralj ljubavi« (Zgb, 1963., str. 13) veli: »Ono, što je najpotrebnije svakom, a naročito našem vremenu, nisu mudraci svijeta, političari i mislioci. Ako njihova mudrost ne dolazi do Boga, ako ne proizlazi iz Njegove mudrosti, ako je ona plod samo njihovog iskustva i njihovog napora, ako dolazi od njih samih, ona će slabo ili nikako koristiti. Znate li, što je potrebno, da se svijet probudi? Potrebne su duše vjere, duše svete, sjajne i jednostavne...!! Treba nam mnogo arskih župnika! Oni će učiniti ljudskom društvu više dobra, nego svi mudraci i geniji«.

Slično je rekao već davno prije Sv. Karlo Boromejski: »Dajte mi dvanaest svetih svećenika i obratit ću cijeli svijet«. Bez sumnje, da je samo svetost svećenika glavni temelj njegova uspješnog rada i spasavanja svijeta. Bez svetosti jedva da se usudi stupiti pred duše. Jer, iako ne će možda uvijek biti ismijan i izrugan, a to sigurno prezren ili neprimljen. Za svaki stanoviti posao i rad potrebno je i adekvatno sredstvo. Rad svećenika i njegova služba je po sebi sveta, zato su potrebna i sredstva sveta, da mogu korisno i uspješno vršiti tu službu. Stoga je potrebno, da svećenik bude »svet, nevin, neokaljan, odijeljen od griješnika i uzvišeniji od neba« (Herb. 7, 26). To doduše govori Sv. Pavao o Kristovom svećeništvu, a jer smo mi svećenici dionici na Kristovom svećeništvu, to analogno vrijedi i za nas. Mi smo zastupnici Krista prema ljudima i vršimo do konca svijeta Kristovo spasiteljsko poslanstvo. Zato, iako ljudi ne vide Krista osobno na zemlji, vide Ga u nama i žele Ga otkriti u nama, jer smo mi Njegovi organi. Mi Mu dajemo svoje ruke i jezik, kaže Sv. Toma Akv., a »sve čini Otac i Sin i Duh Sveti«, jer sve se događa po Kristu u vezi s Ocem i Duhom Svetim. Da mi svećenici Krista dostojno zastupamo, zar Mu ne moramo biti slični? Kakva bi bila drskost, kad bi jedan nekrepostan i nesvet čovjek drznuo se zastupati Sveca nad svecima! Zar bi bilo previše, kad bi imao anđeosku čistoću i serafsku ljubav? Ili, kad bi se od revnosti za čast i slavu Božju te za spasenje duša sav istrošio i iscrpio? Zar nije pisano: »Revnost za dom tvoj izjeda me« (Iv. 2, 18).

Jednom je sotona izrekao pred našom pramajkom Evom riječ velike prevare: »Eritis sicut dii - bit ćete kao bogovi« (I. Mojs. 3, 5). Evu je doduše zavela ta misao, da bude kao Bog, da ima u neku ruku božanske vlastitosti, ali ju je đavolska prevara strovalila u neizrecivu bijedu. No Gospodin Bog će u svojoj neshvatljivoj mudrosti ipak učiniti, da se ona riječ: »bit ćete kao bogovi«, u neku ruku ostvari, dakako na poniženje samog đavola, koji je htio zauvijek upropastiti čovjeka. Postavio je u svoj plan Otkupljenja i spasenja svijeta uza se jednu vrst ljudi, koje je obdario i opunomoćio svojim božanskim vlastitostima, tj. postavio je nas svećenike. O, kako se na nama svećenicima doista obistinjuje: »bit ćete kao bogovi« i to u trostrukom odnosu: prema Bogu, prema Crkvi i prema ljudima.

Sve je to učinila beskrajna ljubav Božjeg Sina, a na utjehu i sreću prevarenog ljudskog roda. Uzeo je nas svećenike, odijelio nas od puka i povezao sa Sobom. »Seraravit nos Deus Izrael ab omni populo et iunxit Sibi» (Num. 16, 9). Htio je, da nas učini dionicima svoje časti i vlasti:»Tko vas sluša mene sluša, tko vas prezire mene prezire« (Luc. 10, 16). Zato nas je postavio nebeskim ambasadorima na zemlji. Da zastupamo posvuda i uvijek stvar Božju, da branimo i podržavamo sve Njegove interese i prema Njemu samome i prema Crkvi i prema ljudima. Zato je svećenik »čovjek Božji« — homo Dei, čovjek Presvetog Trojstva, Njegov javni klanjalac i širitelj štovanja Boga, branitelj Njegove časti.

Svećenik je i čovjek Crkve, njezin najodličniji član, »pars membrorum Christi prima«. Crkva je zaručnica Kristova, koju je Krist ljubio do kraja, sve do izljeva i zadnje kapljice Svoje Predragocjene Krvi. Svećenik je čuvar te svete Zaručnice. Da bude uvijek čista i lijepa, bez ljage i nabora, sveta i neokaljana. Crkva je mistično tijelo Kirstovo. Isus je glava, kršćani su udovi, no svećenici su najodličniji udovi tog tijela, »pars membrorum Christi prima« (Sv. Petar Dam.). Oni su oči, po kojima mistično tijelo dobiva svijetlo; oni su ruke, kojima se ono brani; oni su srce, koje ga oživljava i čini, da svagdje do svih najkrajnjih dijelova dopre životni sok, tj. Božja ljubav, bez koje je sve mrtvo. Crkva je na-

rod stečeni, »populus acquisitionis«, plaćen velikom cijenom, »empti estis pretio magno«. Svećenici su odličnici tog naroda, »optimates«, učitelji njegovi i knezovi tog izabranog puka. Crkva je hram, svećenici su stupovi hrama. Oni nose Crkvu na svojim ramenima. Crkva na njima počiva. Oduzmite svećeništvo od Crkve, što će ostati od Nje? Oduzmite Euharistijsku Žrtvu zadovoljštine za grijehe svijeta, koju prinose samo svećenici, što će tada biti od svijeta?

Svećenici su također i u odnosu prema ljudima ono: »eritis sicut di«. Oni su spasitelji svijeta. Svijet spasiti mogao je samo Bog, to je božansko djelo. Davati nebu izabranike, oteti žrtve od pakla, posvećivati duše, sudjelovati u otkupljenju duhovnog i neuništivog svijeta, eto, to su božanski poslovi, koji imaju vječnu vrijednost. To su poslovi uzviše niji i vredniji, nego da možemo premještati brda, zapovijedati zvijezdama i određivati im tok. Onaj, koji je bez nas stvorio svijet, ne će ga spasiti bez nas. Za spas ljudi poslao je Bog Svoga Sina, a On u istu svrhu šalje svoje svećenike: »Kao što je mene poslao Otac i ja šaljem vas«.

U svećeniku treba da nestane zemaljski čovjek. Vjera hoće, da u njemu vidi Isusa Krista, koji po njemu nastavlja svoje djelo zadovoljštine slavi Božjoj i djelo spasenja i vječne sreće ljudskog roda. Isus Krist, naš Spasitelj, je Onaj, koji poučava, koji preporađa po Sv. Krštenju, koji oprašta grijehe u ispovjedaonici, koji na oltaru čini neizrecivo čudo transubstancijacije, a to sve čini On po svećeniku kao svom oruđu. O koliko je uzdignut svećenik! »Uzvisio ga je i opasao pojasom slave, obukao ga stolom slave«, veli Sv. Pismo (Ecoli. 45, 7. 9). A Sv. Efram (De sacerd.) kaže: »O kako veliko dostojanstvo sadrži u sebi strašno i divno svećeništvo!« A da li mi svećenici dovoljno mislimo na ovo? Da li smo kad imali priliku vidjeti, kako na skupocjenoj i uzvišenoj haljini i najmanja mrlja smeta, jer se lako opaža? Zato se ne čudimo, da na nama svećenicima ljudi ne vole vidjeti ni najmanje mrlje ni ljage. Njih to smeta, jer oni žele vidjeti u nama Krista, kojeg mi predstavljamo. Jer što je veliko dostojanstvo u nedostojnom, nego prekrasni i bogati ures u blatu!

No, promotrimo još dostojanstvo svećenika u odnosu na njegove vlasti. Pa dokle se proteže vlast svećenika? Možemo odmah ustvrditi: bezgranično.

Neograničena je vlast svećenika s obzirom na vrijeme. Ona će trajati do svršetka svijeta. »Ja sam s vama po sve dane do svršetka svijeta« (Evnđ.). Dokle god bude duša, koje će trebati vratiti s puta zabluda i opačina, posvećivati i spasavati, dotle će se protezati i vlast svećeništva. Pa kako nas raduje i tješi, ako smo koju dušu privukli Bogu i zaodjenuli je Njegovom milošću, koliko više će nam biti na radost i slavu, kad te duše budemo mogli gledati sa sobom u nebu.

Neograničena je vlast svećeništva i s obzirom na mjesta. Ona se proteže ovdje na zemlji preko svih granica, naroda i mjesta, jer je sve »dano njemu (svećeniku)) u baštinu«. »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji« (Mat. 28, 18). »Propovijedajte Evanđelje svakomu stvoru« (Marc. 16, 15). A gdje vlada Krist, vlada On po službi svećenika. »Učite, da drže sve moje zapovijedi«. »I evo ja sam s vama po sve dane do svršetka svijeta« (Mat. 28, 20).

Vlast svećeništva nije protegnuta bezgranično samo na zemlju, ona dosiže i dalje. Ona se proteže i izvan ovoga svijeta. Ona dopire i do neba i do pakla. Do neba, jer »što god svežete na zemlji, bit će savezno i na nebu; i što god razriješite na zemlji, bit će razriješeno i na nebu«. (Mat. 18, 18). Tu je dakako veličanstvena moć odrješenja, moć konsekracije, moć blagoslivanja, posvećivanja kao i proklinjanja. Dopire i do pakla, jer može zapovijedati i đavolima, koji se moraju pokoravati. Vlast svećeništva podržava ovdje na zemlji Crkvu vojujuću, tješi Crkvu trpeću u Čistilištu, a uvećava radost slavnoj Crkvi u nebu.

Vlast svećeništva je neograničena i s obzirom na osobe. Malo i veliko, staro i mlado, muško i žensko, zdravo i bolesno, vladari i njihovi podanici, gospodari i njihove sluge, učeni i neuki, sve je to podložno vlasti svećeništva. Sve to očekuje od svećenika i svijetlo i oproštenje i život. Pa bio vladar kako velik i moćan, da dobije oproštenje i on mora kleknuti i pokoriti se i najzadnjem svećeniku u svojoj zemlji.

Kako da još izrazimo neograničenost vlasti svećenika, kad se ona izvršava i nad samim Bogom! Nad Sinom Božjim, koji na riječ svećenika silazi s nebesa i dolazi u ruke svog sluge, svećenika, koji može s Njim raspolagati po volji. Doticati Ga, staviti Ga amo tamo, podići, spustiti, tako te se On Svemogući pokorava njegovoj vlasti!« O preslavna, o prečasna vlasti!«, kliče Sv. Bonaventura. A Sv. Bernardin Sienski veli: »Vlast svećenika je kao vlast božanskih osoba!« Ne ostvaruje li se, dakle, upravo na nama ona riječ: »Eritis sicut dii«.

S kime se onda može usporediti dostojanstvo svećenika po takvoj vlasti, kojoj nema granica? Komu si sličan svećeniče? Da li vladaru? On ima vlast samo nad tjelesima svojih podanika, a ne nad dušama, a tebi su podvrgnute i duše. On ima bogatstvo u zlatu i drugim materijalnim dobrima, tvoje bogatsvo je Božja milost i Krv Isusa Krista. Njegova se vlast proteže samo preko nekoliko provincija, do granica njegove zemlje, tvoja vlast otvara nebesa i zatvara pakao. I vladari postaju tvoji podložnici. Sv. Ambrozije veli: »Čast i uzvišenost svećenika ne može se nikakvim usporedbama izjednačiti. Usporediš li sa sjajem vladara i s krunom kraljeva, daleko niže će biti, nego da usporediš metal olova sa sjajem zlata.«

Svećeniče, tko je sličan tebi? Da li anđeo? Istina, ima neke sličnosti između ova dva bića: Anđela i svećenika. Služe istom Go-

spodaru, ista služba i zanimanje. Ali komu je od Anđela rečeno: »Što god svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu« (Mat. 18, 18). Koji Anđeo može podijeliti posvećujuću milost? Na oltaru kao pred prijestoljem Božjim u ponašanju i pobožnosti predstavljam blažene duhove, za koje veli Sv. Ivan: »I padoše na lice svoje pred prijestoljem«, no svećenik ostaje stojeći. Anđeli su prostrti pred prijestoljem Božjim, ja sam za stolom Njegovim, dotičem se i sjedinjujem s Onim, kojeg se oni jedva usude gledati, te krilima zaklanjaju svoja lica.

Svećeniče, tko je sličan tebi? Da li Djevica Marija? Koliko je nebo iznad zemlje, toliko Ona nadvisuje u svetosti i veličini sve, što nije Bog. Ali kad se radi o vlasti i moći, onda su svećeničke više čudesne, nego Njezine. »Iako je Blažena Djevica Marija bila uzvišenija od Apostola, ipak nije Gospodin dao ključeve kraljevstva nebeskog Njoj, nego njima« (Inocent III. pp.). Poradi pet riječi Njezinih: »Fiat mihi secundum verbum tuum — neka mi bude po riječi tvojoj«, sišao je Sin Božji u Njezino prečisto krilo. No poradi pet riječi svećenikove vlasti: »Hoc est enim corpus meum — ovo je naime moje tijelo«, silazi Sin Božji na oltar. Zato kliče Sv. Augustin: »O čašćenja vrijedno dostojanstvo svećenika, u čijim se rukama Božji Sin utjelovljuje kao u krilu Djevice!« No u krilu Djevice utjelovio se jedamput, dok tisuće svećenika čine to svaki dan. Ona je Sinu Božjem dala život trpljenja, koji se završio mukom na Križu, mi Ga učinimo prisutnim u našim rukama u stanju netrpnom i besmrtnom. »Vlast svećenika nadilazi vlast Djevice«, veli Sv. Vinko Fererski. Zato svećenik, ako sebe pozna, ne će nikada misliti o sebi,a da pri tom ne uzdrhta od svetog straha i poćitanja prema samom sebi.»Tko kaže, svećenik, ima pred očima posve božanskog muža«, veli Sv. Ambrozije. U tom smislu pjeva i kraljevski prorok u psalmima: »Ego dixi: dii estis — ja rekoh: bogovi ste« (Ps. 82, 6; usporedi Evanđ. po Ivanu, 10, 35). Jer opraštati grijehe, davati Duha Svetoga, preporađati ljude za djecu Božju, to su djela koja može činiti samo Bog. »Filius meus es tu, ego hodie genui te — ti si sin moj, danas te rodih« (Hebr. 5, 6). A to djelo povjerio je Bog nama svećenicima. Zato se krasno ostvaruju one riječi: »eritis sicut dii — bit ćete kao bogovi« upravo na nama svećenicima.

Đavao je prevario ljude, ali je Kristova ljubav prema ljudima okrenula ovu riječ tako, da đavao sam bude prevaren. Da ponizi đavola, ustanovio je Red Sv. Svećeništva, izabrao nas, obdario svojom božanskom vlašću, da budemo »sicut dii — kao bogovi« i poslao, da posvećujemo duše za djecu Božju, da ih spasavamo. »O magna et inclyta Dei instrumenta sacerdotes, a quibus omnium populorum pendet beatitudo« — O velika i slavna Božja oruđa, svećenici, o kojima ovisi blaženstvo svih naroda, kaže Milanski koncil. Zato smo mi četa, »acies ordinata«, uperena protiv crnog kraljevstva sotone, da mu otmemo plijen, da zarobljene duše oslobađamo i spasavamo. Zar je onda čudno, ako je sotona kroz povijest spasenja upravo protiv nas zametnuo najžešću bitku. On zna, da smo upravo mi njegovi najveći protivnici. On mrzi Boga, ali Njemu ne može ništa, zato udara protiv Boga u nama, kojeg mi predstavljamo. Drugim riječima, udara protiv nas, jer smo mi »sicut dii« — kao bogovi, koje on želi oboriti i ljude zauvijek upropastiti, da ne bi postigli sreću, koju je on izgubio. Stoga upotrebljava sva moguća sredstva i sve načine svoje borbe protiv nas. Čovjek mora studirati i dobro promisliti, proučiti, što sve nije od njega, jer zna nastupati i kao anđeo svijetla, ali uvijek sa svojim skrivenim i zlobnim nakanama. O svećeniče, koji si postavljen, da budeš u sredini između Boga i ljudi, kako je tvoj položaj ozbiljan i presudan! U tvojim rukama stoji spas svijeta! Koja sramota i kakav zločin, ako si postao beskoristan svijetu, što više, ako si nažalost postao štetan! Ako je sotona uspio, da nadvlada tebe i tebe podčini svojem utjecaju, kako je to strašno radi onog dostojanstva i veličine, koju u sebi nosiš, radi onih božanskih vlasti, kojima raspolažeš. Ti, koji imaš vlast zapovijedati đavlima, postaješ njihov podložnik! Kakav nesklad u redu stvari! Sve si izvrnuo naopako i postavio naglavce! Kakva istom iz toga strahota za duše, ako ih ti više ne otimaš iz ropstva đavola, nego ih pustiš, da propadnu! Ako radi tvoje krivnje Krisst vapije: »Quae utilitas in sanguine meo« — koja korist od moje Krvi?! — O da bi ova Presveta Krv, koju svaki dan piješ, bila tvoja jakost i tvoja obrana! Tvoja zaštita i tvoja snaga! Da bi te ona očistila, raspalila i preobrazila u svetog svećenika!

Da, svećenik mora biti svet! To je kategorički imperativ njegovog položaja i službe. Tako veliko dostojanstvo, tako čudesne vlasti, tako uzvišena služba, koja čini, da podrhtavamo od počitanja, traži od nas i veliku svestost. »O kako moraju biti čiste ruke, kako čista usta, kako sveto tijelo, kako neokaljano srce svećenika, kojemu se toliko puta navraća Početnik čistoće«, veli Naslij. Krista.

Da, svećenik mora biti svet, ali to nije lako, nego naprotiv vrlo teško. No ipak nije nemoguće, jer se i Sv. Pavao tužio na svoje slabosti, ali je ipak rekao: »Omnia possum in eo, qui me confortat« — sve mogu u Onom, koji me jača. Ne bi mogli sami, ali s Kristom možemo sve, jer bez Njega ne možemo ništa. »Tko vjeruje, da sam još može nešto, taj nikad ne će doći k savršenosti. Čovjek mora biti bespomoćan poput djeteta; samo se malenima Bog očituje«, veli Gräf (Da, Oče, str. 81). Biti svet, nije lako, jer se treba boriti protiv svojih slabosti, jer treba izbjegavati griješne prigode i jer treba pri tom i trpjeti. Sve je to teret, kojeg se nitko rado ne prihvaća, ali »omnia possum in eo, qui me confortat«. Ako li smo mi svijesni, da po našim žilama kola Krv Kristova, kojom se napajamo svakog dana, onda ćemo i mi poput Sv. Pavla govoriti:

»Caritas Christi urget nos« — Ljubav nas Kristova goni. Da, upravo ta ljubav će nas privući k svetosti. »Trahe nos, et curremus post te« — Povuci nas i trčat ćemo za tobom!

Željeli bi, da uvijek živimo u ozračju Tabora, a kako zaziremo od Getsemanija i kalvarijskog puta. Da, upravo Getsemani i kalvarijski put treba da prati naš život. Ako bismo bili uvijek na Taboru, uspavali bismo se od lagodnosti, ali je Getsemani i kalvarijski put kadar, da našu dušu čisti i posvećuje, da naše dostojanstvo drži na visini. »Gdje sam ja, ondje će biti i sluga moj«, rekao je Krist. No to ne vrijedi samo za nebesku slavu, nego što više i za naš zemaljski život. Zato On k svetosti vodi preko Getsemanija i kalvarijskim putem. Svoje odabranike uvodi u Getsemani i na kalvarijski put.

Mi se tužimo, da su kršćani zatajili, da je vjera oslabila i u mnogim dušama posve nestala, a da ćudoredna pokvarenost ne može biti veća. No ne tražimo pravog razloga tome zlu, da mu mognemo suprotstaviti i odgovarajući lijek. Naša dijagnoza je pogrešna, a još gori recept, kojim bi htjeli izliječiti zlo u današnjem svijetu. »Perditio tua ex te Izrael«. Nije došlo ovo zlo od nekud sa strane, nego od nas. od svećenika, koji nisu bili ono, što je rečeno naprijed: »eritis sicut di« — bit ćete kao bogovi, iako su bili postavljeni, da to budu. Sve su oni imali u sebi, da budu »sicut dii« — kao bogovi, ali je praktični život pokazao protivno. To je najteži poraz, kojeg je sotona zadao našoj četi, a tako preko nas i kršćanima današnjeg vremena.

Svetost, dakle, potrebna je onima, koji stoje u položaju, da budu »sicut dii« — kao bogovi. Zato ima pravo otac Matej asketski pisac, kada veli, da su našem vremenu »potrebne duše vjere, duše svete, duše sjajne i jednostavne. Treba nam mnogo arskh župnika. Oni će učiniti ljudskom društvu više dobra, nego svi mudraci i geniji«. Zašto? Zato jer oni imaju karakter, da budu »sicut dii« — kao bogovi, a obnova svijeta, dizanje vjere i ćudoređa, spasavanje duša, jest posao ne ljudski, nego božanski. Nama je, dakle, dano, a to Gospodin Isus Krist želi, da se i ostvari na nama: »Eritis sicut dii — bit ćete kao bogovi! Amen.

1) Konferencija za rekolekciju svećenika. Sl. Požega, 30. X. 1964.Njom se želi opovrći ono strujanje, da se svećenika degradira na laički niveau (nivo), da ga se, kako su rekli »demitizira«, jer demitizirati svećenika znači ne samo rušiti svećenike, nego i Kristov plan spasenja i samoga Krista.

VII.
SMRT SVEĆENIKA I NJEGOVI NASLIJEDNICI (1)

I. dio -

Duhovni pisac knjižice »Naslijeduj Krista« kaže: »Hodie homo est: et cras non comparet« (I. 23,2) — Čovjek danas jest, a sutra ga već nema. Potresna je istina, da svi moramo umrijeti i ovaj svijet ostaviti. Svakog čovjeka prožme neki nemir i zebnja, kad pomišlja na tu činjenicu, kad pomišlja na smrt.

Iz dnevnog života gledamo, kako životi padaju kao klasje u žetvi, kosi ih smrt. »Statutum est hominibus semel mori« — Određeno je ljudima jednom umrijeti, veli Sv. Pavao (Hebr. 9,27). A Sv. Jeronim dodaje, da već sam početak našeg života nije drugo nego početak umiranja: »Ex quo nascimur, mori incipimur« — Čim se rodimo, već počinjemo umirati (Ep. 3. ad Holiod.). Filozofski je činjenično jasno, da neprestano umiremo. A to dokazuju i fiziološki procesi u našem tijelu, da se neprestano iscrpljujemo, trošimo, dakle postepeno umiremo. »Živjeti, znači, umirati«, rekao je liječnik Clobert. I čovjek sa 40 godina života ne znači drugo, nego da mu manjka 40 godina od života. Ostario, ušao u godine, ne znači drugo, nego izišao iz godina.

Koliko god je ljudi živjelo, koliko ih još sada ima na životu i koliko će ih još biti, svi će morati pasti pod smrtnom kosom, svi će trebati da plate harač neumoljivoj smrti. »Čovjek rođen kratka je vijeka . . . kao cvijet niče i odsijeca se, bježi kao sjena i ne ostaje«,veli Job (XIV). Svaki je dakle osvjedočen, da će jednom umrijeti, i kako je dobro, da na to češće pomišlja. Koliko više mi svećenici, koji smo po svom položaju i službi predstavnici vječnog života, propovjednici istine; koji oficijelno moramo propovijedati drugima, da često misle na ono, što se zovu »posljednje stvari čovjeka«, koliko više, da na te »posljednje stvari« mislimo i sami. »Da«, kako veli Sv. Pavao »dok drugima propovijedamo, sami ne propadnemo«. Jer su upravo te misli na posljednje stvari najuspješnije sredstvo, da upravljaju ljudski život po volji Božjoj. »Sjeti se, čovječe, svojih posljednjih stvari, pa ne ćeš nikada sagriješiti«, veli crkv. molitva.

Međutim događa se nažalost, da zaboravljamo na tu istinu i živimo kao da ne ćemo umrijeti. Kao da ne vjerujemo u smrt. Podajemo se nekom bezbrižnom kvijetizmu, koji je uspio mnoge odvratiti od razmišljanja o poslijednjim stvarima. Dakako da to razmišljanje smeta i uznemiruje čovjeka, osobito današnjeg materijalističkog čovjeka. Ono kmeta raspoloženju. Pa i mi, koji živimo i krećemo se u takvoj sredini, koja je i teoretski i praktički postavila život na materijalističku bazu, osjećamo se sinovima svojeg vremena, tako da i naš praktički život u mnogo slučajeva ne zaostaje za laicima. Bojimo se o tom misliti. Ili nam je to postalo svakidašnje, pa kao da više ne djeluje na nas. Toliko sprovoda obavimo, toliko puta smo uz postelju umirućih, toliko puta smo u svojoj večernjom molitvi rekli Gospodinu: »In manus tuas, Domine« — U ruke Tvoje, Gospodine, pa ipak kao da sve to ne djeluje na nas.

Znamo doduše, da sva nauka o duhovnom životu, sva asceti-ka, koju smo u teologiji proučavali, propisuje, da se te velike is-tine neprestano drže pred očima. Već je Sv. Benedikt, veliki uči-telj duhovnog života, govorio: »Bojte se sudnjeg dana. Strašite se pred paklom. Čeznite svim žarom svoje duše za vječnim životom. Imajte svaki dan pred očima opasnost od smrti« (Marmion: Krist — svećenički ideal; Đakovo, 1958. str. 59). Ova je nauka otaca o duhovnom životu čvrsta, ozbiljna, napunja dušu spasonosnim stra-hom i poštovanjem pred Bogom. A »strah Božji je početak mud-rosti«, veli Sv. Pismo (Proverb. 1,7). Ona pomaže duši, da se čuva od grijeha i da ga odgoni od sebe. Misao na smrt čuva čovjeka u istini. Pomaže mu, da lakše shvati prolaznost svih stvari. Da je sve ništa, a Bog je sve. — Jedan umirući redovnik, koji je ina-če bio revan u službi i vesele ćudi, rekao je svome poglavaru: »Vječnost, to je strašna stvar! Oče, ako nešto radite, što nije za Boga, gubite svoje vrijeme. Ne postoji ništa, nego Bog i ono, što je za Njega učinjeno. Sve ostalo je sitnica, sitnica, sitnica!« (cit. dj. str. 59).

I kako prekasno spozna čovjeka, da je jedino potrebno i vri-jedno u životu: raditi samo za Boga, a sve drugo je sitnica ili niš-ta. To mu postane jasno istom u poslijednjim časovima. Mi sve-ćenici po svojoj službi radimo za Boga. No ipak koliko i i koli-ko gubimo vrijeme i za ono, što nije za Boga, što je prolaznost i ništa. A doći će i nama taj čas, kad ćemo taj ništa ostavljati i račun polagati o svom radu za Boga. Kad će nastupiti ono, kako kaže Spasitelj: »Doći ću kao tat,.. usred noći... u času, kad vi na to ne mislite« (Mat. 24,43 ..). Od tog časa ne će nas oteti ni lijekovi ni znanje, niti kakve druge sposobnosti, niti prijatelji, ni-ti neprijatelji.

Dakle, sjeti se svećeniče, da će jednom zanijemiti tvoja usta, koja su znala tako lijepo govriti pa i propovijedati u Bogu i Nje-govoj ljubavi. Da će se ukočiti tvoje ruke, koje su toliko puta blagoslivale. Da će se ukočiti tvoje noge, koje su išle do boles-nika ili drugih zvaničnih dužnosti. Da će prestati kucati tvoje srce za ovaj svijet. Ako nije kucalo za Boga, bit će ta agonija još više strašna. Da će se zaklopiti tvoje oči, koje su gledale ovaj svijet. Ako nisu tražile, da u njemu vide Boga, kako će biti go-rak taj čas. Doći će čas, kada će tvoje ukočeno i blijedo tijelo položiti u lijes, kada će te okružiti tvoji župljani ili rođaci. Od kojih će jedni možda plakati, ako si im bio drag i dobar pastir, a drugi možda u sebi govoriti: Hvala Bogu, da je taj svršio, ako baš nisi bio dobar pastir. A najviše će se radovati preostali rođaci, da pokupe tvoju ostavštinu, ako si što imao. Brzo će te u lijes zakovati, da se ne širi neugodni vonj od raspadanja tvoga tijela. Zakopat će te u zemlju i crvi će se natjecati, koji će dobiti veći plijen. »Sjeti se da si prah i u prah ćeš se povratiti.«

Da, sve će to jednom doći, i kako se žuri taj čas. A kada će doći, to ti ne znaš. Nisu zaludu stari ascetski pisci postavili pos-lovicu: »Sacerdotum sors subitanea mors« — sudbina svećenika nagla smrt. Zato bi onaj zaziv u litanijama Svih Svetih: »Od nag-le i nepripravne smrti, oslobodi nas, Gospodine«, upravo mi sve-ćenici trebali svaki dan u mislima i srcu nositi. Koliko slučajeva smrti svećenika bez priprave, bez primljenih Sakramenata, od nagle i nepripravne smrti. Možda u najviše slučajeva zbog kapi, a i drugog čega. Tko zna, kakva smrt nas svakog pojedinca čeka i gdje nas čeka? Pogotovo u današnjim prilikama i vremenima atomskog doba, koje vrije od samih iznenađenja i zaprepašte-nja! I za taj čas treba se svakog dana pripremati.

Ako sam radio za Boga i Božju stvar, to će biti utjeha na smrtnom času. Svijest, da sam u milosti Božjoj, olakšava gor-činu smrti. I ako je naš rad bio služba Bogu, a ne svijetu i ma-moni, onda će biti slatko umrijeti. Sv. Klaudije Kolombiere ka-že: »Samo, koji su bez izuzetka bili Božji, mogu očekivati ugodnu smrt.« Na jednom nadgrobnom spomeniku negdje u Italiji stoji napisano: »Ut semper vivere, vixit ut moriturus«. I mi tako tre-ba da živimo, kao da ćemo još danas umrijeti. Onda će nam smrt biti utješna, kroz koju ćemo samo prijeći u vječni život.

Da nam pomisao na smrt bude ozbiljnija i da jače djeluje na nas, moramo imati pred očima i ono, što iza smrti dolazi, a to je sud. »Post mortem statim iudicium!« Kad je bilo za proš-log svjetskog rata bombardiranje Zagreba, svaki put, kad su se čule sirene na uzbunu, tko je prvi bježao u skloništa, nego upra-vo svećenici oko katedrale? Svećenik dobro zna, što znači smrt. Da to nije samo prestanak zemaljskog života, nego i jedan pri-jelaz na drugi svijet, koji je povezan s jednim strogim ispitom: »Redde rationem!« A ta pomisao još više zastrašuje od smrti. Zato svećenik bježi od smrti, jer zna, šta ga čeka. Da upravo njega čeka posebno strogi račun,jer »komu je više dano, više će se od njega i tražiti.« Svećeniku je dano najviše. No ako je on sura-đivao s onim, što mu je dano, onda za njega nesmije biti straha pred smrću. Sv. Hilarije kaže: »Imao sam dobra Učitelja, koga sam 70 g. služio, zašto da se bojim k Njemu doći i Njega vidjeti«. Ako u životu imamo Vrhovnog Sudca za prijatelja, onda se ne-mamo čega bojati u času smrti. Ako nam je On bio sve u životu, bit će nam i u smrti. »Moram li putovati posred smrtne tame, ne bojim se zala, jer si ti sa mnom«, kaže psalmista (24,4). Zato pi-sac »Naslijeduj Krista« slavi onoga, koji svoj život provodi nep-restanim pogledam na smrt: »Blažen je onaj, koji uvijek ima pred očima čas svoje smrti i svaki dan se priprema za smrt«. I opet: »Kako je sretan i razborit onaj, koji nastoji, da takav bude u životu, kakav se želi naći u smrtnom času« (I. 23,15.22).

Životno je iskustvo naučilo ljude te su postavili onu istinitu

izreku: »Qualis vita, mors est ita« — kakav život, takva smrt. Zato ćemo i mi svaki pojedinac umrijeti onako, kako smo živjeli. Ako smo dobro i sveto živjeli, sveto i sretno ćemo i umrijeti. »Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius« — Dragocjena je u očima Božjim smrt pobožnika Njegovih — kaže Duh Sv. u Sv. Pismu (Ps. 115,15). Na smrtnom času tješi dobrog i savjesnog svećenika svijest, da je izvršio volju Božju, da je djelo, koje mu je Božja Providnost povjerila izvršio, da je vjeru sačuvao; pa će moći sa Sv. Pavlom, da izjavi: »Trku sam završio, vjeru sačuvao, u ostalom pripravljena mi je kruna pravednosti koju će mi u onaj dan dati Gospodin, pravedni sudac«.

— cursum consumavi, fidem servavi, in reliquo repostita est mihi coronna iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die, instus iudex..« (II, Tim. 4, 7. 8.). Ne će se bojati pravednoga Sudca, jer on ima pravo, da primi nagradu. »Dođi, slugo, dobri i vjerni. Jer si u malom bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti; uđi u veselje gospodara svojega«! (Mat. 25,23). Zato je smrt svetog svećenika smirena i sveta. Pokojni župnik Mihovil Kanoti u Varaždinu umirao je tako smireno i sveto šapućući: »In manus tuas, Domine — »U ruke Tvoje, Gospodine« A naš nadbiskup kard. Stepinac: »Budi volja Tvoja«. Tako umiru pravednici.

No posve je drugačija smrt griješnog svećenika. Ako je zlo živio, tj. provodeći griješan život u različitim prekršajima Božjih Zapovijedi ili svojih zvaničnih dužnosti, ili je davao slab primjer svećeničkog života i bio možda na sablazan, onda u tom slučaju vrijede druge riječi Duha Svetoga u Sv. Pismu: »Mors peccatorum pessima« — Strašna je smrt griješnika — (Ps. 93,22). Zaista pessima! Ne doduše uvijek po samim časovima agonije, nego više po onom, što slijedi. No i časovi agonije su strašni. »Sicut angustia parturientis« — kao porođajne muke (Ps. 21,3). On vidi sva svoja djela, koja mu se otkrivaju i redaju u savjesti, kako veli Sv. Pismo: »In fine hominis denudatio operum« — Na svršetku čovjeka otkrivanje djela — (Eccl. 11,21). I ta ga djela grizu i straše kao noćna sablast i prijete mu propašću. Ništa mu ne će sada pomoći. Ni knjige, koje je pročitao, ni sve znanje, koje je postigao, ni doktorski tituli, ni svi prijatelji, s kojima je protratio vrijeme, možda kartanjem, pijankom, lovom. Ni gospodarstvo, s kojim se bavio, ni društvo, s kojim se zabavljao, ili drugo što, a sve na uštrb slave Božje i duša.

Upoznao sam više svećenika, koji su bili stručnjaci u raznim područjima. Načitani, lijepo govore kod stola i sličnim prigodama, vrlo zabavni u društvu, stručnjaci u gospodarstvu, vinogradarstvu itd., a kad dođe kritični i najsudbonosniji momenat, često puta kakav žalostan svršetak! Znam župnika, koji je imao u svojoj sobi diplomu o uzornom gospodarstu. No to još nije po sebi nikakvo zlo. Da je drugo bilo sve u redu, da je bio stručnjak

i u svom svećeničkom zvanju osvajajući duše, onda bi on bio velik čovjek. Ali, kad je njegova župa radi njega i njegova primjera izgubila vjeru, onda je i ona diploma optužnica protiv njega. Svršetak je njegov bio — na sramotu sviju nas kažem — više nego strašan. Kako je umro i koji je bliži uzrok njegove smrti bio, to ne mogu ovdje javno reći. »Quae seminaverit homo, haec et metet« — što je čovjek posijao, to će i žeti (Gal. 6,8). »Mors peccatorum pessima«. Zato je dobro misliti na smrt, jer ta misao upravlja našim djelima, da ne doživimo smrt griješnika, nego smrt pravednika.

Kako je strašna još jedna pojava u životu svećenika, koji ne provodi život baš po volji Božjoj. Ako se u duši nastanio grijeh, onda on hoće trajno i ostati. Takvog svećenika nagovoriti, da se ispovijedi i uredi svoje račune s Bogom, to teško, vrlo teško, ide ili uopće ne uspije. Znam već iz iskustva, da sam i sâm nagovarao neke stare svećenike, da urede svoje duševno stanje, čiji život u prošlosti nije bio častan, ali nisam uspio, Oni već u ovom životu primaju strašnu kaznu za svoj griješni život, kaznu nepokajanja i obduraciju cordis, i često se događa, da nepokajani i otputuju pred Vječnog Sudca. Kakvo strašno stanje i strašan svršetak za onog, koji je po zvanju i službi trebao biti anđeo u tijelu, prijatelj Isusov, drugi Krist, predmet posebne ljubavi Božje.

II. dio -

A sada da još svratimo pažnju na naslijednike svećenika prema naslovu naše konferencije. Ne mislimo na baštinike svećenikovih dobara, koji se inače uvijek nađu oko smrti svog rođaka svećenika i bore se, tko će više ugrabiti. Ako svećenik nešto i ima u svojoj ostavštini i umre bez oporuke, to jako žalosno ispadne. Kakve se sve žučljive parnice vode za ostavštinu svećenika među njegovim rođacima! Imao sam prilike zaviriti u takvu situaciju nakon smrti jednog svećenika, koji nije ostavio nikakve oporuke za svoju ostavštinu. Namjeravao je dovesti u svoju župu neke redovnike i dati im svoje imanje te da budu čuvari jednog prošteništa Majke Božje. No sve je to propalo, jer su se javili rođaci druge grane, u 4. koljenu unatrag, jer bližih rođaka nije imao, koji niti su s njim niti s vjerom imali veze, pa su razgrabili njegovu ostavštinu. A ima nažalost i teških slučajeva, koji djeluju posve destruktivno. O tom ne mogu javno govoriti. Neka nas dobri Bog očuva od svake sramote! — No ovo pitanje pustimo po strani, jer nas zanima više pitanje naših naslijednika u službi.

Bog je stavio u prirodu čovjeka kao i drugih bića dva jaka nagona: jedan za održavanjem života, drugi za održavanjem vrste. Da ne propadne ljudski rod, ostvaruju oba nagona svoje težnje.

Ljudi se hrane i rađaju i tako čovječanstvo ostvaruje svoju egzistenciju.

No posve je drugačije u pitanju egzistencije svećeništva. Da svećeništvo kao božanska institucija može egzistirati, traže se posve drugi uvjeti. Kao što svećeništvo po sebi neizmjerno nadvisuje sve ljudsko, jer je dioništvo na božanskoj časti i dostojanstvu, tako i put do njega i samo egzistiranje njegovo.

Ljudi sebi rađaju naslijednike ili potomke od svog tjelesnog života. Analogno ovome svećenici treba da rađaju sebi naslijednike od svog duhovnog života. To je prvi i osnovni uvjet za egzistiranje svećeništva. Ako se naziva ocem onaj, koji rađa tjelesno, analogno naziva se ocem i onaj, koji rađa duhovno. Zato se svećenik od prvih vremena Crkve naziva ocem, jer i on rađa duhovne sinove. U tom smislu zove Sv. Pavao Timoteja, Tita, Filemona, Onezima i druge svojim sinovima. Kao što je u svećeniku po ređenju utisnuto u srce i dioništvo na božanskom dostojanstvu, tako mu je stavljeno i utisnuto u srce i dioništvo na božanskom očinstvu nad dušama. Zato od svih naslova svećeniku najadekvatnije pripada naslov otac. S tog gledišta i on treba da rađa duhovne sinove.

Neosporiva je istina riječ Gospodinova: »Niste vi izabrali mene, nego ja vas« (Iv. 15,16), alj je i to istina, da Gospodin ne čini uvijek čudesa, i zato ne mimoilazi običajne uvjete i tok ljudskog života, te se kao causa principalis sacerdotii obično služi ljudima kao causis secundariis. A u ovom slučaju ti ljudi su upravo pojedini svećenici kao causae secundariae sacerdotii svojih naslijednika, njihov svećenički primjer, njihov život. Ako vrijedi za sve ljude ona izreka: »Vita sacerdotis evangelium populi« — život svećenika je evanđelje narodu, to više vrijedi za njihove naslijednike. Svećenički podmladak je uvijek bilo najbolnije pitanje Sv. Crkve, a to je danas na kulminaciji.

Svi mi danas sa žalošću promatramo bolnu činjenicu, da je nas svećenika sve manje. Sve je više praznih i zapuštenih župa. Ne bi smjeli ustvrditi, da je tome razlog jedino i isključivo bezbožno i materijalističko današnje naziranje na svijet, njegovo nasilje proti vjere i Crkve, nego baš ono, što je istaknuto kao osnovno, a to je praktični život i primjer svećenika. Kad bi bezbožno i materijalističko stanje bilo krivo današnjoj krizi svećeništva, onda bi ono već u prvim vijekovima Crkve svojim progonima Nju zatrlo i uništilo, jer je onda u obliku poganstva bilo mnogo okrutnije i zvjerskije nego danas. Ako Crkvu nije zatrlo 300 godina krvavog mučeništva, što je zatire danas? Rekao je sveti biskup pokojni Stadler: »Omne bonum et omne malum a clero est« — Svako dobro i svako zlo od klera je. Ako mi danas nemamo svećenika, a imamo toliko praznih, još mnogo više zapuštenih župa, gdje je već i vjera zamrla i propala, za to su krivi

najviše slabi i sablažnjivi svećenički primjeri.

Za vrijeme jedne šetnje s pok. našim kardinalom, Alojzijem Stepincem, došao sam u razgovor o tome, kako on nije tako dugo pošao u svećenički stalež. I rekao mi je, da ga je odbijao od tog nauma samo slabi i sablažnjivi primjer svećenika. Ja sam mu potvrdio, da je i kod mene bio posve isti razlog, što sam i sâm nakon već 8 godina proteklih iza mature pošao u svećenički stalež. A možda ne bih ni tada, da me nije posve izvanredna milost Božja na to ponukla i gotovo prisilila. Ako je istina, da bona exempla trahunt, onda je istina i obratno, da mala exempla avertant. A nažalost imao sam prilike gledati razne primjere svećeničkog života.

Mi smo kao sunce postavljeni u tami ovoga svijeta, zato ljudi i najmanju mrlju na nama odmah opažaju. A kamo li, ako je nešto većega. Ako se svećenik zaboravi pa se bavi svim i svačim, a zanemari svoj duhovni život, zar će se onda javljati neki kandidati za svećenički stalež? Ne smijemo zaboraviti, da preko našeg dobrog primjera i milost Božja djeluje na kandidate, da se odazivlju. Ne mora biti uvijek našeg poticanja pojedincima, da pođu u naš stalež, to će učiniti svojim unutarnjim poticajem sam Bog prema onoj: »Niste vi izabrali mene, nego ja vas.« No u redovnom slučaju bit će potrebno naše promatranje, odabranje i poticanje, što će i Bog svojom milošću poduprijeti.

Istina je i to, da se u dobrim kršćanskim obiteljima odgaja svećenički kandidat. No i to je posebni problem postići i imati dobre kršćanske obitelji.

O mnogim, dakle, uvjetima postaje ovisan jedan svećenički kandidat. No najviše o svećenikuu samom, za kojeg kaže kardin. Manning: »Svećenik je ređen ad exercendam perfectionem, tj. da bude ne samo sâm savršen, već da i drugima svojim životom i riječju i činom pospješuje i izgrađuje savršenstvo našega božanskog Spasitelja«. I na drugom mjestu isti kaže: »Pastir mora u svim stvarima prednjačiti stadu, ili ne će ga moći slijediti. Mora si najprije sam prisvojiti ono, što ima njih učiti, i manje će ih podučiti onim, što govori, nego li onim, što on jest. Živa riječ, tj. primjer života jest ono, što obraća srca ljudi, ispravlja i posvećuje. Summa dicere et imma facere, što znači: uzvišene stvari govoriti, a niske činiti, to znači izazivati Boga i ljude«. »Ruka, koja konsekrira, ima biti čistija od sunčanoga svjetla«, rekao je Sv. Ivan Zlatoust. Dakle sve u svemu: najvažniji je uvjet svećenički život, da imamo ili što nemamo svećeničkih kandidata.

U mnogim župama, iako se ne može reći, da je slab primjer dušobrižnika, pa ipak nema svećeničkih kandidata, kriva je opet nezainteresiranost dušobrižnika za svećenički podmladak. Šta se to njega tiče? On ni ne pokušava, da što poduzima u tom pravcu. Kao da će kandidati uvijek sami doći. Sjetimo se, kako su poje-

dini Apostoli pošli za Isusom. Zar nije Isus otvoreno pozvao sinove Zebedejeve, zatim Petra i Andriju, Mateja i još neke druge. Tako i mi trebamo da damo poticaj pojedincima, da postanu članovi našeg staleža. Da se zainteresiramo za njih i da ih u tom pravcu vodimo. Da si tako svećeničkog kandidata sami odgajamo. Nekoć nije bilo teoloških fakulteta, ni stručnih profesora, ni doktorskih titula, a opet je bilo svetih svećenika i kršćanskih mučenika. Odgajali su sebi naslijednike u službi sami dušobrižnici u gradovima pa i selima. Možda nam je opet takvo vrijeme na domaku. Možda ćemo sami morati podučavati svoj podmladak. Zato je važno i to, ako smo si kojega kandidata predobili, da ga podržavamo, da s njim budemo u stalnoj vezi. Preko praznika da s njim često razgovaramo. Da ga koji puta uzmemo i k sebi za stol. Da on uoči u nama očinsku brigu i ljubav. To će sve na njega djelovati, da proslijedi na putu k svećeništvu. Znam, da su mnogi kandidati poslije napustili sjemenište pa i bogosloviju, jer nisu imali nikakvog kontakta sa svojim župnikom. Ako ga mi ne podržavamo na našim putevima, svijet i đavao i onako juriša na njih, od nas ih otima i povlači svojim putevima. Zato je na nama, hoćemo li imati naslijednika ili ne.

Konačno ne smijemo kod toga zapustiti ni ono, što podržava Božji blagoslov na našim pothvatima, a to je molitva. »Molite gospodara žetve, da pošalje poslenike u žetvu svoju« (Luc. 10,2). Žetva je dakako uvijek velika, a poslenika uvijek malo. Treba dakle moliti Gospodara žetve. »Bez mene ne možete ništa«, rekao je Isus (Iv. 15,5). On je naša jedina nada. Kad sve nade u naše nastojanje iščeznu, ostaje nam jedino molitva Njemu. A On je ne će odbiti, jer se tu radi o Njegovoj slavi, o Njegovoj stvari, o Njegovom Kraljevstvu, o dušama, koje On neizmjerno ljubi, da je za njih prolio i poslijednju kap svoje Krvi. Zato je rekao: »Molite i dat će vam se, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se. Jer svaki, koji moli, dobiva; koji traži, nalazi; i koji kuca, otvara mu se« (Luc. 11,9.10).

1) Konferencija za jednu svećeničku rekolekciju u Sl. Požegi.

VIII.
SVEĆENIK U SVOJOJ SAMOĆI (1)

Možda nijedan teret svećenika nije tako težak, kao što mu je teška njegova samoća, njegova osamljenost. To vrijedi naročito za one, koji su po naravi društveni, communicabiles. Svaki je čovjek stvoren kao društveno biće. On nužno teži, da se udruži s drugima. On traži, kome bi mogao saopćiti svoje potrebe i svoje poteškoće, a tako isto rado čuje i od drugoga, da nešto sazna. U tom si olakšava teret života, jer udružujući se s drugima i saopćujući sebe drugima on kao da dijeli svoje terete s drugima i tako lakše prolazi kroz život. To potvrđuje i sam Gospodin Bog svojom objavom, kada kaže: »Nije dobro, da čovjek bude sam« (I. Mojs. 2,18). Zato je čovjek po svojoj prirodi upućen na drugoga. On se mora družiti s drugima. To je potreba njegove naravi.

Ako je tako s čovjekom, onda to isto vrijedi i za svećenika. I on je čovjek. Iako njegovo djelovanje dopire u sfere nadnaravnog svijeta, on je ipak biće po svom porijeklu od ovog svijeta. Ono, što ga čini svećenikom, to je samo dodano njegovom ljudskom biću. Zato je i on društveno biće. I on osjeća potrebu za društvom. I prema tome, ako je ikome teška osamljenost, to je najviše upravo svećeniku. Zašto baš svećeniku? Evo zašto. On je čovjek, ali nije samo čovjek. Onomu, po čemu je on čovjek, dodano je nešto, što ga diže iznad običnog čovjeka. Nije anđeo, ali je ipak viši od običnog čovjeka, a u neku ruku i od anđela. On je neke vrsti nadčovjek. I sad gledati ga kao takovog, kakav on jest: Čovjek iz ovog svijeta i ono, po čemu on dopire u područje nadnaravnog svijeta; prema tome i on mora imati svoj određeni položaj ovdje na zemlji. A gle, tko je više osamljen nego svećenik? Dvostruka je njegova osamljenost. Prva je fizička, jer je po svom zvanju samac, neprestano upućen na samotni život. Ne pustinjački, ali ipak život osamljenosti. Pogotovo svećenik na selu. Nema u svojoj kući ili svom stanu, tko bi mu mogao praviti društvo. Nema ni u mjestu društva za sebe. Nema s kim bi se mogao porazgovoriti, kome bi mogao svoje poteškoće saopćiti, kome bi se mogao potužiti, s kim bi se mogao posavjetovati, s kim bi mogao svoj križ olakšati. I zato ga ta osamljenost teško udara te njegov već redoviti križ još više oteščava. Osim ove fizičke osamljenosti svećenik trppi još više od jedne druge osamljenosti, a to je njegova moralna osamljenost, tj. osamljenost od ljudi, koji ga izbjegavaju upravo zato, što je svećenik. On nije rado gledan u društvu. Takav elemenat danas se prezire i odbacuje, on je suvišan, on je baksuz, nepoželjan, gdje god se pojavi. Pa ako svećenika boli ona fizička osamljenost, još više ga boli ova moralna. Svećenik je svijestan te svoje odbačenosti iz ljudskog društva i ona ga često potištuje. On zna, da se na njegov račun ljudi toliko puta narugaju, našale i nasmiju. Pa ako to učine kojiput i njegova braća drugi svećenici, to onda posebno ožalošćuje. Osjećati se ne samo osamljen, nego i prezren, odbačen, to nije lako podnositi. To je križ, koji preteško opterećuje.

Naša je služba uzvišena. Ljudi toga ne razumiju. Mi smo po tijelu od ovog svijeta, ali po službi dolazimo iz vrhunaravnog svijeta. I zato nas svijet ne razumije i ne podnosi. Zato nam se uklanja i ne će k nama u društvo, niti voli našeg društva. I tako čovjek — svećenik hoće ne će mora biti osamljen, ostavljen, zapušten. Ali, jer je i on čovjek, i on traži izlaz iz takvog stanja. I njegova narav hoće društvo. I zato se događa baš iz ovih razloga, osamljenosti i katkad prave zapuštenosti, osobito ako još ne-

ma pravog kućnog života i reda, koji mu kao čovjeku pripada, događa se, da počne padati. Jer u svojoj osamljenosti on upada u mnoge pogibelji. Najprije ga hvata melankolija, razočaranje, a katkad i samo gađenje na sve, a onda duh tame nalazi otvoren put k njemu, da ga dovede na moralni pad. I upravo odatle nastaju tolike sablazni od strane pojedinih svećenika. Da, iz takvog stanja on traži izlaz. Ne nalazi ga tamo, gdje bi ga trebao naći, i zato ga nalazi, makar to paradoksalno zvuči, nalazi ga kod svog najljućeg protivnika. On mu postaje najbolji savjetnik i odvuče ga svojim putem. Otuda pijanstvo svećenika. Otuda nečista strast, koja dolazi do izražaja. Otuda i njegova sebičnost, jer je uvijek upućen sam na sebe. I tko zna, kakvi sve porodi ne iskrsnu malo pomalo iz duše tako osamljenog i zapuštenog svećenika.

Engleski obraćenik kardinal Manning ističe između mnogih pogibelji svećenika i ovu kao što je gubitak primjera i međusobnog upliva i prijateljstva kolega svećenika, mudri savjeti i razborita ljubav poglavara. Svećenik je na to navikao još kao bogoslov u sjemenišnom životu, a sad ga obuzima mučno i neugodno čuvstvo samoće i neograničene slobode. Da, gubitak međusobnog upliva i prijateljstva drugova svećenika, otsutnost njihova društva, to je velika pogibelj za svećenika. Zašto su se redovnici udruživali? Zašto su i pustinjaci imali u svojim regulama, da se međusobno sastaju povremeno? Jer je to nužno ljudskoj naravi. Čovjek je društveno biće, pa i svećenik. On ne može dugo izdržati osamljen. On to i ne smije.

Pa kako sad riješiti ovaj problem? Kako pomoći osamljenom svećeniku? Da li ćemo odobriti, da padne u drugu skrajnost? Da neprestano polazi iz svog stana i traži društvo? Da li će time biti riješen taj problem osamljenosti? Ne ćemo li možda upravo to, da se riješi samoće i traži društvo, donijeti mu opasnost za njegov moralni život? Ne će li mu onaj, koji mu možda najviše sažaljuje njegovu osamljenost, sotona, savjetovati, da se što više pomiješa sa svijetom? A to će onda donijeti opasnost i napast na pad. Jer tko će mu se najprije i najviše približiti, ako ne žensko biće, koje će mu iz osjećaja sućuti pristupiti. I preko tog bića će đavao najlakše izvesti svoje planove. I ako ga dovede na pad, šta sada? Kaže kardinal Manning, da »poslije pada sotone, koji poput munje pade s neba, nije bilo pada, koji bi bio jednak padu svećenika« (Vječno svećeništvo, str. 74). Izlaziti među ljude, među svijet, da se oslobodi svoje samoće, nije opet riješenje za svećenika. Dakako on mora izići ponekad, ali treba uvijek imati na umu, da to nije društvo za njega. On nije samo obični čovjek, da bi mu društvo ovoga svijeta bilo dostatno. On treba društvo, koje je adekvatno za njega, koje odgovara njegovom položaju. Njegovo najbolje društvo su druga braća svećenici. Oni, koji su mu po zvanju i položaju u društvu jednaki. Zato je potrebno i

neizrecivo korisno češće potražiti društvo svoje vrsti. Po naravi svako biće prilazi i druži se s onima, koji su mu po vrsti jednaki. To vidimo i kod životinja. To posebno opažamo kod ljudskih bića. Druže se mladići s mladićima, djevojke s djevojkama, žene sa ženama, muževi s muževima itd. Tako isto i među staležima. Svaki čovjek se osjeća najbolje u svojoj sredini. Tako i mi u svojoj. Tko će nas razumjeti, ako ne brat svećenik? Tko će nas u potrebi pomoći, ako ne brat svećnik? Tko će nas u žalosti utješiti i okrijepiti u slabućama, ako ne brat svećenik? Isto nam je porijeklo, isti nam je život, isti nam je cilj, ista su nam sredstva, isti su nam križevi i poteškoće. Zato tko nam je najbliži od brata svećenika? Da, reći će se, ako je doista iskren i susretljiv prema svom bratu svećeniku. Ali ako je možda zavidan bilo zbog kojih razloga ili je nažalost pakostan, da bi htio prije škoditi nego koristiti! Što onda? Ako nemaš blizu prijateljski orijentiranog svećenika, ako se ne usudiš, da mu išta o sebi povjeriš, šta onda? Onda ostaješ i dalje sam. Sam u sebe zakopan. A to je kobno, jer »jao samomu«. Osamljen biti ne samo u svojem stanu, nego i od svijeta, koji te okružuje, koji te ne razumije, koji te — ukratko — ne podnosi, to je veoma teško. No još je teže biti osamljen i od braće svećenika. Ne naći ni u njima svog utočišta, to postaje strašno teško. Ponavljam: čovjek je društveno biće. Svećenik je također, jer je i upućen po svojem pozivu na društvo: da ga vodi, uči i upravlja. On mora ući u društvo. Ali koliko god ga ubija osamljenost, toliko još više pogibelji nalazi u društvu, u nezahvalnom svijetu, kojemu on nesebično služi. Jer od svijeta ne može očekivati nikakvu drugu plaću, osim onu, koju je i naš Gospodin primio: nezahvalnost i progon sve do smrti. No zašto ponekad i od onih, koji bi mu trebali biti najbliži? — Zato je velika milost i utjeha naići na svećenika, koji te bratski i iskreno poštuje i prijateljski voli. Ali ako toga ne nađeš, onda se osjećaš kao izgubljen, kao onaj, koji je vodio bitku, ali doživio poraz. Ne imati na kog se obratiti, s kim se posavjetovati ili ohrabriti, to je za nekog u stanovitim momentima strašno. To ogorčava i onako gorki naš put.

I eto još uvijek se pitamo, kako riješiti naš problem? Jer je to zaista naš problem, koji traži rješenje kao i svaki drugi. Tko će ga riješiti? I kako ga treba riješiti?

Da se podsjetimo na jednu veliku istinu, potrebu ljudskog srca. Čovjek je od Boga, duh od Božjeg duha, jer ga je Bog stvorio. A Bog ga je stvorio, kako objava kaže, »na sliku i sličnost svoju«. No bitnost Božja je ljubav, kako opet objava kaže, »Bog je ljubav« (I. Iv. 4,9). Zato Bog ljubi i hoće da bude ljubljen. Ali ako je čovjek slika i sličnost Božja, onda je i on u neku ruku ljubav, jer je stvorenje Božje ljubavi. Zato i čovjek radi svoje slike i sličnosti s Bogom hoće da ljubi i da bude ljubljen. To

spada na njegovu narav; da ljubi i da bude ljubljen. Prema ovom nitko nije ravnodušan, inače bi bio apsurd u svojoj vrsti. Dakle po svojoj naravi čovjek mora, da nešto ljubi. Njegovo je srce takovo, koje traži, da se nečim ispuni. Ono nema mira, dok se nečim ne zasiti. Jer bez ljubavi nijedno razumno biće ne može živjeti. Ako ne ljubi uzvišen predmet, onda mora makar što.

Sad je pitanje, čime će svećenik svoje srce ispuniti? Što treba, da on ljubi? Jer i njegovo srce hoće smirenje i ono ga traži. Sad je njegova samoća i osamljenost dvostruk putokaz, koji ga može zavesti ili prema svijetu, iz kojeg je po tjelesnom porijeklu, ili ga povesti prema nadsvijetu, iz kojeg je porijeklom po duši i svećeništvu. I on stoji pred alternativom: Ili ću se pomiješati sa svijetom i u njemu propasti, ili ću se uzdići u nadsvijet i u njemu naći potpuno zadovoljenje svog srca i njegovih težnji. No ovu alternativu rješava samo jedno; a to je ljubav. Čovjek je stvoren od ljubavi i da ljubi. Ako je to obični čovjek, koliko više svećenik, koji je stvorenje Presvetog Srca Isusova!

Da je svećenik ljubljen, o tom nema sumnje. To nam dokazuje njegov uzvišen položaj među svim bićima, koja je Božja ljubav stvorila. Njegov položaj je Kristov »alter ego-drugi ja«, drugi Krist. Svećenik je opunomoćen božanskim svojstvima. On ima dio božanskih moći: da blagoslivlje, da odrješuje, da žrtvuje. On je podignut iznad anđela. Jer ono, što ima svećenik u svojoj vlasti, to nemaju ni anđeli, pa ni sama Blažena Djevica Marija. Ako je on tako velik po moći i vlasti, to je znak, da je on biće posebog Kristovog povjerenja i ljubavi. »Vi ste prijatelji moji« (Iv. 15,14), kaže Isus. Zato nijedno biće poslije Majke Božje nije predmet tolike ljubavi Kristove i Božje, koliko svećenik. On je dakle od Boga ljubljen. To je sigurno.

No sad treba i drugu stranu riješiti. I on mora nekog ili nešto ljubiti. To nužno traži njegova narav već kao čovjeka. A koga ili što će on ljubiti? Tu je težište svega našeg problema. Šta je dakle predmet ljubavi svećenika?

Da na to odgovorimo, potsjetimo, što je bio predmet ljubavi prvih svećenika Novog Zavjeta, Apostola Kristovih. Sveto Evanđelje i povijest mlade Crkve ne pozna drugog predmeta za Apostole, kojeg bi oni ljubili, osim Isusa Krista. Radi Njega su ostavili svoje žene, koji su bili tada oženjeni. Radi Njega su napustili svoje kuće i poslove i pošli za Isusom. Radi Isusa su proleterski živjeli i skupa s Njim provodili dane i noći. Nagladovali se na putu, umorili se od hodanja po Palestini zajedno s Njim. Isus i Njegova stvar bila im je prva u srcu. I kad su Ga na Veliki Petak izgubili, osjećali su se tako nesretnim i izgubljenim, da za njih život kao da nije više imao smisla. No okrijepljeni i osnaženi Duhom Svetim poslije Isusova Uzašašća njihova su srca samo za Isusa i dalje kucala. Radi Njega su napustili svoju zemlju i jezik

i pošli u razne zemlje i među razne narode, da za Njega rade i trpe i mučenički umru. Dakle Isus i samo Isus bio je predmet njihove ljubavi. »Caritas Christi urget nos« — Ljubav nas Kristova goni. Zato je mogao reći Sv. Pavao: »Živim, ali ne više, ja, živi u meni Krist . . « (Gal. 2,20). Dakle Isus je bio sve njihovo. U Njega su bili zaljubljeni. Njemu su najvjernije služili. Za Njega i Njegovu stvar su sve žrtvovali, pa i vlastiti život. A život se daje samo za onoga, koga se žarko ljubi. Jer nitko ne žrtvuje za ono, što se ne ljubi.

Ako je dakle Isus bio predmet ljubavi Apostola, tko će drugi biti predmet nama svećenicima, nego opet Isus i to samo Isus. Jer mi smo naslijedili zadaću Apostola, moramo dakle i ljubiti ono, što su oni ljubili, i živjeti za ono, za što su oni živjeli. To znači ispuniti zadaću, na koju su bili odabrani oni, na koju smo odabrani i mi danas.

Oni su znali, da je On Kralj, koji ih je pozvao za suradnike u svom Kraljevstvu. I oni će dakako dijeliti zajedno s Njime i borbu i nagradu. Oni su se osjećali presretnim, što mogu biti Njegovi suradnici. »Gospodine, komu ćemo ići? Ti imaš riječi života vječnoga. I mi smo vjerovali i znademo, da si Ti Svetac Božji« (Iv. 6,68.69). Ako je Isus bio Kralj Apostola, On je i naš, naš Veliki Kralj, kojemu mi služimo. On je Krist, Sin Boga Živoga. On je Krist, koji je za nas umro na Križu. On je Krist, koji nas je k apostolskoj službi pozvao. On je Krist, Ukrsnuli, koji triumfira nad smrću i grobom, koji triumfira nad svim moćima i zločama ljudi. Po nama se trebaju svi narodi podložiti Njegovoj vlasti. Po nama On hoće, da nad njima vlada.

Ako mislimo na ovu uzvišenost položaja i službe, u kojoj jesmo, što će moći jače da raspali naše srce ljubavlju, nego Isus. U koga ćemo se najviše zaljubiti, nego u Isusa? Za nas nema druge alternative. Ili Isus ili ovaj svijet.

Zašto se sveci bili zaljubljeni u Isusa? Jer su shvatili, da druge alternative nema: ili se zaljubiti u Isusa i ljepotu nadnaravnog svijeta ili u ovaj svijet s njegovim plitkim nasladama i u njemu propasti. Trećeg nema. I ako se ne zaljubimo u Isusa, onda moramo nužno osjećati teret svoje samoće i zapuštenosti, jer moramo biti s tim na čistu, da svijet ljubi svoje, a ne naše i nas, kad mi po riječima Kristovim »nismo od ovoga svijeta« (Iv. 17, 14. 16). Pa ako nam se u našoj osamljenosti i zapuštenosti često puta obori glava, opterećena teškim mislima i tegobama, baš onda, makar i protiv volje, moramo je podići i nasmiješiti se Onomu, koji nas je do kraja ljubio i za nas se predao, a koji nas milo i ljubezno potiče: »Ne gledajte na sebe, pogledajte na Mene, nasmiješite Mi se, i naprijed!« (P. Gignac).

Šta dakle rješava naš problem samoće? Ništa drugo nego ljubav. Mi svećenici moramo ljubiti i to Isusa, inače smo izgubljeni.

Naša ljubav prema Isusu mora biti kao ljubav djeteta prema roditelju. Ono ne može bez roditelja. Plače, traži ga, trči k njemu. Takva mora biti i naša ljubav prema Isusu.

Još jedan pogled. Onaj, koji ljubi, ne štedi žrtve. On ih tako reći i ne osjeća. To je svojstvo ljubavi, da žrtvuje, trpi, a da na to i ne gleda i ne računa. Ljubav je sretna u tom, što ljubi. Ona je zato uvijek vedra, raspoložena. Zaljubljena osoba ne pozna tuge. Tuga je plod razočaranja. Zato je sve lako onome, koji ljubi. Ljubav ga goni, da čini sve ono, čime će se sve više dopasti ljubljenom. Zaljubljena osoba traži, da se žrtvuje za ljubljenog. Ona ne računa, što daje. Zato se ne ćemo čuditi, šta su sve sveci činili iz ljubavi prema Isusu. Nama se to više puta čini kao ludost. Ali ako znamo, šta je ljubav, onda ćemo razumjeti i te »ludosti«. Mi smo rod svetaca i pozvani smo na najvišu ljubav. Ovdje je na svijetu ne ćemo naći. Ako pokušamo, samo ćemo se pregorko razočarati. Svijet ljubi svoje, kako već rekoh, a ne nas, jer mi »nismo od svijeta«. Pa ipak moramo ljubiti, jer to traži već naša ljudska narav. Zato moramo ljubiti Isusa svim srcem i dušom. Sve naše tegobe i osamljenost zasladit će samo ta neizreciva ljubav k Isusu. O, čeznimo za njom! Samo ona će nas utješiti i usrećiti!

Ali i mi moramo biti ljubljeni, jer bez toga ne možemo opstajati. Osobito kao svećenici, jer nas svijet ne ljubi. Gdje ćemo dobiti naknadu, jer i naše srce hoće, da bude ljubljeno, da ima nekog, kome će se povjeriti i predati, jer ljubav traži međusobno predanje. Mi trebamo ne kakvu god mjeru ljubavi, nego neizmjerno more ljubavi, da nas ono posve uroni u sebe. Samo takva ljubav može biti naknada za naše odbačenje od svijeta. A Isus, »koji nas je ljubio i predao sebe za nas« i koji nam se neprestano predaje u Sakramentu Ljubavi, u Euharistiji, kad vidi takvu čežnju u nama, On će je s veseljem ispuniti. I klicat će naše srce: Kako je sladak Gospodin! Onda će naš život imati smisao. Onda će naša žrtva biti laka i slatka. Onda nam osamljenost ne će biti teška. Onda ćemo biti heroji u svojoj službi; u podnošenju križeva i tegoba, u nastupu za stvar Božju. Onda ćemo sa Sv. Pavlom i mi govoriti: »Caritas Christi urget nos« — Ljubav nas Kristova goni —.

No nažalost moramo priznati jednu istinu o sebi: Naš je put zaista posut trnjem, a ramena natovarena križem. I zato Isus ima malo vjernih i dobrih svećenika, malo heroja, jer je mnogomu od nas teško »izuti obuću«, tj. skinuti sebe, odložiti sebe, i staviti svoje noge na trnje, a ramena pod križ. Neka nam to oprosti Isus, koji ima razumijevanje za sve ljudske slaboće, budući da je »i sam iskušan«, kako veli Sv. Pavao, i neka nam u svom beskrajnom milosrđu pruži pomoć, da Ga vjerno naslijedujemo i još žarkije ljubimo! —

1) Konferencija za svećeničku rekolvenciju u Sl. Požegi 25. II 1969., nastala iz vlastitog iskustva, jer sam u samoći proveo najveći dio svog svećeničkog života. Samoća je najbolnije stanje svećenika.

IX.
SVEĆENIKOVA VJERA[1]

»A ovo je sredstvo pobjede, koje pobjeđuje svijet: naša vjera«
(I. Iv. 5, 4).

Izvan svake je sumnje, da ove riječi Sv. Ivana vrijede za svakog čovjeka kršćanina, jer »bez vjere nije moguće svidjeti se Bogu« (Hebr. 11, 6). Bez vjere nije moguće spasiti se. To je rekao sam Isus Krist: »Tko ne bude vjerovao, bit će osuđen«. (Mk. 16, 16). Ako, dakle vrijede za svakog kršćanina, koliko onda više za svećenika, koji je kršćanin u eminentnom smislu. Vjera je po Kristovoj nauci i zapovijedi uvjet spasenja, conditio sine qua non, zato je mora u posebno velikom stupnju imati svećenik, koji je dužan brinuti se ne samo za svoje spasenje, nego po posebnoj zapovijedi Kristovoj: »Idite i naučavajte« (Mat. 28, 19), treba se brinuti i za spasenje drugih ljudi. Drugim riječima, on treba vjeru naučavati, u vjeri podržavati i voditi ljude k spasenju.

Svećenik je po svom položaju i službi uzdignut nad anđele i nad ljude, »uzet od ljudi i za ljude postavljen«, kako uči Sv. Pavao (Hebr. 5, 1), zato je on obvezan i na posebno viši i svetiji život od ostalih ljudi. Stoga nikoga toliko ne obavezuje zappovijed: »Budite savršeni. . .« (Mat. 5, 48), »budite sveti. . .« (Lev. 11, 44), kao svećenika. Njemu su dane mnoge zapovijedi, kao npr. da bude »sol zemlje«, »svijetlo svijeta«, lovac ili ribar ljudi, pastir duša. Zato on ima svojih posebnih staleških dužnosti i obveza na krepostan život. Crkva u svom Zakoniku nabraja ove dužnosti i obvezuje svoje klerike, da ih drže. U Kan. 124. C. Z. općenito kaže: »Klerici su dužni provoditi svetiji unutarnji i izvanjski živ»ot nego laici i njima pružati primjer u kreposti i dobrim djelima«. Od mnogih kreposti i dužnosti, na koje je obvezan svećenik, mi ćemo se u ovom razmatranju zadržati na jednoj od temeljnih kreposti svećenika i promotriti, kakva mora biti vjera svećenika. Dakle, svećenika kao čovjeka vjere.

No prije nego svećenika promatramo kao čovjeka vjere, razmatrat ćemo malo i o samoj vjeri.

Vjera je temeljna krepost kršćanina. Bez nje nema religije ni pobožnosti. Bez nje nije moguća nijedna krepost. Sva svetost čovjeka izgrađuje se samo na njegovoj vjeri. To potvrđuje i definicija Tridentskog Koncila, koja kaže: »S vjerom počinje spasenje čovjeka. Ona je temelj i korijen svakog opravdanja. Bez vjere je nemoguće omiliti Bogu i postići sudbinu Njegove djece« (Sjed. VI. 8).

Ako promotrimo u pojedinostima, što izriče ova definicija, vidjet ćemo, da je Duh Sv. na usta Sv. Pavla to isto izjavio u Posl. Hebr. (11, 6), da »onaj, koji želi pristupiti k Bogu, mora vje-

rovati — accedentem ad Deum oportet credere«. Dakle, vjera je početak i temelj našeg odnosa prema Bogu. Ona je i korijen, na kojem jedinom izraste Božje djetinjstvo. Jer kojima Bog daje, da postanu Njegova djeca? Sv. Ivan Ap. kaže (1, 12): »Onima, koji vjeruju u Njegovo Ime«. Dakle, kršćanima. Iz korijena izraste biljka, iz korijena dobiva životne sokove i rast. S korijenom je ona pričvršćena za tlo, da je oluja ne iščupa. U korijenu je sva snaga drveta. Odsiječe li se biljka od korijena, ona uvene i posuši se.

Upravo je tako i s vjerom. Ona je podloga za sav naš duhovni život. Zar nije vrijednost naše molitve oslonjena upravo na vjeru? Iz vjere izvire snaga molitve i koliko je vjera jaka, toliko je podloga za uslišenje naše molitve. U vjeri je sadržano i naše pouzdanje. Jer koliko čovjek vjeruje, toliko se i pouzdaje. Zašto su sveci imali takvo veliko pouzdanje, da su i čudesa činili? Jer je bila velika njihova vjera. Zar nije Krist rekao: »Ako doista imate vjeru, koliko je gorušičino zrno, rekli biste ovomu dudu: »Iščupaj se s korijenom i presadi se u more, i poslušao bi vas« (Luc. 17, 6). Na vjeri počiva i naša snaga, kojom se odupiremo napastima. Što je jača vjera čovjeka, to je jači u borbi protiv napastima; bilo da one dolaze od strane vlastitog tijela, bilo od đavla ili od svijeta. Na vjeri počiva i naša snaga u podnošenju raznih nevolja, nepravdi i križeva. Vjera oplemenjuje čovječji život i jača dušu. Čovjek vjere nikad ne sumnja u pobjedu. Zato veli Poslanica Hebrejima (11, 33. 34), da »sveti vjerom osvojiše kraljevstva, obaviše pravdu, postigoše obećanja, zatvoriše usta lavovima, ugasiše žestinu ognja, izbjegoše oštrici mača, ozdraviše od bolesti«.

Ako je tako velika uloga vjere u životu, onda se ne ćemo čuditi, što je Isus toliko tražio vjeru od onih, kojima je činio čudesa, da je toliko isticao potrebu vjere. To vidimo na divnim primjerima iz Njegova života i Njegovog otkupiteljskog djelovanja, kako od svih onih, koji se na Njega obraćaju, traži živu i jaku vjeru.

Evo nekoliko primjera:

Dva slijepca viču za Isusom: »Sine Davidov smiluj nam se!« Isus ih dade dovesti s Sebi i upita ih: »Vjerujete li, da vam to mogu učiniti? Odgovoriše Mu: »Da, Gospodine! Tada se dotače njihovih očiju govoreći: Neka vam bude po vjeri vašoj!« (Mat. 9, 27.-29).

Kad su Apostoli trebali izagnati đavla iz jednog dječaka, a nisu mogli, onda su pitali Isusa: »Zašto ga mi ne mogosmo izagnati? Isus im odgovorio: Radi vašeg nevjerovanja«. I dalje nastavi: »Ako budete imali vjere, koliko je zrno gorušično, reći ćete ovoj gori: Prijeđi odavle onamo, i prijeći će, i ništa vam ne će biti nemoguće« (Mat. 17, 19. 20).

Slijepcu iz Jerihona reče: »Progledaj, vjera te je tvoja izliječila!« (Luc. 18, 42). Ženi s krvotokom: »Kćeri, vjera te je tvoja izliječila. Idi s mirom i ozdravi od patnje svoje!« (Mk. 5, 34).

On traži vjeru u Sebe kao potreban uvjet za svoja čudesa. Pa i od onih, koji su Mu bili bliži, koje On voli. Prije nego je uskrsnuo Lazara, traži On vjeru i od Marte, kada joj reče: »Uskrsnut će tvoj brat«. A ona: »Znam. . . na sudnji dan«. A Isus joj reče: »Ja sam Uskrsnuće i Život, tko vjeruje u mene, ako i umre, živjet će. I nijedan, koji živi i vjeruje u Mene, ne će umrijeti dovijeka. Vjeruješ li to?« (Iv. 11, 23-27).

Tamo, gdje ne nalazi vjere, ne čini ni čudesa. To je bilo očito u Nazaretu, gdje »nije učnio mnogo čudesa radi njihova nevjerovanja«. Naprotiv, gdje nalazi jaku vjeru, ne može ništa odbiti. On takvu vjeru javno hvali, kao satnikovu iz Kafarnauma: »Ne nađoh u Izraelu ni u koga tolike vjere« (Mat. 8, 10). Tako isto i kod žene Kananejke: »Ženo, velika je vjera tvoja, neka se ispuni želja tvoja!« (Mat. 15, 28).

Od svojih Apostola traži On posebno jaku vjeru, bez kolebanja. I na to ih neprestano potiče. Prigodom oluje na moru kori ih: »Što ste plašljivi, malovjerni?« (Mat. 8, 26). Ili kako o istom slučaju izvještava Sv. Marko: »Zašto ste tako strašljivi, zar još nemate vjere?« (4, 40). Ili prema Luki (8, 25): »Gdje je vjera vaša?« Kad je Petar zaželio, da dođe k Isusu po vodi, a vjetar podigao veliki val, tako te se Petar uplašio, počeo tonuti i povikao: »Spasi me, Gospodine!«, Isus ga ukori: »Malovjerni, zašto si posumnjao?« (Mat. 14, 30. 31.). No Isus će Petra i pohvaliti, kad bude vidio njegovu vjeru. Vjera Mu je tako draga, da će Petru na njegovu izjavu: »Ti si Krist, Sin Boga Živoga«, reći: »Blago tebi, Šimune, sine Ivanov« (Mat. 16, 16. 17). Isus će i moliti za vjeru Petrovu, da ona ne oslabi i da po toj svojoj vjeri utvrđuje braću svoju u njihovoj vjeri (Luc. 22, 32).

Isus dakle, traži vjeru od svih onih, koji se na Njega obraćaju. To je gotovo u svim slučajevima tjelesnog ozdravljenja, kod tvorbe Njegovih čudesa. Ali On ide još i dalje, te traži vjeru isto tako i kad oprašta grijehe i kad daje život vječni. Tako raskajanoj Magdaleni, koja Mu je prala noge svojim suzama, reče: »Oprošteni su ti tvoji grijesi. . .«, pa dodaje: »Vjera te je tvoja spasila, idi u miru« (Luc. 7, 49. 50). Tako i raskajanom razbojniku na križu. Kolika je morala biti vjera ovog razbojnika, kad On Krista priznaje Bogom u času, kad su Ga napustili Njegovi učenici, kad su Ga neprijatelji neizrecivim mukama satrli i uništili; i sad viseći na Križu umire a on Ga moli za jedno mjesto u Njegovu Kraljevstvu. Isus je bo ganut tolikom vjerom, pa mu kaže: »Zaista ti kažem, još danas ćeš biti sa Mnom u raju« (Luc. 23, 43).

Vjera je, dakle, prva i temeljna krepost, koju Gospodin traži od onih, koji se na Njega obraćaju. On će vjeru tražiti i od svih ljudi, kada bude prije Uzašašća poslao Apostole, da naučavaju sve narode: »Koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a koji ne uzvjeruje, bit će osuđen«. Vjera je neophodni uvjet spasenja. Ali

nije dosta samo vjera, nego i vršenje Zapovijedi i primanje Sakramenata. No ako čovjek ne vjeruje u Isusa Krista, on ne drži ni zapovijedi niti prima Sakramente, jer Zapovijedi i Sakramenti ne dolaze u obzir, ako vjere nema. Naprotiv, čovjek, koji vjeruje u Isusa Krista i što je više prožet tom vjerom, tim lakše vrši Zapovijedi i s čežnjom prima Sakramente. Tako je vjera temelj našeg duševnog života, početak i temelj našeg vječnog spasenja.

I sad da se upitamo, što je zapravo vjera, kad je njezina uloga u čovječjem životu tako važna i presudna, kad je njezina potreba neophodna i njezina moć tako velika, da je ona »pobjeda, koja pobjeđuje svijet« (I. Iv. 5,4)? — O samom pojmu vjere ne bismo htjeli puno raspravljati, jer mi to znamo. Prema definiciji I. Vat. Konc.: »Vjera je nadnaravna krepost, kojom — po nadahnuću i uz pomoć milosti Božje — držimo za istinu ono, što je Bog objavio: ne, jer bismo naravnim svijetlom razuma shvaćali nutarnju istinu nadnaravnih stvari, nego radi ugleda samoga Boga, koji to objavljuje, te koji se niti sam može prevariti, niti nas prevariti.« (Citat iz knjige od Marmion: »Krist, svećenički ideal« (Đakovo, 1958. str. 41.) To znači, da vjera krepost, koja nas povlači u nadnaravni svijet objavljenih istina, kojima naš razum daje svoj pristanak, a volja ih potaknuta milošću Božjom potpuno usvaja k srcu i povlači cijelo ljudsko biće, da se u poniznom predanju pokloni pred veličinom Boga objavitelja. U vjeri, dakle, učestvuju tri elementa: razum, volja i Božja milost. Razum se podlaže Bogu radi Njegovog ugleda, koji ne vara niti sebe niti druge. Volja prihvaća, jer ona vidi svoje jedino dobro u Bogu i zato hoće, da s Njim stupi u vezu, da Ga posjeduje. No osim ova dva još je napotrebniji treći elemenat, da vjera dođe do izražaja, a to je Božja milost. Milost je ona snaga, koja rasvijetli razum i potakne volju, da objavljene istine o Bogu i našem spasenju prihvati. To dokazuje sam Isus Krist i svojim životom i riječima. Njega su ljudi gledali, slušali, mogli su Ga doticati. Upoznali su, da je On izvanredan čovjek. No da upoznaju, da je On Sin Božji, zato je trebalo osim čudesa još i milost. Zato je rekao Petru: »To ti nije objavilo tijelo ni krv, nego moj Otac« (Mat. 16. 17).

Vjera je, dakle, dar odozgor. Ona se zato mora odraziti u ljudskom životu. Ne mislimo na vjeru u čisto spekulativnom smislu, kada naš razum pristaje uz apstraktne istine. Takvu vjeru ima i đavao, ali je bez zasluga. Nego radi se o vjeri u praktičnom smislu, odraženoj u našem životu. Kada cijelo naše biće daje svoj pristanak ne samo uz objavljene istine, nego i uz samu Božansku Osobu, koja objavljuje istinu ili samu Sebe. Prožet upravo takvom vjerom kliče Sv. Petar Isusu: »Gospodine, komu ćemo ići, Ti imaš riječi života vječnoga. Mi vjerujemo i znamo, da si Ti Svetac, tj. Sin Božji« (Iv. 6,68.69). Po takvoj vjeri čovjek usvaja Božju misao za svoju, gleda Božjim očima na svu stvarnost, prosuđuje sve po Božjoj volji i odluci. Diže se u nadnaravni, nevidljivi svijet. Gleda Boga prisutna u svim zbivanjima, u svim okolnostima života. Čovjek prožet takvom vjerom nauči se na druženje s Bogom. On boravi uvijek u Njegovoj prisutnosti. Iz tog duševnog stanja ne će ga tako lako poremetiti nijedan događaj, nijedna kušnja, nijedan neuspjeh. Takva vjera čini čovjeka ravnodušnim prema svim stvorovima. Ovako gledanu vjeru Sv. Toma Akv. naziva »stanjem duha, kojim otpočinje u nama život vječni.« I zar nije ovakovo stanje, kojim je duša prožeta Božjom prisutnošću i gleda na sve Božjim očima, zar nije kao zora vječnog gledanja Boga u nebu? Zato Sv. Toma ima pravo, kada kaže, da je takva vjera početak vječnog života u nama. »Sada gledamo kao u zagonetki, a poslije ćemo licem u lice.« (Sv. Pavao).

Upoznavši, dakle, vjeru kao temelj i korijen našeg vječnog spasenja, razmotrivši njezinu presudnu ulogu u našem životu, uvidjevši njezinu neophodnu potrebu i moć, pogledajmo sada vjeru svećenika. On mora vjerom biti prožet ne samo kao kršćanin, nego kao onaj, kojemu je zapovijeđeno, da vjeru propovijeda, naučava i ulijeva u duše; koji mora vjeru podržavati i duše voditi k spasenju. Zar ne, da njegova vjera mora biti mnogo savršenija i mnogo jača od vjere običnih vjernika? Svećenik je pozvan, da dijeli dušama tajne vjere. Koliko ih on sam mora cijeniti i njima biti prožet?! Kao predstavnik Božji, tko više od njega mora gledati na svu stvarnost života i prosuđivati sve onako, kako Bog gleda i prosuđuje? Zato osim ona tri elementa, koji učestvuju u vjeri: razum, volja i Božja milost, svećenikova vjera po nauci učitelja duhovnog života mora imati još druga tri, tj. ona mora biti jaka u pristanku razuma i prihvaćanja volje, mora biti prosvijetljena s obzirom na opseg i sadržaj objavljenih istina i konačno mora biti djelotvorna, da se njezin utjecaj vidi u cijelom našem životu, prema onoj Sv. Pavla: »Pravednik živi od vjere« (Rim. 1. 17).

Promotrimo sva tri ova elementa redom.

Ponajprije svećenikova vjera mora biti jaka, nepokolebiva. Kad on svojim umom spoznaje istinu, koju je Bog objavio, i motiv, koji je Boga potaknuo, da istinu objavi, onda se njegova volja ojačana milošću okreće prema toj istini i daje jaki svoj pristanak, koji proizvodi u duši takvu postojanost i nepokolebivost, da je više ništa od tog ne može odvratiti. Stekavši takvo osvjedočenje po vjeri i nepokolebivo uvjerenje o istini mogao je Sv. Pavao doviknuti: »Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja ili stiska ili progonstvo? Glad ili golotinja ili pogibao ili mač« (Rim. 8, 35); i dodaje: »Jer sam uvjeren, da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sadašnjost, ni budućnost, ni sile, ni visina, ni dubina, ni drugo kakvo stvorenje ne može nas rastaviti od

ljubavi Božje, koja je u Kristu Isusu Gospodinu našemu« (Rim. 8, 38. 39).

Gospodin traži od nas svećenika upravo takvu vjeru, jaku i nepokolebivu, kao što je tražio i od svojih Apostola. Svećenici su stupovi Crkve kao i Apostoli i zato moraju biti čvrsti i nepokolebivi. Petar je još imao vjere, kad je zazivao Isusa, dok je počeo tonuti hodajući po vodi, ali je ta vjera bila kolebljiva. Zato mu je Isus spočitnuo, da je malovjeran. Ali, kad je izjavio Isusu poslije Njegova euharistijskog govora, nad kojim su se mnogi sablaznili i počeli odilaziti: »Gospodine, komu ćemo ići, Ti imaš riječi života vječnoga« (Iv. 6, 68), onda je njegova vjera bila jaka i čvrsta. Primjer Blažene Gospe na Kalvariji je izraz jedne neizrecivo jake vjere. I kad je vjera oslabila i pokolebala u srcima Isusovih učenika i drugih prijatelja, vjera Blažene Gospe nije ni za trenutak oslabila. Ona je tada u svom Srcu podržala vjeru cijele Crkve. »Stabat mater...«, stajala je Gospa, jer je stajala Njezina vjera i nije se slomila.

Poznat je primjer jake vjere kod praoca Abrahama u St. Zavj. Baš zato, jer je bio odabran za veliku ulogu u ekonomiji spasenja, Bog ga je posebno kušao u vjeri. I veli Sv. Pavao (Rim. 4, 18. 19): »On se nadao protiv nade i vjerovao, da će biti otac mnogim narodima..., i nije oslabio vjerom, iako je promatrao već obumrlo tijelo svoje, ta bilo mu je oko sto godina.«

Ako je vjera temelj i korijen našeg spasenja, onda je očito, kako jak mora biti taj temelj u svećeniku. On je stup Crkve. Kao što stup mora biti jak i čvrsto postavljen, da može neopokolebivo jedan dio zgrade držati, tako i svećenik, koi drži jedan dio Crkve, mora u vjeri biti jak i nepokolebiv. Ako bacimo pogled na prošlost i sadašnjost naše Sv. Crkve, moramo nažalost konstatirati tolika opustošenja vjere u pojedinim župama, krajevima pa i cijelim narodima. Ako bi se upitali, zašto je tako, odgovor je jasan, jer su stupovi postali labavi i zgrada se srušila. Vjera u svećenicima je pokolebala i vjera u narodu je propala. To je matematička istina. Minus više minus daje opet minus. Nema vjere u svećenika, nema je tko dati drugima i ostaje stanje bez vjere.

U svako doba svećenik je bio svjetionik vjere. To je sam Krist zapovijedio, da bude svjetionik. No Kristove riječi: »Ako svijetlo tvoje bude tama, kakva će tama istom biti?« (Mat. 6, 23), obistinjuju se na svećeniku, kad mu vjera oslabi. Zato nije čudo, da tim samim pada vjera i kod ljudi, kojima je on postavljen za pastira. Zato opet kaže Krist: »Gledaj, dakle, da svjetlost, koja je u tebi, ne bude tama« (Luc. 11, 35).

Drugi elemenat svećenikove vjere jest, da bude prosvijetljena. Tu se misli na potrebno poznavanje objavljenih istina i njihovog sadržaja. To je stvar teologije, koja proučava objavu, te analizira pojedine istine i usmjerava ih na život. Dovodi ih u

praktični život kršćanina u odnosu prema spasenju.

Mi smo svi teologiju studirali i općenito upućeni u sve objavljene istine. Međutim nije dosta kod toga ostati i nikad više nešto o tim stvarima pročitati. Svećeniku je uvijek potrebno znanje i proširivanje tog znanja o vjeri, jer je pozvan, da druge uči. Ne dao Bog doživjeti nijednom svećeniku ono, što On preko proroka Ozee poručuje starozavj. svećeniku: »Moj narod gine: nema znanja, jer si ti znanje odbacio, i ja odbacujem tebe iz svećenstva svoga« (Ose. 4, 6).

U svom svećeničkom životu prošao sam više župa naše velike nadbiskupije. Ali ono, što me svagdje najviše dirnulo i zabrinulo, opažao sam gotovo jednako u svim župama: vjersko neznanje i nepoznavanje vjerskih istina. Zato su i nastali toliki otpadi. Osobito ovo moram istaknuti za jednu župu u Zagorju, nedaleko od Zagreba, gdje su misionari došli do zaključka, da treba sav narod iznova krstiti, jer se pobudila sumnja u činjenicu ili valjanost krštenja. Ako je u sumnji bilo samo krštenje, koliko onda vjera, koje tamo i nije bilo. Gledao sam strašnu duhovnu postoš i to mi je dalo pobude, da sam odtada pa nadalje i u drugim župama, gdje sam slično našao, sistematski poučavao vjeru u katehetskim propovijedima. Od te teme nisam još ni danas odustao, jer vidim, da je uvijek potrebno. Jer »kako će vjerovati, ako nisu čuli, a kako će čuti, ako se nije propovijedalo«, veli Sv. Pavao.

Što se tiče našeg vjerskog znanja, ne traži se od nas svakog studij o subtilnim stvarima pojedinih teoloških istina, jer to može dovesti do ohole naduvenosti, kad im se kaže naslov »doktor«. Takav je studij stvar crkvenog Učiteljstva i teologa. Za nas je dosta, do osim onog, što smo u teologiji studirali. čitamo nešto iz crkvenih Otaca, a osobito Bibliju i djela duhovnih spisatelja. Tu nam se vjera prikazuje u praksi, a to je najpotrebnije. Zato je duhovno čitanje najbolja hrana naše vjere. Uz to nam pruža pomoć za naše propovijedanje riječi Božje.

Treći i najvažniji elemenat svećenikove vjere jest, da bude djelotvorna. »Po djelima njihovim poznat ćete ih« (Mat. 7, 20). Ne treba netko znati, kakva je vjera u duši svećenika, jer se to ne vidi. Ali se to ipak zna, jer se ona odrazuje u njegovom životu. Sve, što radimo i kako se vladamo odraz je naše vjere. Ako je vjera temelj i korijen, odakle proizlazi rast našeg duhovnog života i svetosti, onda ne može biti bezplodna, nego mora prodrijeti i zavladati cijelim našim bićem. To je logično. Jer naprotiv, ako čovjek ne živi onako, kako misli, tj. pod blagotvornim utjecajem vjere, svršava uvijek na kraju tako, da misli onako, kako živi, tj. prema svom specifičnom životu regulira i svoju vjeru. Prema tome, ako su djela loša, znači, da je vjera loša ili nikakova. To je nedvojbeno.

Svećenik, dakle, radi svog specifičnog položaja među ljudima, radi svoje specifične službe kao pastir i vođa duša u nebo, treba da ima uzvišenu vjeru, višu od ostalih ljudi. On treba da neprestano živi u nadprirodnom svijetu zanešen snagom i ljepotom objavljenih istina i da sa zanosnom radošću kliče poput Sv. Pavla (Gal. 2, 20): »Živim, ali ne više ja, nego Krist živi u meni; život, koji sada provodim u tijelu, provodim u vjeri u Sina Božjega, koji me je ljubio i samoga Sebe predao za mene«. I jer je vjera temelj svetosti, a »drugog temelja«, veli Sv. Pavao (I. Cor. 3,11), »nitko ne može postaviti, osim onoga, koji je postavljen, a to je Isus Krist«, zato će svećenik iz tog temelja crpsti svu svoju snagu. Osobni dodir svećenika s Kristom, koji dodir on proživljava po vjeri i ljubavi, postaje za njega izvor najčistijih radosti, živog osvjedočenja, da ga Bog, kojeg on zastupa i kojem on služi, da ga neizrecivo ljubi, a on da je Njegovo dijete, koje Mu se povjerava i predaje. Još više, ovo osvjedočenje diže ga mnogo više, da postane svijestan, da je prijatelj Kristov, koji s Njim dijeli sve tajne intimnog života i napaja se slašću nebeske utjehe, da bude sposoban izvršiti djelo Kristovo, na kojeg ga je Krist pozvao i odabrao. Eto, kako visoko diže čovjeka svećenika njegova vjera! On mora da živi u toj visini. Inače je nakaza u svom rodu. Izrod, koji više ne predstavlja pravi lik svoga roda svećeničkoga.

Kod svetaca je bila njihova vjera kao užareni oganj, koji je palio, grijao i svijetlio. Tajna njihovog uspjeha bila je u onoj zanosnoj moći uvjerenja, kojim su oni sami bili prožeti, a kojeg su također s uspjehom prenosili i u druge. Njima se nadnaravni svijet, premda zastrt, činio kao opipljiv, kao i stvarnosti ovoga života. Radi toga ih nisu ni najgore poteškoće, ni progoni, mogli slomiti. Oni se nisu zaustavljali pred zaprekom, nego uperena pogleda u vječne istine koračali naprijed i slavili pobjede. »Ovo je pobjeda, koja pobjeđuje svijet, vjera naša« (I. Iv. 5, 4).

Svećenik, koji ima ovu živu, djelotvornu, vjeru, obavljat će svoju molitvu zanosno. On, koji zna, s kim se razgovara u molitvi, obavljat će taj razgovor kao dijete s ocem ili prijatelj s prijateljem. Tu ne će imati mjesta rastresenost i nepažnja, jer on zna, u čijoj je prisutnosti. Kako je bilo divno gledati i slušati pok. kardinala Alojzija Stepinca, dok je molio. Čovjek bi odmah doživljavao prisutnost Božju. A kad je služio Sv. Misu i izgovarao riječi pojedinih formula Sv. Mise, onda bi se svatko morao diviti, kako je ovaj sveti nadbiskup imao živu i veliku vjeru. On je tu vjeru pokazivao posebno u velikom počitanju pred Sv. Hostijom. On je svoju vjeru u svim svetim činima pa i u razgovoru s ljudima očitovao. Ako bi sad netko htio, da upozna našu vjeru, ne bi trebao drugo, nego da nas promatra kod oltara, kad služimo Sv. Misu. Onaj, koji šlandrijanski služi Sv.

Misu, zar se još može misliti, da on ima vjeru? Kako je to vjernicima, koji ga gledaju? Zar će oni vjerovati ono, što on kaže, ako to i ne pokaže? Tako je i s drugim našim svetim činima. Rekao je jedan umni čovjek (Olle Laprune): »Više dobra činimo onim, što jesmo, nego li činimo s onim, što govorimo«. Vrijedit će uvijek ona poslovica: »Verba volant — exempla trahunt«.

U naše vrijeme opažaju se težnje za nekim novitetima u Crkvi. Luduje se za napredkom. A u čemu je zapravo taj »napredak«? Zar taj tobožnji napredak nije zapravo nazadak? Htjelo bi se posuvremeniti Crkvu, pa bi se u tu svrhu trebalo osloboditi i Papinog auktoriteta. Zato bi to značilo posuvremenenje Crkve? Ili pak poženiti svećenike? Zar bi i to bilo posuvremenenje Crkve? Dokinuti pojedinačnu Ispovijed, pa mjesto Ispovijedi postaviti savršeno pokajanje? Je li i to posuvremenenje Crkve? Htjelo bi se tobože vratiti na »staro«. Da, ali nekadašnje »staro« bilo je puno žive i velike vjere, bilo je karizmatično. A današnje »staro«? Da li je ono plod žive i jake vjere? Naprotiv, ono je emancipacija od vjere. Današnje »staro« nije karizmatično, nego — usudio bih se reći — dijabolično. Koja razlika! Šta su htjeli auktori holandskog katekizma, a pod vidom tobožnjeg napredka u znanosti? Da li su htjeli vjeru utvrditi u današnjem bezvjerskom svijetu, ili su učinili protivno? Oslabili i porušili i onako već slabu današnju vjeru u svojim krajevima. »Po plodovima njihovim poznat ćete ih«, rekao je Isus. A kakvi su plod dali slijedbenici holandskog katekizma? Da njihovo svećenstvo traži ženidbu i uporno stoji na tom zahtjevu. Podupire ih u tom i jedan dio njihovog episkopata. A uz to se ne odnose pozitivno ni Papinom Primatu. A kakav se plod vidi i na auktorima katekizma? Oni su danas apostate, istupili su iz svećeništva. To je i logično. Jer kad su utrli put materijalističkom i racionalističkom nazoru i nevjeri po svom katekizmu, onda se nije moglo drugo očekivati, nego otpad. Gdje je sada krivnja onom zlu u Belgiji i Holandiji? Zar ne u pomanjkanju vjere? Dotjerali su dotle, da već ne vjeruju ni u Kristovu prisutnost u Euharistiji.

Nabacila se parola: »Novo lice Crkve«. A da li je to ono lice, koje se otkrilo u Holandiji i Belgiji? Da li je to »novo lice Crkve« bez Papinog Primata, bez Euharistije i bez Marije, kako to žele holandski i drugi zapadni »naprednjaci«? Dobro su napredovali, kad su se već toliki od njih poženili i prave pritisak na Papu, da ostanu i dalje u svećeničkoj službi.

Dakle, samo pomanjkanje ove žive i djelotvorne vjere dovodi do otpada. Svećenik, koji nema ove žive vjere, zatražit će ženu. Žena treba, da mu vjeru nadomjesti. Svećenik, koji nema žive vjere, postat će pijanica. Piće treba, da mu vjeru nadomjesti. Svećenik, koji nema žive vjere, postat će svakovrsni prekršitelj. — Zar nije znak pomanjkanje vjere, ako svećenik mlitavo obavlja

svoje dužnosti? Ako ne moli, ako ne prihvaća nikakva djela pokore? Zar nije znak pomanjkanja vjere, ako je grub u saobraćaju s ljudima, ako je sebičan, ako svojim jezikom napada drugu braću svećenike, ako je neposlušan crkvenom auktoritetu itd. itd. Sve je to razlog u pomanjkanju žive i djelotvorne vjere.

Kako se sada divno pokazuje blagotvorna djelatnost vjere. Ona je zaista najveće blago, i za svećenika i za obične ljude. Ona je temelj spasenja, temelj ljudske sreće. I kako treba da to blago vjere čuvamo i u sebi i u drugima oko sebe, kojima smo predpostavljeni. Kako treba da to blago vjere sve više u nama uzraste! Na to blago neprijatelj đavao najviše napada. Ništa nije strašnije, nego kad svećenik izgubi blago svoje vjere. Imao sam prilike to doživjeti u blizini jednog župnika kao njegov kapelan. Venera et bachus odnesli su njegovu vjeru. Koliko sam se trudio, da spasim tog starijeg brata, ali sve je bilo uzalud. Umro je — kako se ono kaže — »sine luce et cruce«. Svećenika, koji je vjeru izgubio, a ostao u službi ili se »svukao«, nije moguće natrag k vjeri privesti. To je najstrašniji ponor. A kako je divan svećenik, koji na kraju svog života može reći: »Fidem servavi — vjeru sam sačuvao« (II. Tim. 3, 9), da nakon smrti svoje može primiti »vijenac slave«. Da blago svoje vjere možemo sačuvati, moramo poslušati savjet Sv. Petra: »Braćo, budite budni i bdijte, jer protivnik vaš, đavao, obilazi kao ričući lav, tražeći koga da proždre!« (I. Pet. 5, 8). Ili onaj Sv. Jakova: »Oprite se đavlu i pobjeći će od vas« (4, 7).

I da završimo riječima Sv. Pavla (Ef. 6, 13-18): »Zato uzmite sve oružje Božje, da se mognete oduprijeti u zli dan, i kad sve nadvladate, održati se! Dakle stojte čvrsto! Opašite svoje bokove istinom, obucite oklop pravednosti, obujte noge spremnošću za Evanđelje mira. U svemu uzmite veliki štit-vjeru, njime ćete moći pogasiti sve goruće strijele đavola! Uzmite kacigu spasenja i mač Duha, to jest riječ Božju sa svakovrsnom prošnjom i molitvom. Molite se u Duhu u svakoj prigodi, i k tome bdijte sa svom ustrajnošću i molitvom!« —

1) Konferencija za rekolekciju svećenika, Sl. Požega, 24. II. 1970.

X.
MARIJA — MAJKA CRKVE

»Ženo, evo Ti sina... Evo ti Majke!« (Iv. 19, 27).

Jednom zgodom je Sv. Ivan Bosko propovijedao u jednoj crkvi u Torinu o Blaž. Djev. Mariji. Najednom stane i gledajući u svoje slušatelje zapita: Tko od vas znade reći, tko je Marija? Nitko se nije usudio progovoriti, a on ponovi pitanje i drugi i treći put s tolikom nježnošću, da se je jedan osmjelio i odgovorio: Marija je Majka Božja.

Jest, vrlo dobro, usklikne svetac: Marija je Božja; ali nešto drugo želim saznati od vas, tko je Marija. Marija je Kraljica neba, odgovori drugi. Marija je vrata raja, reče treći, i svatko je govorio svoje.. Marija, utjeha žalosnih, Pomoćnica kršćana, zdravlje bolesnih, utočište grješnika.. itd.

Dobro, dobro, odgovarao je Don Bosko smiješeći se. Marija je sve to i još nešto. Nešto drugo tražim od vas.. Budući da nitko nije dao zadovoljavajući odgovor, zaključit će sam Don Bosko: Marija je naša Majka!

Jest, Marija je naša Majka! I nema nježnije riječi od riječi majka, nema dražeg i milijeg bića od majke. Nema bića, koje bi više ljubilo i koje bi višeš bilo ljubljeno od majke. Nema bića, koje bi bilo više spremno trpjeti i žrtvovati se od majke. Neka nas svi proklinju, majka blagoslivlje; neka nas svi ostave, majka nas grli; nka nas svak okleveta, ocrni, osudi, — majka nas ispričava i brani; pa neka nas svak zamrzi, prezre i odbaci, — majka nas ljubi, voli i štiti. Majka je najtoplije srce, na kojem nam umorna glava ima svoje najmekše uzglavlje. Majčina ruka je najfinija, najnježnija. Majčin pogled je prepun dobrote i blagosti. Majčina riječ prepuna nježnosti i ljubavi. Uz majku sve je lako: i napor i znoj i svaki križ života. Bez majke nema prave utjehe u bolima života. Biti bez majke, — strašna je nesreća; imati majku, pa bila ona stara, slaba i bolesna, — neprocjenjiva je sreća. To svi znamo i osjećamo i ne treba nam toga dokazivati!

Ali kao što nam je naša zemljska majka neprocjenjivo blago i sreća, to nam je isto tako i još na uzvišeniji način naša nebeska Majka, Blaž. Djev. Marija. Njezin položaj i uloga u kršćanstvu, u našoj vjeri, je mnogostruka, a mi ćemo za ovaj puta posvetiti svoje misli jednoj od tih uloga Marijinih, koja je našem srcu najdraža i najbliža, a to je upravo Njezino Materinstvo. Ona nije samo Majka Krista, našeg Spasitelja, Ona je Majka i cijelog kršćanstva, Majka Crkve, Majka sviju nas kršćana. I to će biti predmet našeg promatranja.

Sveti je Otac Pavao VI., Papa, svečano proglasio na završetku II. Vat. Sab. uz opće odobravanje svih saborskih otaca, da je Blažena Djevica Marija Majka Crkve. Nije Ona to postala istom nakon tog proglašenja. Bila je Ona to od prvih početaka Crkve. No Papa je htio, da svečano potvrdi i odobri ono, što je u našoj kršćanskoj pobožnosti najmilije i najnježnije, što je zapravo pretežni elemenat sve naše religioznosti, budući da se u našoj vjeri pojavljuje mila osoba Majke, Blaž. Djev. Marije, i Njezinog majčinskog posredništva kod Oca.

Mnogo puta se čuju prigovori, da se u našoj pobožnosti pretjerava u štovanju Marije i da se time tobože zapostavlja štovanje Boga. To je očita zabluda. I u tu zabludu su upali svi krivovjerci, koji su se odijelili od Kat. vjere i Crkve. Jer se baš po tom

pozna znak prave vjere kršćanske, gdje se štuje Marija. Gdje nema Marije u vjeri, tamo nema ni prave vjere.

Evo zašto! Svi osporavatelji štovanja Marije u kršćanskoj vjeri prigovaraju samo zato, što se nisu dovoljno zadubili u srž istine o Marijinom duhovnom Materinstvu, niti su prodrli u unutarnji sadržaj te istine, ni doživjeli, kako je Ona povezana s cijelom Tajnom našeg Otkupljenja i pripada jezgri kršćastva.

I.

Ponajprije oslanjajući se na samu objavu smijemo ustvrditi, da nam je Marija rođena Majka, iako ne tjelesna, već duhovna.

1) U Sv. Pismu Star. Zavj. (Gen. 3, 15) najavljena je nova žena, nova Eva, tj. Marija, koja će uz novog Adama, tj. Krista, Sina svoga, popraviti zlo prvog para ljudi.

U Nov. Zavj.; po Sv. Pavlu je Isus Krist, Sin Marijin, nazvan: »Prvorođeni među mnogom braćom« (Rim. 8,29). Isus jednostavno naziva Apostole, a po tom i sve nas, »braćom svojom«, kako to reče ženama na dan svoga Uskrsnuća (Mat. 28, 10; Iv. 20, 17). Po Isusovoj riječi o lozi i trsu, te po Pavlovoj nauci o Mistič. Tijelu Kristovu mi smo po Sv. Krštenju s Kristom srasli u jedno. Zatim proglašenje Marijinog Materinstva od samog Krista s Križa: »Ženo, evo Ti sina« (Iv. 19, 27), te prikaz u Otkrivenju o borbi zmaja sa Ženom »i ostalim iz Njezina potomstva« (Otkr. 12, 17)-: sve nam to osvjetljuje našu tvrdnju, da nam je Marija rođena Majka.

2) U Predaji vidimo, da su kršćani od prvih vjekova gledali u Mariji novu Evu, Majku živih, Majku svih, koji se spasavaju, Majku svih, koji žive po milosti. Sv. Jeronim zove Mariju jednostavno »Majkom našom. Po Predaji je jasno, da je Marija po svom božanskom Materinstvu gledajući na Tajnu Mističnog Tijela Kristova bila kako Majka Glave, Krista,tako isto morala biti i Majka udova, — sviju nas. Na tom se temelji proglašenje Marije Majkom Crkve, kako je to učio Papa i Sabor.

Da to teološki osvijetlimo, pronotrimo ovo:

II. Vat. Sab. u svojoj Konstituciji o Crkvi »Svijetlo naroda« u čl. 52. kaže: »Predobri i premudri Bog hoteći izvršiti otkupljenje svijeta, »kad je došla punina vremena, poslao je svoga Sina rođena od Žene..., da primimo posinjenje« (Gal. 4, 4-5). »Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa, i utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice.«

Bog je dakle odlučio povezati se sa zemljom. Još više: Bog je odlučio povezati Sebe s ljudskim rodom, i to pravim krvnim srodstvom. Htio je sići u ljudsku narav, ljudski život, da u isto vrijeme digne ljude u božansku narav, u Božji život. Htio je da siđe s vrha do dna, da bi ljude podigao sa dna do vrha! I tu je

zamisao divno ostvario: Po materinstvu jedne majke Bog će sići, po materinstvu te iste majke čovjek će uzići. Po jednoj majci Bog će stupiti u rodbinsku vezu s ljudima. Po istoj majci ljudi će ući u rodbinsku vezu s Bogom. I ta Majka Boga i ljudi jest Marija. Po Njoj Bog postaje ljudsko dijete, a mi po Njoj istoj postajemo Božja djeca. Taj susret ljudi s Bogom, to srodstvo ljudi s Bogom, ta izmjena Boga, koji silazi, i ljudi, koji ulaze, zbiva se na Marijinom materinskom krilu, zbiva se po Njenom Materinstvu Bogu i ljudima. Marija, to su vrata, kroz koja je Bog ušao k ljudima. Marija, to su vrata, kroz koja ljudi ulaze k Bogu. Pa kao što se djeca rađaju od majke, tako će se Bog kao ljudsko dijete roditi od Marije, a mi kao Božja djeca opet od Marije, po Mariji. On za tjelesni, a mi za vrhunaravni, duhovni život. U tom je sva jezgra kršćanstva. To je ono veličanstveno djelo, koje j Isus Krist došao ostvariti na zemlji. I ostvario ga je po Majci, Mariji.

I mi se divimo tom veličanstvenom djelu. Gledamo u duhu, kako se na Marijin »fiat mihi-neka mi bude«.. Bog spušta i silazi u krilo Marijino, kako je dobio tijelo, to naše patničko tijelo, i krv i srce... Gledamo Ga, kako se rodio, zaplakao, prohodao, postao u svemu srodan s nama, u svim našim radostima i bolima, brat naš, jedan od nas. Ušao je u našu sudbinu, u naš život, postao je naš, i to ostaje do danas; i dovijeka će biti naš, u Hostiji i na Nebu: Bogočovjek, naše najveće blago, naše jedino blago!! — No divna tajna se nastavlja: Mati Božja postaje i Mati ljudi.

U obitelji se rodio sin. Majka ga grli, ljubi, ta njezin je. Voli ga onako malenog, voli ga cijelog, i dušu i tijelo, sve što je on. Dječačić raste, prohoda, trči, u 18. g. je i preraste. Kako se razvija sin, kako on raste, tako raste i majčinska ljubav. I kad je velik, makar kao gorostas, ona ga voli cijeloga, koliki god bio. On je sav njezin. Eto, tako je u svakoj obitelji, takovo je srce svake majke.

A tako se dogodilo i u srcu Majke Marije, Majke Isusa Krista. Svom ljubavlju je zavolila svog djevičanski rođenog Sina Isusa. Ta osjećala se sretna, da je Njegova Majka! I više nego sretna, kao nijedna majka, jer je znala, kako je uzvišen, božanski. I Ona je gledala, kako Njezin Sin raste, u dječaka, mladića, zrelog čovjeka. Kako je rastao On, rasla je i Njezina Matrinska ljubav. Svega Ga je ljubavlju obuhvatala, koliko god napredovao, koliko god velik narastao.. On je bio sav Njezin. I dorastao je do vrhunca svoje tjelesne veličine.- Ali sad se dogodilo nešto nadljudsko: Kad je prestao Isusov tjelesni rast, Isus je počeo rasti i dalje, ali na jedan drugi, mistični način. Apostolima je rekao kod Zadnje Večere: »Ja sam trs, a vi ste moje loze«; »vi ostajete u meni i ja u vama« (Iv. 15, 5; 17, 23). »Kao što je Otac u meni i ja u Njemu, i vi ste u nama jedno« (Iv. 17, 21). Nisu to shva-

tili Apostoli, ali je tako bilo. Naskoro iza toga, kad se Savao digao protiv njih i protiv njihove braće, kršćana, da ih progonja, veže, ubija, Isus mu se javlja na putu pred Damaskom i viče koreći ga: »Savle, Savle, zašto me progoniš?« Mene progoniš, jer oni, to sam Ja, oni su udovi mog tijela. Ja sam s njima jedno. I sad Pavao uppravo zanesen tom mišlju, tom stvarnošću, kroz desetljeća dovikuje Filipljanima, Efežanima, Rimljanima..., svima: Krštenjem ste ukopani u smrt i Ukrsnuće Kristovo! Vi ste svi jedno s Kristom! On je Glava, a vi udovi Njegova tijela! — Kasnije, iza tri stoljeća, veliki Augustin poput premnogih crkvenih Otaca govori: »Braćo, razumijete li, da smo svi mi postali Krist. On je Glava, mi smo udovi« (P. L. 35, 2568).

Jasno je dakle, da je Marija, Majka Krista betlehemskog, nazaretskog, golgotskog, zagrlila i uzljubila i tog Velikog Krista, koliko god On narastao, sviju nas. Jasno je, da je morala postati i postala je Majka svih, koji su postali loze na tom Njoj dragom Trsu, mistični udovi Njenog Sina, Isusa... Kako je rastao On, mistični Krist, što smo svi mi kršćani, rasla je i širila se Marijina ljubav. Ta kako bi Marija bila Majka Krista — Glave, a da ne bi bila i Majka udova Kristovih, svih kršćana?!

I eto našli smo se skupa u krilu jedne Majke i Isus i mi, svi kršćani. Majka je i Njemu i nama. Njemu je dala ono, što je ljudsko, tjelesno, da postane ljudsko dijete, da bude »Sin Čovječji«. A nama? Ona će surađivati u Muci i Žrtvi Kristovoj s Isusom, da se mi rodimo duhovno za Božju djecu. Bit će Majka našeg vrhunaravnog života, Majka našeg vrhunaravnog sinovstva.

II. Suradnica, Supatnica, Suotkupiteljica.

Da bi Marija u potpunosti postala Majka sviju nas, Isus Krist, Njezin Sin, uzeo Ju je za Suradnicu, Supatnicu i time Suspasiteljicu u svojoj otkupiteljskoj Žrtvi kroz cijeli život, posebno na Kalvariji. Iz te Muke rodit ćemo se mi ljudi za »Božju djecu«. Tom novom rođenju ili preporođenju Bog je začetnik i Otac, samo će Isus Krist, Sin Božji, preuzeti ulogu izvođača tog veličanstvenog djela sišavši među nas kao naš brat. Očinstvo preuzima Otac nebeski, a Duh Sveti će usavršiti to djelo svojim silaskom. No Bog je u svojoj mudrosti htio, da za to naše vrhunaravno rođenje zatraži suradnju i jedne ljudske osobe, jedne Žene, Blaž. Djev. Marije. Htio je, da tom našem vrhunaravnom rođenju bude i jedna »majka«, i da ona bude između ljudi, da to bude ona ista Krisstova Majka, koja Mu je dala čovječju narav.

No zašto je Bog, On Svemoguć, među nemoćnim ljudima tražio suradnika, zašto je htio,d a Mu u tom božanskom preporođenju smrtnih ljudi u djecu Božju pomogne jedno stvorenje, jedno ljudsko biće, jedna Žena? Sv. Augustin odgovara: »Ovdje se

pojavljuje velika tajna: Kao što nam je po ženi (Evi) došla smrt, da nam se po Ženi (Mariji) rodi i život..« Da i slaba žena zgazi oholost đavla. Da oholi đavao, koji je s užitkom pogrdio sliku Božju u ljudima, po jednom mužu i ženi, da doživi još divniju obnovu te slike u ljudima opet po jednom Mužu i jednoj Ženi, po Kristu i Mariji..

I eto divne činjenice: Bog je htio naše vrhunaravno rođenje po Ocu, po Sebi, i po jednoj majci, Mariji. I to se dogodilo u trenutku, kada se Bogočovjek, Isus Krist, u najstrašnijim patnjama duše i najtežim bolima tijela savijao na Križu, i umro, da se mi rodimo za Božju djecu; i kada se u preteškim i pregorkim patnjama duše savijala i gotovo srcem umirala Presveta Majka Marija pod Križem, da se mi rodimo za vrhunaravni život djece Božje! — On kao naš pravi Spasitelj, — Ona po volji Božjoj kao Suspasiteljica. Izdahnuo je, i toga časa smo se rodili za vrhunaravni život djece Božje. Toga časa je potekla iz Srca Isusova Voda i Krv, simboli Sakramenata Krštenja i Euharistije. Voda, koja u Krštenju pere naše duše od ljage istočnoga grijeha i preporađa nas za djecu Božju; i Krv, koja hrani naše duše u Sv. Pričesti i daje im rast u duhovnosti i svetosti. To veliko rođenje htio je Bog, umirući Krist, svečano i proglasiti: »Ženo, evo Ti sina!« Govori Joj kao Majci: Mene si izgubila, evo, uzmi njih za djecu svoju! I dok nas je toga časa Otac nebeski zagrlio za djecu svoju, Ona je to isto učinila stojeći pod Križem. I uz kakve boli je to učinila. Nas, koji smo grijehom svojim ubijali Njezinog Sina, jer je radi nas, radi grijeha naših, bio raspet, trpio i umro. I dok je gledala okrvavljenog i umorenog Sina, uzela je nas ubojice za djecu svoju. Kakav heroizam se tražio od Marije?! Majka da zavoli ubojice svoga Sina i to u času Njegova ubijanja!! Ali Marija je raširila svoje izmučeno Srce i sve nas, ubojice Isusove, Srcem obujmila, zavoljela i uzela za djecu svoju. Eto, uz kakve žrtve i uz kakve boli nas je duhovno rodila!

III. Majka vrhunaravnog života.

I evo, kako nam sad jasno svijetli pred očima istina: Marija nam je rođena Majka, ne maćeha, ne pomajka. I mi smo rođeni sinovi Marijini. Nismo Njezini samo nekom pravnom odredbom. Ne. Nešto bitno više. Rođeni smo iz krvi i suza svog Boga i Majke Marije. »Iz krvi i suza«, koje zaslužuju milost, kako se to tijepo izrazio Sv. Augustin. Zato nam je Marija prava, rođena, Majka, samo jednog drugog života, vrhunaravnog života, koji je s Kristom ona zaslužila. Po toj krvi i suzama dobili smo jedan novi život, kojeg do tada nismo imali.

Možda će netko reći, da je to pretjeravanje. Ne mogu reći Mariji, »Majko«, kao svojoj rođenoj mami. Nije mi ipak jednako

majka kao moja mama, koja me je na svom krilu othranila. — Pa ipak, Marija nam je rođena Majka, kao i ona tjelesna, u jednakoj mjeri, iako drugačije!

Da to malo pobliže objasnimo:

Mi imademo u sebi tri života. Prvi je tjelesni, vegetativno — senzitivni. Taj smo dobili od tjelesne majke uz suradnju oca, a uzdržavamo ga jelom i pićem. Drugi je život psihički, duševni: život spoznaje i svijesti, misli, želja, osjećaja ljubavi i mržnje, kojima je svima izvor duša. No svaki kršćanin ima u sebi i treći život, najmanje vidljiv, no jednako stvaran, a najdragocjeniji, — plemenitiji od ona prva dva života. To je život milosti, vrhunaravni život.

Kao što u mom tijelu prebiva i mene prožima duža, tako u mojoj duši prebiva i nju prožima milost, ta nadnaravna moć, svijetlo, Božja prisutnost. I kao što se ja, čovjek, razumom i slobodnom voljom, tj. dušom, izdižem nad životinje, tako se ja kršćanin, kad sam u milosti, izdižem nad obične ljude (nekrštene i u stanju bez milosti) tim tajnovitim, trećim, vrhunaravnim životom. On se ne vidi, ne osjeća. Ali vidi li sijač klicu života u sjemenu, kojeg baca u zemlju? Vidjet će, kad sjeme strune i nikne. Tada će se pojaviti onaj tajnoviti život, koji je u sjemenu bio sakriven. Prije se nije vidio, a zar ipak nije bio najvažniji? Tako je s vrhunaravnim životom u nama.

Ja, dakle, imam tri života. Svaki od njih ima svog oca i majku. Moj tjelesni život ima zemaljskog oca i zemaljsku majku. Moj duševni život, moja duša, od koga je ona? Nju je stvorio Bog. Bog Stvoritelj mi je stvorio dušu, On je izvor tog života, tj. duše. A tko je izvor mog trećeg života, vrhunaravnog života milosti? Isus, moj Bog i Spasitelj; Isus sa Marijom Suspasiteljicom. Oni su izvor mog vrhunaravnog života milosti. Očinstvo mog vrhunaravnog života pripada Bogu Spasitelju, a materinstvo? Ono pripada Mariji Suspasiteljici. Dakle, izvor od mojih triju života jest Bog i Marija. I to izvor mog najvažnijeg života!!

Moja zemaljska majka dala mi je uz pomoć oca samo tijelo, samo 1/3 mog bića, a ja je ipak zovem jednostavno, »majko moja«, kao da mi je dala sva tri moja života. Ona mi je trećinu majka, a ja jednostavno zovem, majko, kao i oca, oče. Ako je tako, onda ja moram s istim pravom i Boga zvati jednostavno, Oče. On mi je dao 2. i 3. život. S tim više, jer mi je dao dva života... No ako je tako, onda ja mogu i moram i Mariju, majku mog vrhunaravnog života, zvati jednostavno, Majko! Dala mi je 1/3 moga bića, pribavila mi je moj najdragocjeniji život. U materinstvu jednaka je mojoj zemaljskoj majci. Sad, dakle, nemam samo jednog oca i jednu majku, jer nemam samo jedan život; nego imam dva oca i dvije majke, zemaljskog oca i Boga, zemaljsku majku i Mariju.

O, kako je to divno i utješno! Biti sin Marijin je isto, što

i biti sin Božji, dijete Božje. A to je bit kršćanstva. To je jezgra kršćanstva. To je cijelo kršćanstvo! — O, zar ne sili ova svijest, da nam je Marija rođena Majka, iako samo duhovna, da je neizrecivo štujemo i ljubimo. Na to nas veže i IV. Božja Zapovijed, koja kaže: »Poštuj oca i majku!« — Kako su bijedni oni, koji su odbacili Mariju! Marija je oznaka prave vjere Kristove i sigurnog spasenja duše. Gdje se ne štuje Marija, tu se ne štuje Krist, su nema spasenja duša. Bog je po Mariji sišao k nama i htio je, da tako i mi po Mariji dođemo k Njemu. Taj put je od Boga postavljen, a drugoga puta nema.

I kako je to divno, kad mi kršćani radi našeg vrhunaravnog života po milosti smijemo Mariju zvati rođenom Majkom i šaptati Joj slatke riječi: »Mama«! Da, Ona je naša Mama, a mi smo Njezina djeca. S bolima nas je rodila, a što se s bolima stekne, to se ljubi i čuva. I Ona nas ljubi više nego zemaljska majka i toliko čezne za našom vječnom srećom, za našim spasenjem. Njezine mile materinske oči uvijek nas prate. Njezino materinsko Srce uvijek nas ljubi i čezne za nama. Strepi za našu dušu i žalosti se više nego zemaljska majka, ako idemo po zlu putu, koji vodi u propast. I tko bi smio prema svojoj Majci ostati hladan? Da li bi smjelo biti dijete, koje ne ljubi svoju Majku? Za mene lično to je nezamislivo. Ako čovjek zna, što mu je majka i što ona za njega znači, onda nije moguće ne ljubiti je. Tim više, što je čovjeku uvijek u životu potrebna majka. Potrebno mu je jedno nježno srce, da ga voli, da ga utješi, da ga ohrabri i podigne. I zato je Premudri Bog u svojoj prevelikoj ljubavi i providnosti dao nama kršćanima tu veličanstvenu Majku, Mariju; moćnu i slavnu, da ne klonemo u životu, nego da uvijek imamo ohrabrenu nadu, da ne ćemo biti zapušteni i odbačeni, nego uvijek naći pomoć! —

Na Križu je umirući Isus molio svoju Majku, da nas sve primi za svoje. Zadnja Njegova želja bila je, da nas uzljubi kao djecu svoju. I zar Mu je Ona mogla odbiti tu posljednju Njegovu želju i Njegovu oporuku ne primiti. Ona, koja je uvijek u svom životu izricala svoj »neka mi bude po riječi Tvojoj«, zar nije i sada s tim istim »neka mi bude« primila i ovu novu misiju, misiju Majke sviju nas, misiju Majke Crkve. S kakvim nas je, dakle, žarom duše zato zagrlila, zavoljela?! Sve nas, cijelu Crkvu, i mene i tebe osobno!

I da završimo. — Negdje su djeca živjela sama, majka im je radi nečega bila u zatvoru. Ali kad se vratila, veselje je bilo toliko, da su se dogovorili, da će svakog jutra jedno drugog upozoriti riječima: Ne zaboravi, da imamo majku! — Te riječi i ja svim nama upućujem: Ne zaboravimo, da imamo Majku! — Kao što je nekoć trajno bila uz Krista, osobito, dok je trpio, i Ona Mu je jedina bila na utjehu, dok je od svih drugih trpio; tako je

uvijek i uz nas. I Njezina utjeha i podrška ne će nikad izostati. Ta mi smo Očevi, mi smo Kristovi, mi smo Marijini! — To je naša najveća sreća, naša najveća nagrada i plaća, naša prva i posljednja nada! —

1) Konferencija za rekolekciju svećenika u Sl. Požegi, 9. II. 1974.

XI.

SVEĆENIČKO POSVEĆENJE SRCU MARIJINU (1)

Živimo u izvanredno teškim vremenima. Teške prilike na svakom području: privatnog, obiteljskog i još najviše društvenog života. Grijeh je postao nazor na svijet. Veliki je otpad od kršćanskog religioznog života, posebno kod mlađeg svijeta. Ateizam se infiltrirao posvuda, u sve redove i sva područja. Općenito uzevši čovjek je zaboravio Boga i svoje dužno štovanje, otklonio Njegov Zakon, Njegove Zapovijedi, i odabrao zemlju, da na njoj uspostavi svoju sreću. Ali mjesto sreće nemir, nered, nesreća. Kao prorok Jeremija mogli bi reći: »Žalosna je pustoš preda mnom. Sva je zemlja pusta, jer nitko ne razmišlja u srcu« (Jer. 12, 11). I to nas ožalošćuje i dovodi u malodušje.

No osim tešških prilika u svijetu nas svećenike posebno zanimaju i još teže ožalošćuju teške prilike u samoj Kat. Crkvi; prisutne na području vjere i ćudoređa, discipline i auktoriteta. Nema gotovo vjerske istine, koja nije stavljena u pitanje. Tako isto i u ćudorednom području. Ako danas čak pojedini svećenici, npr. u Italiji, odobravaju i glasaju za razvod braka, štaviše neki odobravaju i sam abortus, što ćemo reći na to? Zato je i samo svećeništvo kao takovo uzdrmano. Ideal svećeništva je potamnio. Htjeli su ga »demitizirati«, kako se to voli reći. Pa je posljedica toga, osobito na Zapadu, da su tisuće svećenika napustile svoju uzvišenu svećeničku službu i poženili se, a što je najgore, mnogi od njih su i od vjere otpali.

Nastojanje štampe, ne samo protukatoličke, nego nažalost i katoličke, da što više ponizi ideal svećeništva, da ga izvrgne ruglu i preiru, dovelo je do toga, da su nam Sjemeništa prazna, osobito na Zapadu, da su svećenička zvanja rijetka, a još rjeđa obraćenja griješnih ljudi ili obraćenja nevjernika ili krivovjernika na Katol. vjeru.

Nitko ne će reći, da težnja za sjedinjenjem po ekumenizmu nije opravdana, jer je od Duha Svetoga potaknuta na II. Vat. Konc.; ali da dođe do njenog ostvarenja, neki su pomislili, da se zato moramo odreći svojih vjerskih istina, dogmi. I tako su zašli u velike zablude, koje je Crkva već u prijašnjim vremenima

osudila. Ne bi trebalo nabrajati te zablude, nego samo istaći, što najviši auktoritet u Crkvi, sam Papa Pavao VI. o tom kaže u godini vjere 4. IV. 1967. pred 260 biskupa Italije (v. Đakov. Vjesnik br. 3/75. str. 68): »Neki duh omame, prolazi kroz Crkvu... Kod onih, koji poznaju riječ Božju i proučavaju je, nestaje povjerenja u objektivnu istinu i sposobnost ljudskog duha, da tu istinu spozna... Opaža se sve radikalnije napadanje na sve istine naše vjere... Sumnja se o dogmi, koja se nekome ne sviđa, a koja traži kao preduvjet prihvaćanje poniznu poslušnost... Ne obazire se na nenadoknadivi i providencijalni auktoritet Crkvenog Učiteljstva... Više se ide za modom, nego li za istinom... Kult vlastite sposobnosti i neograničene slobode savjesti dobiva sve više pristaša... Ne pokorava se više Crkvi, ali se stoga vjeruje utopističkim sanjarijama... Postoji opasnost razaranja nauka vjere. Zablude se šire kao epidemija.« Tako veli sam Papa.

I pored svećenika, koji propoviedaju istine Evanđelja ima i onih, koji propovijedaju zablude. Jedan je biskup iz Italije rekao, da je kroz njegovu biskupiju prošao opat Franzoni i govorio takve zablude, koje se ne mogu podnositi: niječe dogme, temeljne istine Evanđelja.

I dok Papa ustaje protiv širenja zabluda, ima ih, koji se otvoreno suprotstavljaju i samom Papi i ustanovi papinstva. Poznata je krilatica salzburškog teologa Dra Alfreda Läpple: »Krist da, Crkva ne!« I on se otvoreno izjašnjava protiv institucije papinstva i hijerarhijskog ustrojstva Crkve. Sve je ovo, dakako, djelo sotone.

I još nešto. Iz pouzdanih izvora znam, da u San Francisku, USA, postoje tzv. đavolska svetišta. Osnivač je veliki sotonski svećenik, Anton La Vey, nazvan »crni papa«. On propovijeda praktikirani satanizam. Vozi auto s br. »Satan 9«. Napisao je sotonsku bibliju. To je mješavina magije, socijalizma i seksualizma. I te se knjige prodaju po knjižarama zapadne obale Sjeverne Amerike. Oni imaju i svoj ritual. Kod sotonskog vjenčanja oltar je jedna gola žena. Koji se priključuju ovoj sotonskoj crkvi, moraju kod obreda primanja svojom vlastitom krvlju obvezati đavolu pismeno svoju vjernost. Obdržavaju zločinačke i bogohulne tzv. »crne mise«, kod kojih se lomi Kristov Križ i zaklinje na vjernost sotoni. I ovaj se sotonski utjecaj širi kao požar po svim zemljama. Rekao je sam La Vey, da je sotonsko doba započelo 1966., kada je »Liga za seksualnu slobodu« dobila svoje priznanje. Od tada se kult sotone širi po svim većim gradovima U. S. A. Početkom 1971. bilo je u jednom manjem američkom gradu »zaređeno« 450 novih sotonskih svećenika. Na Uskrs iste godine skupilo se u Čikagu 4 tisuće ljudi, da se klanjaju sotoni. Ali sotonskih klanjalaca nema samo u Americi, oni su prisutni i u našim stranama, u Švicarskoj, Francuskoj, gotovo u cijelom svijetu. U Engleskoj su preko BBC emitirane pu-

tem televizije tzv. »crne mise« u ritualu s prizorima golotinje i sotonskih orgija oko jednog oltara. Pa i sama Zap. Njemačka je preko televizije 12. V. 1973. prenosila dijelove »crne mise«. Pri tom je hostija bila pružena s pozivom: »Sjedinite se s đavolskim tijelom«. Kod obrednih čina uzima se tamjan pomiješan s hašišom, viskijem i drugim alkoholnim pićima. A sve biva praćeno strašnom đavolskom muzikom. Jede se čak ljudsko meso. Ubija se čovjeka i u tom uživa. Neki se čak sa željom daju usmrtiti, jer će ih tobože đavao uskrsnuti.

Sva su novovjeka krivovjerja, koje je đavao inspirirao duhom osporavanja, bila usmjerena prema jednom cilju, koji se u naše vrijeme tako jasno očituje, a to je kult sotone, sotonska crkva. Sotona, koji je stoljećima plasirao mišljenje, da on ne postoji, sad se očituje iz skrivenosti i sve više pokazuje svoju ogorčenu mržnju na Boga, Crkvu i vjernike. I on je preko Antona La Vey osnovao sotonsku crkvu, kao protucrkvu, koja je danas izašla iz skrivenosti na javnost, i već je registrirana u Americi kao vjerska zajednica. Sve za jedan cilj, da se proširi sotonsko kraljevstvo po cijelom svijetu s jednom jedinstvenom državom na cijelom svijetu, kojoj će sotona biti na čelu, kao Antikrist.

I da spomenem još ovu činjenicu, da danas ima službenika u Crkvi, koji su članovi masonske lože ili marksisti. »Ima ih«, veli Don Stefano Gobbi, promicatelj Svećeničkog Posvećenja Srcu Marijinu, »i na visokom položaju, kao biskupa, pa čak i kardinala«.

U jednom mjestu Italije, gdje sam bio kao hodočasnik, susreo sam svećenika iz okolice Strassburga, župnika jedne župe. On mi je pripovijedao čudesne i za nas nečuvene stvari. Njegov biskup uopće ne zaređuje svećenike, nego im daje samo kanonsku misiju i šalje ih na župe, bez svećeničkog ređenja. Pitamo se, ako dotični nemaju svećeničkog reda, što je onda sa sakramentima, koje oni po službi dijele vjernicima? Onda ne vrijedi njihova konsekracija kod Sv. Mise, niti njihovo odrješenje u Sv. Ispovijedi, niti bilo šta, što čine u ime svećenika. I još kaže, da on hvali one svećenike, koji nedjeljom otiđu na izlet i ostave vjernike same u crkvi, da oni sami obave molitve, a da im nisu nikakve Sv. Mise odslužili. A za Mariju, Majku Božju, kaže, da isti biskup veli, da ga se Marija ništa ne tiče. Za ovo svjedočim svojim svećeničkim zvanjem, da sam doista to čuo iz usta svećenika, koji mi je i mnogo drugo štošta pripovijedao, i nemam razloga ne vjerovati svećeniku. I to nije jedinstven slučaj.

Oni su ubačeni u crkvene redove, ne da budu vjerni službenici Boga i Crkve, nego naprotiv, da Crkvu mogu iznutra rušiti. I oni su danas na djelu. Sve je to sotonsko djelo, upereno protiv Boga Crkve.

I sad imajući sve ovo pred očima zar nas kao svećenike ne zabrinjuje i ne žalosti? Zar smijemo ostati ravnodušni? Zar mi

nismo udovi mističnog tijela Kristova, Crkve? I to »pars membrorum prima«. I kao takovi, zar se ne moramo zauzeti za to tijelo, ako su ga rane ugrozile? Zato nitko od nas ne smije ostati ravnodušan na sve ovo, što Crkva trpi. Inače bi izdao Crkvu i zatajio samog sebe. I stoga je nama svećenicima, kao i nekoć u povijesti Crkve tako i danas, nametnuta borba. I što je rana opasnija, to življa, i brža mora biti i borba, da se ne zatruje cijelo tijelo. Ne smijemo se umirivati onom riječju: »Vrata paklena ne će Je nadvladati!« To je istina, jer ju je izrekao Krist. Ali mi znamo, da se je kroz povijest Crkve Krist uvijek služio svojim sredstvima, svojim organima, svojim svećenicima, da spasi svoju Crkvu. Zašto slavimo tolike svece kao borce protiv hereza? Jer ih je Krist podigao i uzeo u svoje ruke, dao im milost i pomoć u toj borbi. Što je Krist činio nekoć, to hoće i danas.

Smijemo li dopustiti, da bi Krist ostavio svoju Crkvu u ovakvom stanju, a da sam ne zahvati i ne posreduje? To bi bilo bezbožno mišljenje, jer On ispunja svoje obećanje: »Jam sam s vama u sve dane« ... I On zahvaća u našu stvarnost, u naše teške prilike u Crkvi. Ovlašćuje Svoju i našu Majku, Majku Crkve, koja se Njegovim dopuštenjem ukazuje u Fatimi 1917., da Ona povede tu borbu za spas Crkve. Da izvojšti veliku pobjedu nad paklenim zmajem, koji je sve ovo zlo zakuhao. I Ona je tu pobjedu u Fatimi već navijestila: »Konačno će moje Bezgrj. Srce pobijediti«. Ona je prava Majka, Majka sviju kršćana, ali posebno nas svećenika. Ljubi nas posebnom ljubavlju, jer smo mi pozvani i određeni, da budemo Krist za ljude svog vremena. Mi pred svijetom nosimo i vršimo ulogu Njezinog Sina, Isusa. Zato je Njezina ljubav prema nama neizreciva.

Drugi Vat. Koncil završio je deklaracijom, da je Marija Majka Crkve. Time je samo svečano potvrdio ono, što Ona jest. I sad zar bi u ovom teškom trenutku, kojeg proživljava Crkva, jedna prava majka mogla ostati skrštenih ruku, da ne pritekne u pomoć djeci svojoj, osobito svećenicima, koji, da se slikovito izrazim, drže Crkvu na svojim ramenima? Ona je bila Suradnica s Kristom u Njegovom djelu Otkupljenja počevši od Navještaja u Nazaretu pa sve do Njegovog mučeništva i smrti na križu. Ona je i dalje Suradnica, da se to Kristovo djelo otkupljenja i dalje razvija, po Njezinim »preljubljenim sinovima«, kako ih Ona sama naziva, po Kristovim svećenicima do svršteka svijeta. I zato je Njezina prisutnost kao Majke i Suradnice sasvim razumljiva, a Crkvi tako potrebna. I Ona je očitovala tako značajno svoju prisutnost i svoj zahvat u našu stvarnost najprije u Lurdu, a osobito u Fatimi, što je Crkva s posebnom zahvalnošću primila i odobrila, a Ona to i dalje nastavlja u našim vremenima. Sve samo zato, da Crkvi, djeci svojoj, pripomogne kod njihovog spasenja. Osobito svećenicima, da ih ohrabri, utješi i potakne na veću revnost za spas onih, za koje

je Isus prolio svoju Krv i dao svoj Život. Zato Ona hoće, da bude uz njih kao Majka, da im bude Pomoćnica i Suradnica kao uz Krista, Svoga Sina. Koliko god se u svijetu bude širio ateizam, Ona će tim više dovikivati, da postoji Bog i da je Ona Majka Božja i naša. Koliko se duše više udaljuju od Boga, tim više će Marija znati pružati nam snagu i spoznaju, da će Isus spasiti svakoga, tko sam ne će da propadne. Čini nam se kao da nam Ona dovikuje i danas: Uz vas je Isus, uz vas sam Ja!

Ako si sad postavimo pitanje: Zašto je nastao »Svećenički Marijanski Pokret«, koji traži Svećeničko Posvećenje Srcu Marijinu, možemo reći, da je nastao zato, da bi se Marijini svećenici osjetili ojačani. Da bi udruženi međusobno i okupljeni oko Marije postali hrabriji u vršenju svoje svećeničke službe. Da bi u zajednici s Njom, s Majkom, lakše se suprotstavljali širenju zla u svijetu i u Crkvi. Da bi bili utješeni. Iako su teška vremena, Gospa želi, da Njezini svećenici budu ispunjeni radošću.

Pokret je započeo u svibnju 1972. Inicijator Pokreta je sama Gospa, koja se poslužila posredstvom svećenika Don Stefana Gobbi iz Milana, Via Marcalli, 23. On sam kaže, da se nalazio u Fatimi pred kapelom ukazanja. »Činilo mi se, da shvaćam ovo, nazovite: intuicija, nadahnuće, kako hoćete; tu se Gospa udostojala, da dade jednu poruku, da nešto zahtijeva. Uvjetovala je sudbinu svijeta na tome, hoće li svijet prihvatiti ili odbiti Njezinu Poruku. — Došla sam pozvati čovječanstvo, da se vrati na put molitve i pokore. Došla sam zatražiti Posvetu Mojemu Bezgrešnom Srcu. Ako se bude prihvatilo, što tražim, svijet će uživati jedan period mira, rekla je Gospa. U drugoj tajni otkrila je djeci drugi svjetski rat. Bezboštvo će se proširiti posvuda. Još nije objavljena treća tajna. Ali je rekla, da će napokon Njezino Bezgrešno Srce pobijediti.«

Po svemu izgleda, da mi danas proživljavamo ona vremena, koja je Gospa navijestila, jer svijet nije prihvatio Njezinu Poruku. Bezboštvo se proširilo po cijelom svijetu, i nažalost, uvuklo se i u redove Kat. Crkve.

I sad, šta Gospa želi od nas? »Naslutio sam ovu milost u Fatimi«, veli Don Stefano Gobbi. »Da bi se pokrenuo Svećenički Marijanski Pokret. . ., da se vi svećenici, koji želite biti vjerni mojoj, tj. Gospinoj, Poruci nađete ujedinjeni u ovome trenutku. Vi svećenici, koji želite biti vjerni, posvetite se Mojem Bezgrešnom Srcu! — Danas, kada Papa govori, mnogi mu osporavaju njegove riječi. Vi moji svećenici, ujedinite se, da budete jedno, da slušate i ljubite Papu!« — Nadalje, vratiti Mariju vjernicima: »Ako je Ona među njima, ne će izgubiti vjeru. Ona kao Majka znat će ih obraniti.«

Tri su dakle elementa, koji kao motivi zahtijevaju i karakteriziraju Svećenički Marijanski Pokret.

1. — Posveta Bezgrešnom Srcu Marijinu u duhu djetinjstva.

II. — Vjernost Papi i Hijerarhiji i
III. — Vratiti Mariju vjernicima.

»Shvatio sam«, veli nadalje Don Stefano Gobbi, »da ovaj Pokret ne će imati nikakvu pravnu strukturu. Ima mnogo pokreta, organizacija, svećeničke duhovnosti. Sve su one dobre, a neke od njih posebno karakterizira Marijanska pobožnost. Nije bilo stoga potrebno jedno novo Marijansko udruženje. Radi se samo o jednom novom duhu vjernosti, kojim trebamo proživljavati naše svećeništvo povjereno, darovano, Mariji. Mogu vam u povjerenju reći, da baš ta karakteristika, što tu nema nikakvih pravnih obveza ni struktura, sviđa se svećenicima.

Drugo, shvatio sam, da Svećenički Marijanski Pokret ne treba biti propagiran sredstvima propagande: štampom, radijem, televizijom ili na koji drugi način. Jedino molitvom, u šutnji, u trpljenju. Pa iako se nije propagiralo, ali se mnogo molilo, pokret se proširio po cijelom svijetu. Poznat je do danas u preko pedeset zemalja. Na Zapadu sam imao susret u Bazelu, u Münchenu, u Salzburgu, u Beču, — proširio se posvuda.« Tako veli sam Don Stefano Gobbi o početku i razvoju Svećeničkog Marijanskog Pokreta.

A kada bismo promotrili ove tri točke, koje karakteriziraju Pokret:

I. — Posveta Bezgrješnom Srcu Marijinu.

Pitamo se, koji smisao treba imati ova Posveta Srcu Marijinu, kad smo već dvostruko posvećeni: Krštenjem i Svećeničkim redom?

Ima jedan smisao, posve jednostavan. Tim činom želimo povjeriti naše svećeništvo Srcu Marijinu. Hoćemo da tom Posvetom obvežmo Gospu, da nam pomogne, da budemo svećenici, kakve nas želi imati Isus. Da nas Ona svojom materinskom ljubavlju odgoji i učini takovima.

Zadnjih godina se mnogo raspravljalo o svećeničkom »identitetu«. Kakav treba da bude svećenik? Tko je on? Hoćemo li svećenika kod oltara ili ne? Svećenika radnika ili ne?

Međutim, svećenik, koji istinski participira na Kristovom svećeništvu, postavljen je i poslan, da bude živi Krist za ljude svoga vremena. Vlašću, koju je primio od Krista po ređenju, on izvršuje i dijeli Sakramente u Njegovo Ime, kao da je on sam u osobi Krista. Jer ne kaže: Ovo je tijelo Kristovo, nego »Ovo je tijelo moje«. Istina, on ponavlja riječi Kristove, ali u tom trenutku on zastupa Krista i ima moć pretvorbe. Još jače je to naglašeno u riječima: »Ja te odrješujem«. Ne kaže: Krist te odrješuje, iako je jasno, da samo Bog oprašta grijehe. Zato je svećnik Krist za ljude svog vremena. Prema tome svećenik treba i odgovoriti onome planu, kojeg je Krist imao sa svojim svećenicima. A taj plan se os-

tvaruje, kada svećenik sve, što vrši u svojoj službi, vrši u ljubavi. Onda se kaže, da je svećenik po Srcu Isusovu.

I sad: biti svećenik po Srcu Isusovu! Tko će mi pomoći, da takav doista budem? Teolog sigurno ne. On doduše raspravlja o identitetu svećenika, ali ga on ne može u mene ucijepiti. Jedino Marija, koja nam je dala Sina Svećenika. Jedino Ona može učiniti, da budem svećenik po Srcu Isusovu. I eto razloga Posvete Bezgr. Srcu Marijinu. Upravo nas ta Posveta može učiniti svećenicima po Srcu Isusovu.

Između Isusa i Marije postoji izuzetno jedinstvo. U onom času, kada je Božji plan o Utjelovljenju imao postati stvarnost, Bog traži za Utjelovljenje pristanak Srca Marijina, Njezine volje. I u samom trenutku Utjelovljenja Druga Božanska Osoba uzima ljudsku narav u Prečistom Krilu Presvete Djevice. Iza Marijinog: »Neka mi bude po riječi tvojoj«, Druga Božanska Osoba — Riječ —, prisutna u Krilu Presvete Djevice, prima prve kucaje Srca, prvu toplinu, prvo hranjenje od Marije, tijelo od Njezinog tijela, krv od Njezine krvi. Djevičansko materinstvo Gospino omogućuje Riječi Božjoj, da ima ljudsku narav.

Devet mjeseci u Majčinu Krilu, rođenje, djetinjstvo, trideset godina provedenih s Marijom — Evanđelja nam o tom ne govore —, no možemo misliti, kada je Isus bio obeshrabren, klonuo, kad ga Apostoli nisu shvaćali, Židovi Ga tjerali iz Sinagoga, kad Ga nisu htjeli slušati, osjećao je — ljudski govoreći — obeshrabrenje. I kamo je otišao? Svojoj Majci Mariji. Učinila je ono isto, što su radile naše majke s nama, dok smo bili u Sjemeništu, a i kasnije: privila nas je na svoje srce, ohrabrila, da nastavimo hrabro na putu vršenja volje Božje. — Sve do trenutka, kada je Krist umirao na Križu, Ona je jedno s Njim.

Ako je Isus povjerio Sebe tako savršeno, potpuno, Mariji, ne bojmo se ni mi predati se i povjeriti potpuno Njezinom Srcu! Samo tako će Ona moći učiniti, da postanemo svećenici po srcu Marijinu, po Srcu Isusovu. Na osobit način dat će nam Njegov duh. A jer je Ona s Njim najuže sjedinjena, to će biti ujedno i Njezin duh. Dat će nam liniju svoje duhovnosti. Nitko ne može dati ono, što sam nema. I zato kao što svaka majka prenosi odgojem na svoju djecu karakteristike svoje duhovnosti, tako će i Ona prenositi na nas. »Pogledao je na poniznost, na neznatnost, Službenice svoje«. Svidjela se Bogu radi svoje poniznosti, radi svoje neznatnosti, malešnosti, jednostavnosti. I upravo to, duh jednostavnosti, duh djetinjstva, razvijat će u nama po ovoj Posveti (Vidi Bilješku br. 2 na kraju).

Taj duh djetinjstva tražio je Krist u Evanđelju od svojih Apostola, od svojih svećenika, od svih kršćana, da bi uzmogli razumjeti tajne Božje, tajne Evanđelja. »Slavim Te, Oče, Gospodaru neba i zemlje što si ovo sakrio od mudrih i razumnih, a objavio

malenima! Da, Oče, jer je tako bila volja Tvoja« (Luc. 10,21.22). Tim je riječima izrazio ono,... što će biti sva srž Njegove nauke o odnosu čovjeka prema Bogu. On će u više navrata obnoviti ovu svoju veliku i glavnu misao, da čovjek treba da bude prema Bogu kao dijete prema vlastitom ocu. I On je upravo gorio od silne ljubavi i čežnje, da mi svi postanemo djeca Njegovog nebeskog Oca, kao da Mu je ta ideja o Božjem djetinjstvu prirasla k Srcu. Zato oslovljava Apostole kod Zadnje Večere: »Dječice moja« (Iv. 13, 33). A Sv. Pavao kaže Efežanima (1, 5), da nas je Bog »izabrao još prije stvorenja svijeta i u ljubavi predodredio po Isusu Kristu za svoje sinove«.

Tako duh Božjeg djetinjstva ima svoj temelj i teološko opravdanje u samoj Objavi. U St. Zavj. veli Mojsije (Deut. 14, 1): »Vi ste djeca Gospodina Boga svojega«. No još više u Nov. Zavj.: »Vidite koliku nam je ljubav iskazao Otac, da se djeca Božja zovemo i jesmo« (II. Iv. 3, 1). I još dalje, kako Sv. Pavao naglašava: »Nisi više rob, nego sin« (Gal. 4, 7). I na drugom mjestu (Rim. 8, 15): »Sam Duh svjedoči s našim duhom, da smo djeca Božja. A ako smo djeca i baštinici smo.«

Isus je taj duh djetinjstva postavio kao ultimatum za spasenje: »Ako se ne obratite i ne budete kao djeca, ne ćete ući u Kraljevstvo nebesko« (Mat. 18, 3). — Dakle biti kao dijete, to je uvjet za ulazak u nebo.

Duh Božjeg djetinjstva je iskreno priznanje svoje nemoći i slabosti. I upravo to Bog hoće od nas, jer je sam Krist rekao: »Bez mene ne možete ništa«. I ta svijest o vlastitoj nemoći i nevrijednosti, nije li to izvor poniznosti i temelj za postizavanje svetosti? Sam je Spasitelj to naglasio: »Kad ste učinili sve, što ste trebali učiniti, recite: sluge smo nekorisne.« Slično je rekla i Sv. Terezija od Djet. Isusa, koju su nazvali »Vjesnikom nade za naše doba«, jer je ona najljepše u svom životu ostvarila taj duh djetinjstva. I ona kaže: »Svetost se ne sastoji u toj ili onoj vježbi: ona se sastoji u raspoloženju srca, koje nas čini poniznima i malenima u rukama Božjim, svijesnima svoje slaboće i sigurnima u Božjoj dobroti.«

Duh Božjeg djetinjstva nije neki duh mekušnosti, slabosti, nego naprotiv. Duh djetinjstva je duh najjače muževnosti, pun duševne snage. — Zar to nije potvrdio i sam Isus, kad je rekao, da se kraljevstvo nebesko, za koje se treba boriti, ne može dobiti, ako ne budemo kao djeca: »Zaista vam kažem, tko ne primi kraljevstvo Božje kao dijete, ne, neće ući u njega« (Mat. 10, 15).

Nikome ne će pasti na pamet, da pomisli, da Gospodin traži, da Njegovi učenici postanu djeca u realnom smislu, ili drugim riječima, djetinjasti. Jer to ne bi koristilo njihovom položaju i zadaći. Nego da ostvare u sebi onaj duh, kojeg dijete kao takovo označuje. Da u sebi nose neko osvjedočenje o vlastotoj nevrijednosti i nesposobnosti i da to osvjedočenje bude prirodno i unutar-

nje kao kod djeteta, koje do sebe ne drži, nego se posve prirodno predaje drugome, da ga vodi i poučava, a samo je poslušno i skromno. Drugim riječima: čovjek treba steći jednu drugu narav, tj. samoga sebe zaboraviti i zatajiti prema onoj Isusovoj: »Tko hoće, da bude moj učenik, neka se odreče samoga sebe«, tj. taj više ne smije samoga sebe poznati. Zato je u duhu djetinjstva najviše ostvarena poniznost, koju Gospodin traži, a koja je temelj svetosti i temelj za prosuđivanje veličine pred Bogom. »Koji se, dakle, ponizi kao ovo dijete, onaj je najveći u kraljevstvu nebeskom« (Mat. 18, 5).

I još nešto. U Sv. Evanđelju kaže Isus: »Kraljevstvo nebesko silu trpi i siloviti ga otimaju. (Vulgata). »Kršćanska kat. asceza za ove riječi primjenjuje duh pokore i odricanja kao sredstva, koja nanose silu nebu i osvajaju ga. To je sasvim točno, a ja bih se usudio reći, da baš oni, koji su maleni, koji su djeca Božja, koji žive u duhu djetinjstva, nanose veću silu nebu, nego duh pokore. Jer će otac otvoriti vrata svoje kuće prije djetetu nego li tuđinu. Ako je i potrebno odricanje, da se nebo osvoji, smatram, da je duh djetinjstva odricanje u najeminentnijem smislu. Ali odricanje, koje zaslađuje, jer ga krijepi ljubav djeteta k Ocu. »Da, Oče, jer je tako bila volja Tvoja!«

Taj duh djetinjstva su u najeminentnijem smislu, u svoj njegovoj punini i suštini, odrazili u svom zemaljskom životu Isus i Njegova i naša Presveta Majka. On će pun djetinjeg povjerenja i predanja u svim, pa i u najgorkijim trenutcima svoga zemaljskog života, izricati: »Aba, Pater! Da, Oče, jer je tako volja Tvoja!« (Luc. 10, 22). A Ona kroz cijeli svoj život, ne samo u Nazaretu pred Gabrijelom, nego i dalje, kad se budu redali »Simeonovi mačevi«, da Joj probodu dušu, ne će znati drugo izricati, nego tihim i poniznim predanjem, bez pobune i mrmljanja: »Fiat mihi . . . — neka mi bude po riječi Tvojoj.« (Luc. 1, 38). — Tako su Isus i Marija posvetili ovaj put, put djetinjstva, i uzdigli ga na Božanski put djece Božje.

To je, eto, razlog zašto Isus traži od nas duh djetinjstva. »Primjer sam vam dao, da i vi činite tako. . .«, da budemo maleni, da budemo kao djeca, najmanja djeca, tj. da usvojimo i ostvarimo u svom životu duh djetinjstva. To je najkraći put k savršenstvu, to je najljepši i najprivlačniji put k svetosti, put u očinsku kuću, put u nebo. A ima li išta ljepšega na zemlji nego biti dijete? Zato duh djetinjstva ima svoj posebni čar. On sam sebe preporuča. Jer dijete je milo i Bogu i ljudima. »Pustite malene k meni. . .« (Vidi Bilješku br. 3 na kraju).

Sigurno je, da dijete ne zna za oholost. Ona je izvor svim grijesima, i »oholima se protivi Bog, a poniznima daje milost« (I. Pet. 5, 5). Oholost je dovela i anđele i ljude do katastrofe. I upravo radi oholosti dolazi čovjek do otpada od Boga, da Ga radi zloupotrebe

svoje inteligencije zaniječe i uskrati Mu svoje štovanje.

I mi svećenici možemo pogriješiti. No u naviještanju Evanđelja ne ćemo nikada pogriješiti, ako budemo duhom kao djeca, duhom maleni.

I sad, šta je djetetu najprirodnije, nego da bude uz majku. Ono traži majku i ono treba majku. I nama svećenicima, koji treba da budemo po riječima Isusovim kao djeca, dao je Isus Majku. Pod Križem je Ivanu, svećeniku, rekao: »Evo ti majke!« I opet Njoj: »Evo Ti sina!« »I od tada je uze učenik k sebi« (Iv. 19, 27). Što znači to: Uze je k sebi? Što drugo nego za majku, da ga Ona vodi, uči, odgaja, kao što je odgajala svoga Prvorođenca, Isusa.

Zar nas ovo ne potiče dosta, da je uzmemo k sebi, tj. da se Njoj posvetimo, Njoj predamo, da se potpuno povjerimo u Njezine ruke poput malene djece? Da dopustimo, da nas Ona vodi i odgaja. Da nas Ona formira u svećenike po Srcu Isusovu. Budimo sigurni, da će Ona to znati izvesti!

Nije lako živjeti u duhu Evanđelja. Treba se neprestano odricati, neprestano savladavati. Obraćenje se ne postizava najednom. Ono zahtijeva kontinuitet neprestanih čina samozataje. A obratiti se treba, jer »ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, ne ćete ući u Kraljevstvo nebesko. . .«

Ne može se biti svećenik po Srcu Issuovu i misliti, kako svijet misli.

Ne može se biti svećenik po Srcu Isusovu i suditi, kako svijet sudi.

Ne može se biti svećenik ko Srcu Isusovu i živjeti, kako svijet živi.

Treba misliti, suditi, osjećati i živjeti kao Isus. Ali to nije lako, nego naprotiv teško, jer smo mi ljudi, jer mi živimo u ovom svijetu, opterećeni istim slabostima i sklonostima kao i ostali ljudi. Stoga i mi kao svećenici katkada padnemo. — I sad po ovoj Posveti, po ovom potpunom povjerenju i predanju Bezgr. Srcu Marijinu, mi više nismo sami. S nama je Marija, Majka, koja nas prati na našem putu. Ona je prisutna svojom majčinskom ljubavlju na svakom našem koraku. Neprestano uzima teret naših slabosti kao i svaka druga majka, da nas odgoji, da ostvari naše obraćenje.

Po toj Posveti, po potpunom predanju Njoj, postaje između nas i Nje jedan vez, jedno jedinstvo, koje se možda odmah ne zapaža, ali koje čini, da Marija posreduje uvijek, kadgod smo u nekoj duhovnoj potrebi, poteškoći, da nas izbavi i spasi. Ako se i dogodi, nažalost, da i svećenik padne, baš radi ove Posvete i predanja, Marija je uz njega, pruža mu majčinsku ruku, da ga podigne, da opet ustane. Marija čini, da on čuje Njezin unutarnji glas: Moraš ustati, ti si moj svećenik, ti si moj preljubljeni sin! I kao što svaka majka podigne svoje dijete, tako će i Marija podići svog sve-

ćenika. U to treba vjerovati! Jer to traži onaj život jedinstva između majke i djeteta. I zato Ona kao Majka ne će dopustit, da Njezin svećenik neprestano pada.

Istina je, da dokle god živimo u ovom smrtnom tijelu, da ćemo imati uvijek borbu s njim. Proces obraćenja ne će biti dovršen sve do smrti. Zato napor oko obraćenja traje cijeli život. I sad ovo povjerenje u Nju, u Majku, ovo predanje Njoj u duhu djetinjstva jest izvor snage i utjehe, da nam ne ogadi borba, da ne smalakšemo, jer Njena prisutnost i pomoć zaslađuje našu borbu i osigurava joj pobjedu. Ona će neprestano raditi u nama, da nas preobrazi i učini sličnim Svome Sinu Isusu, da nas učini svećenicima po Srcu Isusovu.

Ovim činom posvećenja Bezgr. Srcu Marijinu, Ona, Majka, dovest će nas do takvog duševnog stanja, da zavolimo molitvu. Mi smo svećenici, ali najviše onda, kada molimo. I Marija treba naše molitve. Ona kao Majka hoće, da se spasi cijeli svijet, hoće nas sve pored Sebe u nebu. I baš zato treba našu svećeničku molitvu, da Joj pomognemo svijet privesti k Ocu i k Njoj. Svećenici, koji su se posvetili Srcu Marijinu, izjavljuju, da sad više osjećaju sklonost i potrebu za molitvom nego prije.

Po ovoj Posveti postajemo Njezini svećenici, Njezini predragi sinovi u najeminentnijem smislu. I stoga imamo pravo na Njezinu podršku. Kako je onda opravdano, da se pustimo, da nas Ona vodi, da nas Ona izgrađuje, da Ona uzme u svoje ruke svu brigu oko nas. Upravo kao malo dijete, koje je najsretnije na ruci svoje mame. Zato će Je veseliti naše potpuno predanje i pouzdanje u Nju.

O dajmo Joj se posvema, cijelo naše svećeništvo bez straha. Prepustimo se Njoj, kao što Joj se prepustio Isus! I Ona će učiniti, da živi u nama Isus. Da uzmognemo reći sa Sv. Pavlom: »Živim, ali ne više ja, živi u meni Krist« (Gal. 2, 20). Tada će se ostvariti i ono, što od nas želi Isus, da budemo svijetlo u tami ovoga svijeta, da pokazujemo put onima, koji su u zabludama.

II. — Vjernost Papi i Crkvi (s njim sjedinjenoj).

Druga karakteristika Svećeničkog Marijanskog Pokreta jest vjernost Papi i Crkvi s njim sjedinjenoj. Danas je u modi kontestacija, osporavanje. Ima ih, koji prigovaraju Papi, da je odviše tradicionalan. Da previše sporo provodi reforme II. Vat. Konc. Neki pak da je Crkvu skrenuo u lijevo,

I sad, kako mi svećenici treba da se orjentiramo prema ovom? Na to nam odgovara sam Duh Sv. u Sv. Pismu: »Od službenika se traži, da bude vjeran! »Komu vjeran? »Bogu i Crkvi. A komu u Crkvi, ako ne vrhovnoj glavi Crkve Papi?

Od koga potiče naše svećeništvo? Polaganjem biskupovih ruku, a biskup je ovlašten od Sv. Oca, od Pape. I mi preko biskupa činimo zajedništvo s Papom, jedinstvo s Papom. Ne samo hijerarhijski, nego to jedinstvo treba da bude i u ljubavi prema Papi, kao zajedničkom Ocu svega katoličkog kršćanstva, kao prema vlastitom ocu. Sin mora biti sjedinjen s ocem, mora ljubiti oca!

Našu Kat. Crkvu, kojoj pripadamo s biskupima i s Papom, osjećamo kao Božju obitelj na zemlji. Prvi osjećaj, koji nam se spontano nameće, jest osjećaj ljubavi prema ocu. To je posve prirodno, spontano. Tu nema ništa namješteno, organizirano. Zato treba ljubiti Papu, za njega moliti. To je i onako dužnost djeteta prema ocu.

U današnjem svijetu, kada je satanizam tolikog maha zahvatio i toliko napreduje, mi svećenici treba da budemo najčvršća ograda oko Pape, da širimo njegov glas, da ga branimo, da ga podupiremo, jer on danas nosi najteži križ. S njim zajedno i mi smo pozvani, da nosismo križ Crkve.

Mnogi, ne samo laici, nego naprotiv i sami svećenici, Papu danas kritiziraju, ismijavaju, osuđuju. Ima i nekih biskupija, gdje se Papini dekreti bacaju u koš i ne objavljuju. Međutim poznato je, da se neke stvari izdaju kao da su od Pape, a da Papa za to i ne zna. (Članak Čedomila Čekada u Vjesniku đakov. biskupije).

Zato ćemo mi svećenici Svećeničkog Marijanskog Pokreta tješiti Papu svojom molitvom i sinovskom ljubavlju. Dijelit ćemo s njim njegove patnje. Bit ćemo mu prijatelji, tješitelji i branitelji. — Prijatelji, da ispunimo njegovu osamljenost s mnogo ljubavi i molitve. Tješitelji, da mu olakšamo njegovu zapuštenost, njegovo trpljenje. On danas toliko trpi od osporavatelja. Zato ćemo mi biti i njegovi branitelji. A nada sve mi ćemo Papu slušati.

Svaki svećenik i biskup može pogriješiti. Ali biskup, koji je ujedinjen s Papom ne može pogriješiti. Svećenik također, koji je ujedinjen sa svojim biskupom i po njemu s Papom, ne može pogriješiti. Samo tako ostvaruje se ono, što je Krist tako vruće želio, »da svi budu jedno!« Jedno u istini, da ne propovijedaju zablude, jedno u ljubavi, da se međusobno susreću kao braća, da se međusobno poštuju, vole i pomažu.

III. — Vratiti Mariju vjernicima.

Priznati Joj čast i dostojanstvo, koje Joj sam Svevišnji dao. Obnoviti pobožnosti prema Njoj. Danas su je mnogi odbacili, osobito Zapad. Hoteći što prije prema ekumenističkim težnjama postići jedinstvo, misle, da je Marija zapreka prema protestantskim crkvama, zato Je uklanjaju iz pobožnosti. Pod izlikom, da bi štovanje Njezine osobe škodilo štovanju Boga, Isusa Krista. To je zabluda, koja se protivi samoj objavi.

Samo da neka mjesta iz Sv. Pisma napomenem: »Neprijateljstvo postavljam između tebe i žene . . . Ona će ti satrti glavu.« (Gen.

3, 15). O kojoj se tu ženi radi, ako ne o Mariji, za kojom su čeznuli vijekovi? Zato je čežnja za tom ženom, po kojoj će doći oslobođenje od đavoslkog ropstva, izražena kroz vijekove staroga predkršćanskoga doba u mikrolitima, koji se danas u tako velikom broju nalaze na sve strane svijeta. Ljudska ruka je isklesala u sitnim kamenim kipovima, mikrolitima, lik žene, koja ima da rodi, da se po Njoj i Sjemenu Njezinu izvrši Otkupljenje i spasenje svijeta. Protiviti se, dakle, štovanju Marije, znači, protiviti se objavi St. Zavj. i činjenici jasno izražene vjere u dolazak žene, izražene u mikrolitima.

Ako u Nov. Zavj. pogledamo, tu nalazimo dva paralelna događaja u vezi s Marijom. Marija i Duh Sv. u Nazaretu, odje Ona postaje Majkom Krista, Majkom Glave Mističnog tijela — Crkve. I kojoj je ženi ikada rečeno, da je »Milosti puna«? I drugi događaj: Marija s Apostolima u dvorani Zad. Več. na dan dolaska Duha Sv. Zar bi se usudili reći, da je Marija sasvim slučajno bila s Apostolima kod silaska Duha Sv.? Zar ne, da je bila posve službeno po volji i zahtjevu Božjem, Kristovom? Apostoli su toga dana bili potvrđeni za svoju ulogu, za svoju službu, opunomoćeni silom Duha Sv. I to je rođendan Crkve, kad je službeno stupila u život i djelovanje.

Sad, ako su Apostoli bili potvrđeni za svoju ulogu, za svoju službu, primivši »Silu s visine«, kao mlada Crkva, kao Mistično tijelo Kristovo, koliko više Marija, primivši tu istu »Silu s visine«, ali u koliko višoj mjeri, da bude potvrđena, opunomoćena, osposobljena, da preuzme svoju ulogu, svoju službu, da prmivši more ljubavi od Duha Sv. obuhvati svojom Materinskom ljubavlju i udove toga Mističnog tijela. Da bude Majka, kako Glave, tako i tijela. Da bude Majka i Kraljica Crkve, koja se upravo sada rađa po Duhu Sv. i po Njoj. Ona je imenovana Majkom Crkve, Majkom sviju nas na Kalvariji pod Križem Svoga Sina, Isusa Krista. No sad u dvorani Zadnje Večere Ona je službeno i potvrđena i postavljena za Majku Crkve i službeno ušla u tu službu li službeno preuzela tu slatku dužnosst Materinstva nad Crkvom primivši od Duha Sv. sposobnost i ljubav. — Kako se divno vidi Njezina ista uloga u ova dva paralelna događaja, da bude Majka Glave, Krista, i Majka udova Njegovog tijela, Crkve, sviju nas. . .

Zar nam nije malo čudno, da je trebalo proći gotovo 20 stoljeća, da Ju Crkva proglasi »Majkom Crkve«. I da u Konstituiciji II. Vat. Koncila »Lumen genitum« u glavi VIII., čl. 53. baš u današnje vrijeme, kada su Je tako zločinački degradirali na niveau obične žene, posebno istakne čast i dostojanstvo One, koja po »daru odlične milosti daleko nadvisuje sve druge stvorove nebeske i zemaljske.«

Od Krista i Nje imamo vrhunaravni život, koji nam je zaslužen i darovan po jednoj jedinstvenoj Žrtvi, a koja je tražila Kristovo mučeništvo u Krvi i smrti i Marijino mučeništvo u suzama i bolima Njezinog Srca. Ako j Krist htio, da Ona bude s Njim sjedinjena u životu i u žrtvi, onda Krist hoće, da Ona bude s Njim sjedinjena i u štovanju. Da bude, kako su rekli teolozi: Ono, što je Kristu de condigno, bude Mariji de congruo.

I još nešto. Ako je od Krista i Marije naš vrhunaravni život, kao što je od tjelesnog oca i majke naš tjelesni život, a vrhunaravni je uzvišeniji, jer je vječan, onda je i Njezino vrhunaravno Materinstvo uzvišenije i važnije od svakog tjelesnog materinstva. Zato i štovanje,, a još više ljubav mora biti veća prema Njoj, nego prema tjelesnoj majci. I to je razlog, da Krist radi pravednosti zahtijeva štovanje Presvete Majke. (Usporedi konferenciju: Marija Majka Crkve).

I mi svećenici, koji se uključujemo u Sveć. Marij. Pokret, koji se posvećujemo i predajemo Bezgr. Srcu Marijinu u duhu djetinjstva, mi ćemo poraditi za čast svoje Majke, da Joj se vrati ono dolično štovanje, koje Joj pripada kao Majci Božjoj i našoj. Da vjernike vratimo Mariji, da ih poučimo o onom dostojanstvu, ulozi i časti, koju Joj dao sam Bog. Da ih poučimo o teološkom, pastoralnom i posebno psihološkom značenju štovanja Majke Božje i naše. Ne ćemo ih stavljati u neke posebne organizacije i društva, nego razvijati u njima onu nutarnju pobožnost i odanost Mariji, a posebno ljubav.

Znamo iz iskustva, kako nam sotona otimlje duše. Ako se predaju Mariji, kao djeca majci, Ona će ih moći povratiti Bogu i spasiti im duše. Ona je bila i ostat će uvijek naše Utočište. Crkve nam bivaju sve više prazne. Ako se vjernici okrenu k Mariji, ako Joj se posvete i predaju, opet će nam se puniti crkve. To je činjenica, za koju svjedočim iz iskustva.

I da završim:

Teške trenutke proživljava Crkva. Valovi trpljenja nose nas i bacaju na sve strane. No ne smijemo gubiti nadu. Dijete, kad mu je teško, više se hvata za majku. To činimo i mi i ne ćemo se prevariti. Ona je »Pobjednica« u svim bojevima Božjim. Ona satire glavu paklenom zmaju. Iako nas sada rešeta kao pšenicu, no vjerujemo, da ćemo doživjeti sreću, da gledamo triumf, pobjedu, Bezgrj. Srca Marijina. To je Ona obećala u Fatimi. Zato se posvetimo Bezgrj. Srcu Marijinu. Jer u molitvi, u trpljenju, uvijek ispunjeni radošću, možemo biti oruđe, od Providnosti odabrano i pripravljeno za triumf Bezgr. Srca Marijina u svijetu . . . —

1) Konferencija održavana uz neke preinake na sastancima za Svećeničko Posvećenje Srcu Marijinu u više mjesta, kao: Buk, Veliškovci, Zagreb, Sl. Brod, Otok, Krško i dr. — Za predmet razmatranja usvojio glavne misli iz predavanja Don Stefana Gobbi, promicatelja tog posvećenja, iz Milana. —

2) U nekoliko slijedećih pasusa ponavljaju se misli, a ponekad i cijeli tekst iz konferencije »Duh djetinjstva najsavršeniji i najkraći put«, a to zato, jer je duh djetinjstva upravo srž ovog posvećenja Bezgr. Sr. Mar. i trebalo je sve to uklopiti u ovu konferenciju.

3) Potpunlji prikaz duha Božjeg djetinjstva vidi u konferenciji: »Duh dejtinjstva najsavršeniji i najkraći put«. —

XII.

SAVEZ LJUBAVI S BOGOM (¹)

Danas gledamo svi zabrinuti na prilike u svijetu i u Crkvi promatrajući život, kako pojedinca čovjeka, tako i cijele društvene zajednice. Osjećamo potrebu, da nešto zahvati i preobrazi čovjeka i društvo. Čovjek današnjice nije više samostalan. Niti može samostalno misliti, ni raditi. On je uklopljen u društvo, omasovljen, ne nastupa kao pojedinac, nego u koliko je uklopljen u masu. On je čovjek mase, Massenmensch. Zato i misli i radi kao čovjek mase. Ne poznaje interese i potrebe drugih pojedinaca. Čovjek današnjice odijeljen je i udaljen jedan od drugoga. Uklopljen u masu kao kotač u stroju on ima samo dvije glavne svoje preokupacije: izvršiti obaveze prema društvu i boriti se za vlastitu egzistenciju. Otuda ona jurnjava za sebičnim interesima, koja čini, da se uvlači u samog sebe i samo svoje prohtjeve zna, a za drugog nema ni volje ni smisla, ni razumijevanja ni susretljivosti. Kao da drugi za njega i ne postoji. Nikada čovjek nije bio tako udaljen jedan od drugoga, kao čovjek današnjice. A to je zato, što se udaljio i od Boga. Atomizirano društvo, koje s danas još naziva permisivno, jer si sve dopušta; sve je slobodno, grijeha nema; ili potrošačko, jer traži samo tjelesna dobra, tjelesna uživanja, zato duhovna dobra odbacuje, takvo naime društvo učinilo je čovjeka, da mehanički misli i živi. I jer je raskinuo veze s Bogom, jer mu Bog više ne treba, izgubio je i onaj osjećaj čovječnosti, plemenitosti i ljubavi. Sam u sebi doživljava rasulo i raspad. Jer otpad od Boga je rasulo i raspad čovjeka. On više ne zna, zašto živi. Pobrkan je u samom sebi i zato nikad smiren.

Tko će sad uspostaviti čovjeka na njegov pravi položaj i put, na kojeg ga je postavio njegov Stvoritelj?

Potrebna je jedna temeljita obnova čovjeka, posebno čovjeka kršćanina. Jer čovjek kršćanin obavezao se svojim Krsnim Zavjetom, da će provoditi jedan plemeniti kršćanski život: život, kojeg nam je svojom naukom i primjerom pokazao naš Spasitelj Isus Krist, život u duhu Božjem. Potrebna je obnova čovjeka pojedinca i cijele obitelji, da preko njih dođe do obnove šire zajednice, kao Crkve i cijelog čovječanstva.

No sad je pitanje, kojim putem i na koji način doći do obnove? — Da lakše odredimo put i način, kako doći do obnove, zamislit ćemo se u jednu stvarnost. —

U zadnjih 250 godina Bog je podigao tri čovjeka, da nam pokažu put i način, kako ćemo doći do obnove. — To su: Sv. Ljudevit Grignion de Monfort iz Francuske, p. Josip Kentenich iz Njemačke i Don Stefano Gobbi iz Italije. Od ta tri čovjeka potiču tri velika Marijanska Pokreta. I što Duh Sv. hoće preko tih

ljudi s ta tri Marijanska Pokreta? Što drugo, nego naš okret prema Mariji, Majci Božjoj i našoj. Bog nam je Mariju dao za Majku, no Duh Sv. hoće, da i živimo s Majkom, Marijom, kao dijete sa svojom rodnom majkom. To znači, da se s Njom toliko duhovno vežemo, kao što je dijete vezano s majkom. I zato nas preko ova tri čovjeka vodi k Mariji i potiče, da se posvetimo Njoj, da se Njoj izručimo i da Nju kao sam Isus uzmemo za svoju roditeljicu, hraniteljicu i odgojiteljicu. Po Njoj je Sin Božji došao među nas kao čovjek, jer je od Nje uzeo ljudsko tijelo, ljudsku narav. S Njom zajedno je otkupio svijet. Ona je s Kristom u središtu našeg Otkupljenja i spasenja. Taj red je postavila premudra volja Božja, volja Njegove neizrecive Providnosti. Taj red poštuje Bog i sada i ne će od njega odstupiti sve do zadnjeg trenutka, dokle god treba spasavati čovjeka pojedinca i cijeli svijet. Zato po volji Božjoj Ona treba da s Kristom bude u središtu spasavanja ljudi. I Duh Sv., koji je htio, da Krist iz Marije iziđe u svijet i dade se nama za spasenje, hoće i sada, da svijet preko Marije dođe k Bogu. Dakle, da se preko Marije izvrši obnova čovjeka, obnova cijelog svijeta. Jer što znače i što hoće ta tri velika Marijanska Pokreta? — Prvi, kojeg Duh Sv. pokreće preko Sv. Ljudevita Grignion — umro je 1716. g. — hoće, da se mi Mariji predamo tako kao sužnjevi svojoj Gospodarici, tako da ništa svoje nemamo, nego sve pripada Mariji: i naš život i rad, naše trpljenje i zasluga. Sve to mi polažemo u ruke Marijine, da Ona s tim raspolaže kao prava Gospodarica. — Takvom životu su se posvetili Misionari Družbe Marijine, koju je on osnovao, i koji danas u svijetu čine velike stvari na slavu Božju i Marijinu.

Drugi čovjek, preko kojeg Duh Sv. potiče, da se posvetimo Mariji kao djeca, tj. u duhu Božjeg i Marijinog djetinjstva, to je Don Stefano Gobbi, svećenik iz Italije, iz Milana. Preko njega je Marija osnovala i povela tzv. Svećenički Marijanski Pokret. U taj Pokret ulaze uglavnom svećenici, ali im se mogu pridružiti i vjernici. I što hoće Marija s tim Sveć. Mar. Pokretom? Hoće, da se svećenici posvete Njezinom Bezgrj. Srcu, da se povjere Njoj kao Majci, da se Ona za njih brine i vodi ih kao majka malenu dječicu. Nešto odveć divno, da se ljepše ne može ni zamisliti. I taj Pokret se raširio po cijelom svijetu, po svim kontinentima i zemljama. U njega se uključilo do danas oko 40 tisuća svećenika, veliko mnoštvo biskupa pa i nekoliko kardinala. I sam Papa je dao svoj blagoslov i poticaj za taj Pokret. I danas se sve više širi. Duh Sv. hoće, da se najprije svećenici posvete Mariji, da budu više Marijini, a onda će to biti i vjernici. Ako je svećenik Marijanski čovjek, štovatelj Marije, onda će on lakše svoje vjernike privesti k Mariji i obraćati duše. To je i Marijina želja, jer smo svi Njezina djeca.

Treći čovjek, koji je također osnovao jedan Marijanski Pokret, jest p. Josip Kentenich iz Njemačke, iz (Schönstatta). Taj se Pokret danas zove »Šenštatski Pokret«. I što Duh Sv. hoće preko ovog čovjeka? Hoće, da se Mariji posvete pojedine obitelji kao male zajednice, da Mariju uzmu za svoju Domaćicu i Odgojiteljicu. I gdje to Marija bude, ondje se sve promijeni, oplemeni i posveti, u duhu Božjem. To posvećenje biva po tzv. »Savezu ljubavi« s Majkom Božjom. U tom Savezu se posvećuju i pojedinci i cijele župe. Svrha tog posvećenja jest, kako smo naprijed rekli, obnova vjere, obnova kršćanskog života u obiteljima i župama, kao i u pojedincima. Dakle, obnoviti čovjeka. Da čovjek bude čovjek. Još više, da kršćanin bude kršćanin, da bude potpuno Kristov i Marijin. I mi se želimo posvetiti Mariji baš u ovom Pokretu, posvetiti se Majci Božjoj pod onim slatkim naslovom »Majke Divne«. Svakom djetetu je njegova majka najljepša, najdivnija. Zato je i nama naša nebeska Majka, koja nam je više majka, nego ona, koja nas je rodila za ovaj svijet, zato je Ona nama Najljepša i Najdivnija Majka, jer je najdivnije biće poslije Božjeg bića, jer je Divna Kćerka Nebeskog Oca, jer je Divna Majka Božjeg Sina i jer je Divna Zaručnica Duha Svetoga. Ništa divnijeg poslije Boga nema od Marije, Majke Divne. Marija — »čudo nad čudesima u redu naravi, milosti i slave«, kaže Sv. Ivan Damašćanski.

I mi ćemo naša razmatranja kroz ove dane posvetiti tom cilju, da shvatimo bit i srž, a također da shvatimo temelj i razlog našeg predanja i posvećenja Majci Divnoj, koju u Šenštatu nazivaju »Majka Triput Divna«. (Vidi napomenu na kraju ove Konferencije). Želimo otvoriti u našoj župi malo Svetište Majke Triput Divne, da imamo centar, oko kojeg ćemo se okupljati kao djeca oko drage Majke i Njoj izricati svoje štovanje, svoju ljubav i svoje molitve. Na taj način ćemo se zalagati u borbu za novog čovjeka, obnovljenog u vjeri i ljubavi prema Bogu i Mariji. Da u ovom posvećenju gledamo Mariju kao svako dijete svoju majku. Da gledamo u Njoj svoju Roditeljicu, jer nas je duhovno preporodila za djecu Božju i svoju, pa nam je više Mati, nego zemaljska. Da gledamo u Njoj svoju Hraniteljicu, jer nas hrani i krijepi milostima, koje kao Posrednica kod Boga nama dijeli. I konačno, da je gledamo kao svoju Odgojiteljicu, jer nas kao Majka odgaja, da budemo slični Kristu i tako da postignemo spasenje.

Savez ljubavi s Bogom.

I sad promotrimo razloge ovog Posvećenja. — Sv. Augustin kaže: »Za Sebe si nas stvorio, Bože, i nemirno je srce naše, dok se ne smiri u Tebi!« Hoće, da istakne tim riječima onaj najuži, intimni, odnos između Boga kao Stvoritelja i čovjeka kao stvorenja.

Sad se pitamo, kakav odnos, kakav stav, ima Bog prema čovjeku, i s druge strane, kakav odnos, kakav stav treba čovjek imati prema Bogu?

U povijesti spasenja Bog sklapa Savez s ljudima želeći, da ih tako podržava uza se. Da im osigura i vremenitu i vječnu sreću. I taj Savez, koji se naziva Savez ljubavi, uspoređuje se s ljubavlju muža i žene, kao bračni savez, ili s ljubavlju zaručnika i zaručnice. Kršćanstvo kao Crkva Kristova naziva se u Sv. Pismu »Zaručnica Janjetova«, tj. Kristova. Koji su pozvani u nebesko kraljevstvo, pozvani su na svadbu Jaganjčevu. Zaručnik je Krist, Zaručnica je Crkva, tj. svi mi kršćani.

Da se izrazi ona veza sjedinjenja Boga i čovječanstva, uspoređuje se još taj Savez kao odnos Pastir — Stado, ovce paše Njegove. Kao vinogradar i vinograd, kao zgrada, u kojoj je Krist temelj, ugaoni kamen, a kršćani kao živo kamenje nagrađeno na tom temelju. Sjedinjenje kamenja zgrade s temeljem jest sjedinjenje kršćana s Kristom.

Da se ovaj Savez još ljepše istakne, uspoređuje se sjedinjenje Boga s ljudima u slici čokota i loze. »Ja sam čokot, vi loze«, kaže Krist. Kao što loze s čokotom tvore jedno tijelo, tj. takovo jedinstvo, da loze bez čokota ne mogu opstati, tako ni čovječanstvo bez Boga, bez Krista.

I da se još ljepše istakne ovaj Savez, uspoređuje se on kao familijarni odnos majke i djeteta, kao odnos oca i sina. »Ja ću njemu biti Otac, a on meni sin« (II. Sam. 7,14). I to je najljepša propovijed Spasiteljeva, kada nas imenuje djecom Božjom, da Boga možemo zvati: »Oče naš«. I upravo je u tom najdublje i najljepše izražen Savez ljubavi Boga s čovjekom, što smo stavljeni u familijarni odnos, odnos djeteta s ocem. I Bog je sam ostvario taj odnos, odnos djeteta s ocem, poslavši Svog Jedinorođenog Sina, koji uzevši naše ljudsko tijelo, u kojem je trpio i umro na Križu, i tako nas svojom Žrtvom ucijepio, šta više, prisajedinio Svome tijelu, tako da s Njim tvorimo jedno jedinstveno »Mistično Tijelo«, kojemu je On Glava, a mi udovi. I Bog Otac ne može sada gledajući na Krista vidjeti samo Glavu »Tijela«, nego vidi također i udove »Tijela«. Ne može ljubiti samo Glavu Tijela, tj. Svoga Jedinorođenca, nego i Njegove udove, tj. sve nas kršćane. Dijete ima zajedništvo s ocem po naravi, koju otac prenosi na dijete po rađanju. Tako i mi s Bogom, koji nam daje, da po Kristu prisajedinjeni u jedno Tijelo budemo dionici Njegove naravi po milosti. Kako divan odnos, kako divan Savez, Savez ljubavi djeteta s Ocem! I Sv. Pismo je prepuno preporuka, kako se trebamo potpuno povjeriti i predati rukama Svog nebeskog Oca i Njegovoj Providnosti, koji kad se brine za nerazumne životinje i biljke, kako ne će više za nas »malovjerne«, za nas, koji smo djeca Njegova.

Temeljni zakon svega Božjeg i Kristovog djelovanja jest ljubav. Bog čini sve iz ljubavi, po ljubavi i za ljubav. Zato je ljubav bila poticaj, da Bog čini Savez s ljudima, koji se zove Savez ljubavi. Iz tog Saveza ljubavi proističe, da Bog šalje Svog Sina, da postane čovjekom. Ljubav Boga Sina potiče Ga, da se daje u najstrašnije mučeništvo i u smrt za nas. Ljubavlju nas oslobađa od ropstva đavolskog, od grijeha i pakla. Ljubav Ga je potakla, da se dade nama kao hrana u Presv. Olt. Sakramentu. Da nam se objavi kao Srce, Božansko Srce Isusovo na Križu probodeno, da Ga upozamo kao ljubav, koja se žrtvuje i daje. Dakle, norma za život partnera Saveza jest i mora biti ljubav. To vrijedi ne samo s Božje strane, nego i od strane čovjeka, kao partnera Saveza: Sve iz ljubavi, sve po ljubavi i sve za ljubav. To znači: Sve naše djelovanje mora biti iz ljubavi.

Značenje Saveza za povijest spasenja.

Značenje Saveza između Boga i naroda je glavna preokupacija, temeljna forma, temeljna snaga i temeljna norma cijele povijesti spasenja počevši od Adama pa sve do Sudnjeg dana.

1.- Savez ljubavi jest glavna preokupacija povijesti spasenja. Spasenje treba postići. Za njega se treba založiti.- Kod Sv. Ivana u Otkrivenju spasenje se prikazuje u ostvarenju jedinstva ljubavi između Boga i čovjeka. To se prikazuje slikovito kao svadba Zaručnika i Zaručnice. Zaručnik je Janje Božje, Isus Krist, Zaručnica Njegova jest Sv. Crkva, tj. svi mi kršćani, a također svaka pojedina duša. Jer se povijest spasenja prikazuje kod Sv. Ivana u njezinom završetku. Cilj je postignut. No o toj preokupaciji dalo bi se još mnogo i mnogo govoriti, ako se uzme pred oči Biblija s tolikim zahvatima Božjim za spasenje čovjeka.

2.- Savez ljubavi jest temeljni oblik povijesti spasenja.- Adam i Eva u Savezu s Bogom kao djeca s ocem. Očinski razgovor Boga s prvim ljudima jest kao izraz tog Saveza. No Adam i Eva su raskinuli taj Savez. Ali Bog je vjeran i čini novi Savez, Savez s Noom i njegovom obitelji. Kod Noe Bog izričito obećaje, da ne će više uništiti svijeta potopom. Znak Saveza je duga na nebu.

Bog i dalje ostaje Bog Saveza. U povijesti spasenja pronalazi On najodličnijeg čovjeka, Pravednika, Abrahama. Izvodi ga iz naroda i rodnog kraja te uvodi u drugu zemlju. S Abrahamom čini posebni Savez. Obećaje njemu i njegovim potomcima zemlju, u kojoj med i mlijeko teče. Obećaje mu potomstvo brojčano kao zvijezde na nebu i kao zrnca morskog pijeska. Od njega traži samo vjernost. I nakon izdržanog kušanja obećaje mu, da će se od njegova potomstva roditi Spasitelj svijeta. »U Njemu će se blagosloviti svi narodi«.

I dalje Bog nastavlja svoj Savez. Taj se očituje u davanju Dekaloga (10 Božjih Zapovijedi) Izraelcima na brdu Sinaju preko Mojsija. Svrha tog Saveza je vršenje Božjih Zapovijedi. I Izraelci postaju po tom Savezu posebni narod, izabrani narod između svih naroda, Božji narod, narod svet, koji javno izjavljuje, da će držati Savez, tj. vršiti Božje Zapovijedi.- Tako u Star. Zavjetu.

No u Nov. Zavj. Isus Krist čini novi Savez u Krvi Svojoj, koju prolijeva u muci i smrti na Križu i daje nama u Presv. Olt. Sakr. I po Krvi Svojoj otkupljuje nas i posinjuje nas za djecu Božju. I to posinjenje događa se u Sakramentu Sv. Krštenja, kada Bog postaje naš Otac, a mi Njegova djeca. I Krštenje je novi Savez ljubavi između Boga i čovjeka, krštenika. Bog obećaje vječni život, a traži, da se u Njega vjeruje i Njegove Zapovijedi izvršava. I to je znak Saveza: Vjera i Zapovijedi. Tako je svaki kršćanin učlanjen u Savez ljubavi s Bogom.

3.- Savez ljubavi jest temeljna snaga povijesti spasenja. To označuje stalni izvor pomoći Božjem narodu, od strane Božje. Bog obećaje svom izabranom narodu snagom Saveza stalnu svoju pomoć. On ih izbavljaiz egipatskog ropstva, vodi ih preko Crvenog mora čudesno po suhom, dok iza njih potapa neprijatelje istom vodom. koja je stajala kao zid s jedne i s druge strane pored njih. (Vidi knjigu Izlaska, Gl. 14). Vodi ih kroz pustinju i hrani ih kroz 40 godina čudesnom hranom »manom«, koja im pada iz zraka, i napaja ih vodom, koja udarcem Mojsijeva štapa čudesno poteče iz stijene. I kad se izabrani narod izopači i skrene s puteva Božjih te čini ono, što je Bogu odvratno, onda ih kažnjava, ali sjećajući se svoga Saveza opet se vraća svom narodu milosrdan i pun ljubavi i nježnosti, kako veli preko proroka Hošea: »Zaručit ću te sebi dovijeka, zaručit ću te u pravdi i pravu, u nježnosti i u ljubavi: zaručit ću te sebi u vjernosti, i ti ćeš spoznati Gospoda« (Hoš. 2, 21. 22). I na drugom mjestu preko proroka Izaije govori slično: »Nek se pokrenu planine i potresu bregovi, ali se ljubav moja ne će odmaknuti od tebe, niti će se pokolebati moj Savez mira, govori Gospod, koji te tako nježno ljubi« (Isa. 54, 10). »I kao što se zaručnik raduje svojoj zaručnici, tako će se i Bog tvoj tebi radovati« (Isa. 62,5).

U Nov. Zavj. se još više ističe ta snaga, koja proizlazi iz Saveza ljubavi s Bogom. Cijeli Novi Zavjet živi iz tog Saveza, iz jedinstva ljubavi i zajedništva života s Kristom. Kao što loze ne mogu živjeti odijeljene od svog trsa i kao što udovi odijeljeni od svoje glave, tako ni kršćani odijeljeni od Krista. Tako da moraju priznati sa Sv. Pavlom: »Živim, ali ne više ja, živi u meni Krist«. I Krist to svečano izjavljuje: »Bez mene ne možete ništa« (Iv. 15,5). A Sv. Pavao nadopunjuje ove riječi i kaže: »Sve mogu u

onom, koji me jača« (Filip. 4,13).

4.- Savez ljubavi jest temeljna norma spasenja.

O njemu ovisi sva sudbina izabranog naroda, bilo kao dobra, bilo kao zla. Vjernost Savezu donosi blagoslov. Kršenje Saveza prokletstvo na prokletstvo. Udarci zle sudbine sile narod, da se povrati vjernosti svom Savezu.

U Nov. Zavj. Savez ljubavi s Kristom jest središnja točka kršćanskog života. Utemeljen u Sv. Krštenju usavršuje se po Sv. Sakramentima i Božjem vodstvu s jedne strane, te našoj suradnji s druge strane. On je osovina, oko koje se sav naš život okreće. On je norma, koja nas kao kršćane veže na izvršavanje svih obaveza. A o tom izvršavanju ovisi sva naša sreća i na ovom i na drugom svijetu.-

1) Konferencija za prvi dan trodnevnice na čast Majci Božjoj Triput Divnoj, Kuzmica, 22. III. 1981.

Napomena:

Mnogi pitaju: Šta znači taj naslov »Triput Divna?«

Ima više tumačenja za to, jer Majka Božja je više nego Triput Divna, ali se uglavnom ističu ova tri tumačenja:

Prvo tumačenje je povijesno: U Ingolstadtu nedaleko od Münchena živio je u Samostanu pobožni redovnik p. Rem. Njemu se ukazala Majka Božja i rekla mu, da se Njoj od svih zaziva u Litanijama najviše sviđa zaziv »Majko Divna«. Onda je isti pater kod recitiranja ili pjevanja Litanija zahtijevao, da se zaziv »Majko Divna« tripu kaže. I tako se nastavilo u Ingolstadtu. P. Kentenich je iz Ingolstadta preuzeo taj naslov »Triput Divna«.

Drugo tumačenje je dogmatsko-trinitarno: Marija je Divna Kćerka Nebeskog Oca, Divna Majka Božjeg Sina i Divna Zaručnica Duha Svetoga. Triput Divna.

Treće tumačenje je soterijološko:

Divna je u Svom Materinstvu, kao Majka Božja, Majka Spasiteljeva i Majka spašenih, Majka Crkve.

Divna je po bogatstvu milosti. Prema tome najsavršeniji čovjek, Kruna i Kraljica svih stvorenja.

Divna je zbog svog položaja u spasiteljskom planu Božjem. Kao Suradnica Krista. I kao takova pobjeđuje Ona kroz povijest naroda Božjega sve lažne učitelje, sve zablude i krivovjerja i sve raskole. Posebno se pokazuje kao Pobjednica nad svakom đavolskom moći.

I tako je Ona kao Majka, Kraljica i Pobjednica »Triput Divna«.

XIII.
SAVEZ LJUBAVI S MAJKOM BOŽJOM (1)

»Nije dobro, da je čovjek sam« (Gen. 2,18). A današnji čovjek? Nije li on sam? Uza sve, što mu daje svijet, on je sam.

Čovjek teži za ljubavlju, koju mu svijet ne daje. Samo Bog ispunja tu težnju. Bog je već u Krštenju sklopio s nama Savez. Dva su partnera: Bog kao Otac, dijete kao sin. Bog daje obećanje. No Savez sačinjava i obaveze, s obje strane. »Ja vaš Bog, vi moj izabrani narod«. Bog izvršava svoje obaveze prema Savezu, kako smo to čuli, jer On je Bog vjeran. No i s naše strane su obaveze, a to je izvršavanje Božjih Zapovijedi.

Kako smo već vidjeli, Bog je s ljudima već od prvih početaka imao Savez, kojeg je u svojoj ekonomiji spasenja ponovno uspostavljao. Tako: Adam, Noa, Abraham, pa Mojsije, a u Nov. Zavj. Isus Krist s Apostolima, odnosno s Crkvom, nama kršćanima. I taj novi Savez u Krvi Kristovoj obavezuje s obje strane, oba partnera. S jedne strane Krist, s druge mi. Najvažnije u Savezu jest vjernost Savezu.

No izvan Isusa Krista ima još jedan Partner Saveza. Taj drugi jest jedna Žena. Označena kao Blagoslovljena. Izabrana, da kaže svoj: »Da!« Ona nije samo najplemenitija Partnernica, Ona je Pomoćnica ljudima u izvršenju tog Saveza. U Utjelovljenju i na Golgoti rekla je svoj: »Da!« Ona je posve jedinstven Partner. Kao s Isusom Kristom tako i s Marijom možemo sklapati Savez. A može li to biti? Odmah ćemo vidjeti, da može.

Savez ljubavi s Majkom Božjom ima svoj temelj i razlog u našem Krštenju. On je samo obnova Krsnog Zavjeta. Ako se po Krštenju izuzimamo iz naravnog reda i prenosimo u vrhunaravni red, tj. od ljudskog djeteta postajemo Božje dijete i dobivamo posebni odnos s Bogom, Presvetim Trojstvom, onda postajemo vlasništvo Božje, posebna Božja svojina. No po stvaralačkoj Božjoj volji svaki život mora imati oca i majku. Po Sv. Krštenju smo djeca Božja i Boga smijemo zvati: »Oče naš«. Isus Krist je po istom Sakramentu Sv. Krštenja naš brat, jer imamo zajedničkog Oca na nebu. A tko je onda majka tog našeg vrhunaravnog života? Tko drugi, nego Blažena Djevica Marija, Majka Isusova. Ona je Majka naša, Majka Crkve. I prema Njoj imamo odnos djeteta. I tako po Sv. Krštenju ulazimo u Savez ljubavi ne samo s Isusom, nego i s Marijom. I taj Savez ljubavi s Majkom Božjom ima svoj smisao, svoj oblik, svoju snagu i svoju normu.

U zadnjem trenutku svoga zemaljskog života Isus je svečano izrekao s Križa: »Ženo, evo Ti sina!« »Evo ti Majke!« Isus je htio, da mi budemo u tom odnosu: Majka — sin. Dakle Savez. To je Njegova oporuka: Moja Majka — tvoja Majka. To nije samo riječ, nego objektivna stvarnost. Tako je Isus odredio. Put Njegov jest po Mariji k nama. Naš put isto tako, po Mariji k Bogu. Time Isus nije stavljen na stranu. On jest i ostaje središte, ali u tom središtu stoji i Marija. Bog je mogao i drugi način izabrati, ali je izabrao upravo ovaj. Bog je htio, da Majka Isusa Krista bude i Majka čovjeka. Majka Glave i Majka udova.

Zato Marija, nova Eva, nova Majka ljudskog roda, treba našem vremenu u svakom čovjeku roditi Krista, tj. svijet obnoviti. To tvrdi i Sv. Pijo X. papa u svojoj enciklici (1904): »Nijedan put nije lakši i sigurniji, da sve ljude povezuje s Kristom i po Njemu savršeno jedinstvo postigne, da bi tako sveti i bez ljage bili u očima Božjim, nego put po Mariji«. Leon XIII. papa preporuča štovanje Marije i na riječi Kristove: »Evo ti Majke«, kaže, da će svaki vjernik biti siguran za svoj spas, ako se po njegovoj preporuci mogu i na njega primijeniti riječi Apostola Ivana, što je rekao za sebe: »I učenik Je uze k sebi« (Iv. 19,27).

Čovjek ne može biti sam. Bog nam pruža Partnera. To je Majka Božja, Žena nama darovana za Majku. Mi ćemo s Njom sklopiti Savez za nas i za sve, s kojima živimo. I da naš život bude život ljubavi, to nam daje Savez ljubavi s Majkom Božjom. S Marijom kroz Isusa Krista k Ocu. Ne ostajemo s Marijom, nego s Njom k Isusu i tada k Ocu snagom Duha Svetoga. Ovaj Savez ljubavi je Marijanski. Mi uvijek gledamo na Mariju, ali ne ostajemo s Njom, nego uvijek idemo k Isusu, Presv. Trojstvu.

Savez ljubavi djeluje tako, da ulazi u naš život. Kao što je ušla Marija po Božjem providnosnom planu u život i djelo Isusa Krista, tako da je s Njim postala jedna jedinstvena Žrtva za otkupljenje svijeta, tako po Savezu ljubavi ulazi i u naš život, da mu bude trajna pratilica i trajna pomoćnica. Njena slika, tj. slika Majke Triput Divne — tako se naime naziva u Šenštatu — nije samo sjećanje na događaj iz života Majke Božje i Spasitelja, kako Ga Ona drži i privija k Svome Materinskom Srcu, nego ta slika znači mnogo više. Ta slika otkriva daleko više. Otkriva trajnu službu, koju je Majka Gospodinova preuzela u Kraljevstvu Svoga Sina i savršeno je hoće provoditi. Ona tako privija svakog od nas, posebno onoga, koji s Njom sklopi Savez ljubavi.

Sv. Ljudevit Grignion, koji je začetnik jednog Marijanskog Pokreta, kako smo to već čuli, želi nas privesti na posebno štovanje Marije i to u duhu sužanjstva Mariji, predati se Njoj na službu kao rob Gospodarici, u savršenoj ljubavi. I on navodi preduboke razloge za to štovanje. Evo nekih . . .:

On razlikuje dvostruko rođenje Krista: fizičko i mistično. Prvo je ono u Krilu Njegove Blagoslovljene Majke. Plod tog rođenja je povijesni Krist. Drugo je ponovno rađanje Krista u dušama. Plod tog rađanja je mistični Krist. I ovo rođenje mora biti izvedeno u Krilu Marije. Ne doduše fizički, nego mistički. Ljubav, kojom je povijesnog Krista ljubila, prenosi i na mističnog Krista, tj. na Njegove udove, na nas. I kao što je Krista pratila od Betlehemske Štalice do Križa, tako prati i nas, Njegove udove, od kolijevke do groba.

Grignion nadalje kaže: Bog Otac je dao svijetu Svoga Jedinorođenoga po Mariji . . . Budući da je svijet bio nedostojan, da

Sina Božjeg primi neposredno iz ruku Oca, zato ga je dao Mariji, da Ga svijet po Njoj primi.

Po Mariji je Krist počeo svoja čudesa: Ivan Krstitelj — u redu milosti; čudo na svadbi u Kani — u redu naravi. Po Mariji je i nastavio i do konca vremena će ih po Mariji vršiti. Dapače »nijedan jedini nebeski dar«, kaže Sv. Ljudevit Grignion, »ne biva dan ljudima, koji ne bi došao preko Njezinih djevičanskih ruku. Jer tako je to volja Božja, koji hoće, da mi sve primamo po Mariji«.

Isti svetac govoreći o potpunom predanju svega sebe i svega, što imamo i jesmo, u ruke Marijine, kaže nadalje: »Nemojte zlato svoje ljubavi, srebro svoje čistoće, vodu nebeskih milosti, vino svojih zasluga i kreposti povjeravati prošupljenoj vreći, starom razlupanom kovčegu, oštećenoj i pokvarenoj posudi, kakvi i jeste. Inače će vas orobiti lupeži, tj. vragovi, koji traže i vrebaju dan i noć zgodan čas, da to učine. Inače ćete rđavim zadahom svoga sebeljublja, samopouzdanja i svojevolje pokvariti sve, što vam Bog udijeli najčišćega. Stavite radije i sakrijte u Marijino Krilo i Marijino Srce sve svoje blago, sve svoje milosti i kreposti: Ona je Posuda duhovna, Posuda poštovana, Posuda uzorna pobožnosti. Otkad se je sam Bog osobno zatvorio u ovu Posudu sa svim svojim savršenostima, Ona je postala sasvim duhovna i duhovni stan najduhovnijih duša . . . Oh, sretna li onoga, koji je sve predao Mariji, i koji se Mariji u svemu i sasvim povjeri i u Njoj se izgubi! On može slobodno reći s Davidom: »Ova je postala za me« (Ps. 118,56), tj. Marija je stvorena za me. Ili s ljubljenim učenikom: »Primih Je k sebi« (Iv. 19,27), tj. primih je za sve svoje dobro. Ili s Isusom: »Sve moje je Tvoje, a sve Tvoje je moje« (Iv. 17,10) . . . Marija je naplemenitija i najdarežljivija od svih stvorova, pa ne dopušta nikome, da je nadvisi u ljubavi i darežljivosti. Ona za jaje vola daje, veli neki svetac, tj. za onu malenkost, koju Joj darujmo, daje nam mnogo od onoga, što je od Boga primila. Stoga, ako se koja duša daruje Njoj bez ograničnja, i Marija se toj duši dariva neograničeno.« (Pobožnost Majci Božjoj, str. 179.-181). Tako veli Sv. Ljudevit Grignion. Duh Sveti nas preko njega potiče na savršeno predanje Mariji.

Visinu naše svetosti povezuje on s visinom našeg štovanja Marije i kaže: »Što je veći stupanj svetosti, na kojeg smo pozvani, te veći mora također biti i stupanj našeg štovanja Marije«. A ja bih rekao i obrnuto: Što više štujemo Mariju, to ćemo veći stupanj svetosti postići. Razlog je jasan. Budući da Marija ulazi u naš život, posebno po ovom Savezu ljubavi s Majkom Božjom, time Ona preuzima prema nama kao nekoć prema Isusu službu Odgojiteljice. A u što nas želi Ona odgojiti? Da budemo slični slici Sina Njezina, tj. da postanemo Krist, drugi Krist. Jer biti kršćanin, dijete Božje i dijete Marijino, što znači drugo, nego biti

alter Christus, drugi Krist. Ako se Bog Otac nije ustručavao predati Sina Svoga u Njene ruke, da Ga Ona odgaja, smijemo li se mi ustručavati, da se predamo u Njene ruke, da nas odgaja. I Ona će to činiti usrdnije, savjesnije i svestranije nego i jedna majka ovoga svijeta.

Ne može čovjek biti sam. Već smo to rekli. Ne može bez Boga, bez Majke.- Ali ne može također ni bez čovjeka.

Savez ljubavi s Majkom Božjom veže nas vertikalno, tj. usmjereno prema gore, prema nebu. No on nas također povezuje i horizontalno, tj. usmjeren prema ljudima. Iz iskustva se zna, da oni, koji su vezani Savezom ljubavi s Majkom Božjom, povezuju se također i među sobom. Marija ih povezuje i čini, da budu misijski orjentirani. Da bude među njima pravo, istinsko, bratstvo u ljubavi. Jer povezanost može biti samo ako je jedan duh. A to Marija čini kao Odgojiteljica, da su Njena djeca jednog duha. Iz Saveza ljubavi s Marijom proizlazi i Savez ljubavi s ljudima. Izvor jedinstva, međusobne povezanosti i međubratske ljubavi leži u Bogu i Mariji. Ne organizacija, nego Bog je onaj, koji veže. Tko nije povezan s Bogom, nema snage biti povezan ni s ljudima... Tko stvarno Boga ljubi, taj ima otvoreno srce i prema ljudima.

Takav se duh vidi u Schönstattu. Život obitelji kao u Trojstvu: ljubav Oca i Sina i Duha Svetoga. Milost nas vodi bliže jedne k drugima. To posebno pokazuje Schönstatt. On želi izgraditi ne samo pojedinca nego i zajednicu. Na zajednici i jest temelj razvoja šenštatske duhovnosti. Gledati na zajednicu kao obitelj. U Šenštatu su osnovani različiti Instituti kao zajednice, npr. Obiteljski Institut i dr. I ti Instituti kao zajednice su kao obitelj. P. Kentenich, začetnik šenštatske duhovnosti, postavlja ove principe: Obitelj ima oca, ima majku, ima djecu. Djeca su bratski povezana. To ne samo po naravi, nego i po nadnaravi. U svakoj obitelji mora biti otac. On mora biti očinski. Princip oca mora biti svuda prisutan. Majčinska strana mora također biti prisutna. Svi članovi zajednice moraju biti obiteljski povezani. Potpuna zajednica iz potpune osobnosti. Opet Savez ljubavi. Svatko u Institutu, kao zajednici, mora sam sebe odgojiti, veli p. Kentenich. Treba sam sebe upoznati, sam sebi zagospodariti, da bude pravi karakter. Treba odgajati svoju osobnost prema, jednom idealu: Svima biti sve. I sasvim pripadati Majci Božjoj. Tu se može govoriti o odgoju elite. I šenštatski pokret upravo ide za tim, da odgoji elitu kršćana i kršćanskih obitelji, koji će biti kao kvasac za druge. Da druge privodi bliže k Bogu i Mariji. Tako se u perspektivi p. Kentenicha ostvaruje obnova, za kojom svi teže.

Problem današnjice jest tzv. sekularizacija, isključenje čovjeka od obitelji, od Crkve i od Boga. I sad vratiti čovjeka obitelji, Crkvi i Bogu to je uzeo p. Kentenich kao cilj, kad je osnovao Centralno Svetište Majke Božje Triput Divne u Šenštatu. Isti je

cilj imao također pred očima osnivanjem filijalnih Svetišta, bilo u samoj Njemačkoj ili izvan nje, u drugim zemljama i narodima širom svijeta. Isti taj cilj je imao i prenošenjem i osnivanjem istog Svetišta u pojedinim obiteljima, tzv. »Kućna Svetišta«, širom kršćanskog svijeta. I kažu: Što je Sv. Ignacije dao Crkvi s Duhovnim Vježbama, to je možda dao p. Kentenich s Obiteljskim Svetištima. I to treba naglasiti: Što je Svetište ušlo u obitelj.

Po želji p. Kentenicha treba imati stalnu vezu s Centralnim Svetištem u Šenštatu. Slično redovničkim manjim zajednicama sa svojom matičnom kućom. No nije neophodno potrebno radi pobožnosti dolaziti u Šenštat, jer se podižu Svetišta u pojedinim zemljama i mjestima, a napose u pojedinim obiteljima. Tako su pojedina Svetišta izvan Šenštata kao vijenac otoka iz cijelog svijeta, koji okružuju svoj Centar, tj. Prasvetište u Šenštatu, u Njemačkoj. I gdje se podržavala ista veza i ovisnost o Prasvetištu u samom Šenštatu, ako se živjelo prema Savezu ljubavi s Majkom Božjom, tj. ako su naša dobra djela i trpljenja darivana Majci Božjoj u »milosni polog«, a to i jest uvjet za djelovanje Majke Tripupt Divne, onda se Majka Božja na svim mjestima iskazivala kao Velika Odgojiteljica, koja se nije sustezala, da tvori i čudesa pružajući milost i pomoć svojima. Zato oni, koji su se posvetili Majci Triput Divnoj smatraju Šenštat kao svoj dom, jer se osjećaju kao kod kuće, kao kod Majke.

Obiteljsko Svetište ima svoj razlog i uzor u Nazaretskoj Obitelji. Znamo iz Sv. Pisma: Isus započinje u obitelji svoje djelo Otkupljenja. Živi kroz 30 godina u obitelji. To je 90% Njegovog zemaljskog života. To nije slučaj, nego volja Očeva. Prvi Njegovi koraci opet u obitelji: Kuća Zaharije i Elizabete, Kana Galilejska, Dvorana Zadnje Večere — kuća Presv. Olt. Sakr. i Duha Svetoga — opet u jednoj obitelji. Šalje Apostole u svijet po kućama. Tako radi Crkva u prvim stoljećima, od kuće do kuće. Ta kuća postaje kuća molitve, propovijedanja, Euharistije. Tako će ta kuća postati i crkva. Zato je Krist izabrao posebno obitelj za djelovanje. Obitelj je konkretno Crkva, Crkva u malom. Mjesto, gdje čovjek živi, je mjesto, gdje čovjek susreće Boga. Mi ne živimo više u jednom kršćanskom društvu, gdje bi svi bili praktični kršćani. Naprotiv pored mene živi i nekršćanin, poganin ili otpadnik, ateista... Srž pitanja je, kako otvoriti nove puteve, kako stvoriti otoke u sekulariziranom svijetu? U povijesti to je obitelj. Po kućama prvih kršćana izašle su crkve. Obiteljska kuća — crkva. Tako npr. Sv. Ivan Lateranski, Sv. Cecilija, Sabina, Klement, itd. Iznad njihovih kuća sagrađena je crkva.

Po svemu ovom vidimo znak, simbol, da se iz obiteljskih crkava gradi budućnost Crkve. Putevi obnove treba da prođu kroz obitelj. I što Crkva želi obnoviti, to mora biti obitelj. Svetište obitelji, crkva u domu. Obnova Crkve po obitelji. To je izraženo posebno

u Šenštatu. Crkva živi u obitelji. Obraćen čovjek, to je čovjek iz obitelji, to je obraćen seljak, građanin, radnik, činovnik, obrtnik itd.

Obitelj je najbolja škola, najbolje sjemenište, najbolja crkva. Ova religiozna klima u obitelji je vrlo važna protiv sekularizacije. Milost, nadnaravna stvarnost, ima posebno značenje u Obiteljskom Svetištu. Zato se događa ona uzajamnost članova i u trpljenju i u radosti. »Svima biti sve«, kako veli p. Kentenich. To se događa posebno u Šenštatu. Što roditelji pridonesu u blago milosti, »milosni polog«, to je za djecu veća korist.

Nema većeg djela, nego Majku Božju uvesti u svoj dom, da Ona bude Majka i Odgojiteljica naše djece. »Uzmite Majku Božju sa sobom. Ona je najveća Misionarka. Ona će činiti čudesa«, veli p. Kentenich.

I sad, kako uvesti Mariju u kuću? Evo kako: Postaviti milosnu sliku Majke Triput Divne u svoju kuću. Pred njom svaki dan oko 10 minuta s Marijom razgovarati. Svaki Marijin blagdan slaviti. »Sagradite Majci Božjoj kuću, a onda će se Ona za sve pobrinuti«, kaže p. Kentenich. To vrijedi za kućno Svetište. U svakom času: »Ništa bez Tebe, ništa bez nas!« To je geslo Kentenichovo, to je geslo svih onih, koji sklope Savez ljubavi s Majkom Božjom.

Zato, ako hoćemo obnovu Crkve, tj. obnovu kršćana i cijelog ljudskog društva, onda obnovimo temeljnu i početnu stanicu društva, a to je obitelj. A to će se dogoditi, ako načinimo Majci Divnoj Svetište u kući, u obitelji. —

1) Konferencija za drugi dan trodnevnice na čast Majci Božjoj Triput Divnoj, Kuzmica, 23. III. 1981.

XIV.

VJERA U BOŽJU PROVIDNOST[1]

Ljudi svih vremena bavili su se pitanjem, da li uistinu postoji Božja Providnost, koja svim zemaljskim događajima upravlja ili su svi događaji u životu čovjeka i naroda samo slučajni proizvod slijepih sila.

Mi kao kršćani poučeni naukom Isusa Kristsa vjerujemo u Božju Providnost. Čvrsto smo uvjereni, da se ništa ne događa, a da to nije u Božjem providnosnom planu.

Pitamo se sada:

1. — Šta znači ova vjera u Božju Providnost za čovjeka našeg vremena?
2. — Koji je objektivni sadržaj vjere u Božju Providnos?
3. — Kako treba da se ova vjera očituje u dnevnom životu?

I. — Značenje vjere u Božju Providnost.

To je temeljna nauka kršćanstva. Ona označuje temeljni odnos između Boga i čovjeka, kakav je odnos između oca i djeteta. Bog je dobri Otac svih ljudi, koje se brine za dobro svih i svakog pojedinca. A čovjek je dijete Božje, koje se vjerom, pouzdanjem i ljubavlju treba prepustiti Nebeskom Ocu i Njegovu vodstvu.

Prema Evanđelju Isus naziva Boga isključivo Ocem, koji je na nebesima. Zato i molitva »Oče naš, koji si na nebesima«. Na toliko mjesta Evanđelja govori Isus o potrebi vjere u Božju Providnost. Toliko ukora daje i Apostolima i Židovima zbog njihove slabe vjere, tj. slabe vjere u Božju Providnost. Ptice na grani, ljiljani u polju. . . itd.

Vjera u Božju Providnost je središnja tema, glavni zadatak, kršćanskog propovijedanja i naučavanja. Ona je temelj kršćanskog života i duhovnosti. Zato Bog kuša upravo tu vjeru, vjeru u Providnost. Primjeri: Abraham, Josip Egipatski, Blažena Djevica Marija. . .!

Žalosno je kod kršćana današnjeg vremena, koji dobro poznaju vjeru i vjerske istine, ali im je sve to ostalo samo u glavi, dok u srce i život nije prešlo. Zato su često razočarani i izgubljeni u vrtlogu kušnja i trpljenja, da ne znaju, kuda glavu okrenuti. Ako mole, Bog kao da ih ne čuje i kao da ne zna njihove muke i potrebe. Na njima se ne očituju one riječi Sv. Pisma, koje kažu: »Pravednik moj iz vjere živi« (Rim. 1, 17), jer su vjeru odijelili od života. A upravo je to potrebno: živjeti od vjere.

To posebno hoće i naglašuje Posvećenje Majci Triput Divnoj. I osnivač Pokreta u Šenštatu, p. Kentenich, postavlja upravo vjeru u Providnost kao temelj našeg Posvećenja i štovanja Majke Divne. I to štovanje Majke Božje prema šenštatskom izgledu vodi nas k Ocu, upravo zato, što je Marijansko. Jer ljubeći Mariju ljubit ćemo i nebeskog Oca, te nesebično s potpunim povjerenjem izručit ćemo se Njegovu vodstvu, tj. Providnosti. To je zadaća Majke, da nas privede k Ocu.

Postoje dvije volje: volja Božja i volja naša. Naša se volja mora ravnati prema volji Božjoj. Jer volja Božja jest pravilo, a ne naša. Nije ljubav prema Bogu u tom, da On svoju volju usklađuje s našom, nego obratno, da se naša volja složi s voljom Božjom. Jedan svetac je rekao: »O voljo Božja, o voljo Božja! Kako je sretan onaj, tko to razumije: Ništa drugo ne htjeti, neg ono, što Bog hoće« (Kentenich: Vorsehungsglaube, str. 49).

Vrsna kuharica zna, što treba dodati jelu, da bude ukusno. Još jedan mali »dodatak« nečega i jelo prija. Tako isto i umjetnik. Na slici ili kipu treba još koji mali potez bojom ili na kipu dlijetom i slika ili kip dobiva sasvim ljepši izgled. — Tako i Bog u našem životu. On kao vrsna kuharica ili umjetnik zna, što još tre-

ba, da se doda našem životu. Ako na to mislimo, onda ne će uvijek padati na um ono kobno pitanje: »Zašto?« Teške su riječi jednog duhovnog pisca iz Danske, koji kaže: »Kršćanin biti, znači: S Kristom na Križu visjeti i s Njim biti žrtvovan«. (Vidi: p. Kentenich: »Texte zum Vorsehungsglauben«, str. 82-83).

II. Predmet vjere u Providnost, tj. objektivni sadržaj te vjere.

1. Briga Božja za pojedinog čovjeka,
2. Tajanstveni karakter Božjeg vodstva,
3. Povjerenje u Božje vodstvo, i
4. Aktivno sudjelovanje čovjeka pri ostvarivanju Božjih planova.

Ad. 1. — Briga Božja za pojedinog čovjeka.

Teolozi razlikuju dvovrsnu Providnost: a) Providentia generalis, tj. Opća Providnost, kojom Bog u sveukupnom zahvatu upravlja svijetom, — i b) Providentia specialis, posebna Providnost, kojom Bog upravlja pojedinog čovjeka.

P. Kentenich razlikuje i treću vrst, a to je Providentia specialissima, sasvim posebna Providnost, kojom Bog upravlja pojedine ličnosti, ljude elite, izabranike svoje, kao što su sveci, posebno mistične duše, ili pojedine elitne zajednice, kao što su neki vjerski pokreti: Šenštat, Svećenički Marijanski Pokret, zatim razne redovničke zajednice.

Često se čuje pitanje: Brine li se Bog za svakog pojedinca, jer toliko ima ljudi samaca i zapuštenih? Odgovor je kršćanske vjere, kako svjedoči Evanđelje: Brine se, pa i za najmanje malenkosti i pojedinosti iz života čovjeka. . . Bog je predbori Otac, pa iz svoje brižnosti za ljude ne isključuje nijednog. Iako je teško vjerovati u Providnost, ali moramo, jer nam to Krist jamči, a On je »Istina«. Zato od svetaca vidimo to nepokolebivo povjerenje u Božju Providnost. »Ljubio me je i samog Sebe predao za mene« (Sv. Pavao), a Sv. Ignacije kod svake postaje Križnog puta: »I to sve radi mene!« Isus ističe brižnost Oca za čovjeka upravo u sitnicima: »Ni vlas s glave ne padne bez volje moga nebeskog Oca.« To je Providentia specialis — Posebna Providnost: »Ne brinite se tjeskobno... Otac zna, šta vam treba«. Nijedan bezvrijedni vrabac ne padne na zemlju bez Oca. Dakle brine se i u najsitnijim pojedinostima čovjeka. »Ako se Otac brine za ljiljane u polju, za ptice nebeske, koliko više za vas. . .« Ljubav i brižnost Božja za čovjeka izražena je tako nježno u slici izgubljene drahme, izgubljene ovce, izgubljenog sina. . . Šta sve čini žena, da nađe izgubljenu drahmu? Šta čini Pastir, da nađe izgubljenu ovcu? Šta čini otac, kad mu se povrati izgubljeni sin? Itd.

Ad. 2. — Tajanstveni karakter Božje Providnosti, tj. Božjeg vodstva.

Činjenica je, da postoji Providentia specialis — Posebna Providnost. Ali ako Bog život svakog čovjeka planira i upravlja, zašto dopušta, da tako mnogo ljudi mora strašno trpjeti u svom životu? Zar ne bi mogao On u svojoj Božanskoj svemoći najgore katastrofe zapriječiti? Ne bi li On morao zapriječiti, ako je dobri Otac? Odgovor glasi: Bog je nedokučiv i neshvatljiv ne samo u svom biću, nego i u svom djelovanju, u svojim odlukama, postupcima i pripuštenjima. Sve je vodstvo Božje usmjereno prema konačnom cilju, koji je u budućnosti, i za vječnost je određen. No mi taj konačni cilj ne znamo, i zato ne razumijemo ni onaj našeg vlastitog života, niti onaj cijele povijessti svijeta, jer ne razumijemo puteve, kojima nas vodi k tom cilju.

a) Sakriveni put. —

Vodstvo Božje u životu pojedinca (Providentia specialis) biva prema događajima neshvatljivo, ali kasnije postaje jasno, zašto je tako trebalo biti. Npr. Josip Egipatski... Zato vjera i ljubav u takvim slučajevima biva kušana sve do heroizma... Isus je svoje Apostole poučavao i vodio tako, da oni to nisu razumjeli, ali im je rekao, da će to kasnije razumjeti, kad prime Duha svetoga, Svijetlo s visine.

b) Sakriveni konačni cilj pojedinca.

Bog ima o svakom čovjeku određeni njegov lik pred očima. I prema tome, da se ostvari taj lik, usmjereno je sve Njegovo vodstvo za tog čovjeka. Dakle, sve ono, što ga ima zadesiti u njegovu životu. I jer je taj cilj u drugom svijetu, nije nam ovdje dostupan, da bismo ga mogli upoznati i razumjeti. Mi moramo računati s tim neshvaćanjem Božjeg postupka, bilo da se radi o životu pojedinca ili o kojoj zajednici ili cijeloj svjetskoj povijesti. Postupak Božje Providnosti bit će nam jasan istom na Sudnji dan.

Ad. 3. — Povjerenje u Božje vodstvo.

Sad se pitajmo, kako ja gledam na Boga? Kako ja gledam u Providnost? Da li me smućuje i uznemiruje, kad doživim suprotvštine i nejasnoće, koje se sa mnom i oko mene zbivaju? Sigurno, da jest tako, ali nam treba imati na umu, da Bog nije daleki Bog, jer On po milosti živi u nama, u našem srcu. Bliži je On nama, nego smo mi sami sebi. Njegovo vodstvo, Njegovo dopuštenje, sve je to upravljeno na naše dobro. Sve služi Njegovom planu. A On

ima plan sa svakim od nas. Sve pripušta iz ljubavi, jer Bog je Ljubav, i sve, što čini, čini iz ljubavi. I Božja mudrost i Božja svemoć proizlaze iz Božje ljubavi. Zato pouzdanje i povjerenje u Božje vodstvo! Jer »onima, koji Boga ljube, sve se okreće na dobro« (Sv. Pavao). Uzmimo npr. Mojsija, pa Josipa Egipatskog, Blaženu Djevicu Mariju pa i samog Krista. Zar nije sve ono, što su podnijeli po vodstvu Božje Providnosti, izišlo na dobro, i to kako veliko dobro?!

Tako i mi treba da gledamo na svoj vlastiti život. Svaka i najmanja stvar ima svoje značenje, sve je u planu Božjem i sve ima svoj smisao. Zato i nas treba da potiče ljubav, da imamo povjerenje u Boga, da budemo bez pretjerane brige. Rekla je Terezija Neuman: »Kad bi Ti moj život dao u moje ruke, da ja s njim upravljam, ja bih ga natrag Tebi vratila, jer sam najsigurnija pod Tvojim vodstvom.«

Ad. A. — Aktivno sudjelovanje čovjeka pri ostvarivanju Božjih planova..

Bog djeluje per causas secundas — po drugotnim uzrocima. On može sam djelovati, ali to ne će. On hoće nas i naše sudjelovanje. Ne samo strpljivo podnositi, nego i sudjelovati. »Ništa bez Tebe, Trojedini, ništa bez nas«. Sv. Augustin kaže: »Bog je svijet stvorio bez nas, ali ga ne će spasiti bez nas.« Dakle, Bog hoće našu suradnju. Gledajmo Blaženu Djevicu Mariju, koja je potpuno otvorena volji Božjoj: »Neka mi bude po riječi Tvojoj«, ne samo u Nazaretu pred Gabrijelom, nego i cijeli život. Posebno, kad se bude savijala od boli pod Križem.

Mi možemo postepeno upoznati Božji plan s nama. Bog ga otkriva korak po korak. Upravlja nas, i po događajima iz života otkrivamo Božji plan. Primjer Sv. Pavla, koji se tako velikodušno otvara Božjem planu: »Gospodine, što hoćeš, da činim?« Svi događaji iz života su kao vrata, kroz koja gledamo Božji plan.

Treba imati praktičnu vjeru u Božju Providnost. A ta se vjera odrazuje u našoj suradnji. To je bio temelj p. Kentenichu za sav njegov rad. Temeljna istina (Schönstatta) Šenštata: »Ništa bez Tebe, ništa bez nas«. Kentenich je uveo Majku Božju u današnji svijet krize i rekao: »Mater perfectam habebit curam — Majka će savršenu brigu voditi« (M. p. h. c.). To je njegova riječ potpunog povjerenja u Mariju, Majku Divnu, s kojom se vežemo po Savezu ljubavi.

III. — Život iz vjere u Providnost.

Kako treba da se ova vjera u životu očituje? — Vjera u Providnost se očituje u mračnim, tajanstvenim događajima i okolnostima života. Blažen onaj, koji se održi neslomiv u takvim slučajevima! Oni nas vode upravo do heroizma, do herojske odvažnosti i poslušnosti. Primjer: Abraham vjeruje Bogu, iako mu je sve mračno i suprotno. Isus nas uči, da onaj, koji se ne odreće svega, što ima, ne može biti Njegov učenik. To znači: cijelog sebe kao čovjeka — i razuma i volje i srca. Jer toliko toga traži vjera u Providnost, što nije jasno ni našem razumu, niti prija našoj volji, niti našem srcu. Ali odreći se i živjeti predan u Božju Providnost. Sv. Ivan Krizostom kaže: »Bog nije sve u mračnom ostavio, da ne bi rekao, da nema Providnosti, ali On nije sve učinio pristupačnim tvojoj spoznaji, da te ne bi visina spoznaje dovela u oholo samoisticanje«. Drugim riječima: Kad bi znali sve Božje planove u postupku s nama, i nagrade, koje nam priprema, onda bi pali u oholost i sve upropastili.

U Sv. Pismu je sadržano dosta jasnoće, kako Bog svoje izabrane prosvjetljuje, a također dosta zamračenosti, da ih učini poniznim.

Prema Kristovim riječima u Sv. Evanđelju naša je dužnost, da mi stavimo na kocku ono, što imamo, za ono, što nemamo. Da postupamo plemenito, ne lakomisleno, ali ipak bez potpunog znanja, šta činimo, bez znanja, šta napuštamo i bez da znamo, šta nas za to očekuje. Također da ne mislimo na veličinu nagrade, a niti žrtve, koja se od nas zahtijeva. Jedino upućeni na Gospodina, da će On svoje obećanje održati pouzdavajući se u Njega i da će nas osposobiti, da mi našem obećanju ostanemo vjerni i bez brige i tjeskobe za budućnost. To je prava kršćanska mudrost, koja je danas toliko ugrožena od zemaljsko tjelesnih nazora.

Šta je onda za nas vjera u Providnost? Da se ne oslanjamo na ljudsku sigurnost, nego da se vjerno predamo vodstvu jednog mudrog i predobrog i svemogućeg Boga Oca. Zato vjera u Providnost nije laka. Ona mora izdržati mnoge kušnje. I pojedini sveti ljudi, osobito oni, kojima je Bog povjerio zadaću, da vode Božji narod, imali su takve kušnje, da se od njih tražila herojska vjera u Božju Providnost. Npr. Abraham, Blažena Djevica Marija. I oni su pokazali u svojim teškim kušnjama savršenu vjeru u Božju Providnost. Bezgranično predanje Božjoj Providnosti.

A sad je pitanje, kako to postići?

To se može postići samo u duhu djetinjstva. Slika: dijete na rukama oca, to je predanost kršćanina u Božju Providnost, u Božje vodsstvo. Može li propasti dijete, kojeg nose ruke Svemogućeg Oca? I Krist Gospodin je duh djetinjstva postavio kao temeljni uvjet za ulazak u nebo.

Tako isto slika Majke Božje Triput Divne. Na njoj je izraženo, kako Presveta Majka privija Isusa k Svome Srcu. To je predanost Isusa Majci. To također predstavlja i nas, našu predanost Majci Triput Divnoj po Savezu ljubavi s Majkom Božjom. U tom

simbolu je sadržana ona glavna okosnica, koja posebno izražava šenštatsku duhovnost, šenštatsku pobožnost, po Savezu ljubavi s Majkom Božjom, a to je riječ p. Kentenicha: »Ništa bez Tebe, ništa bez nas«. Mi se predajemo Njoj, a Ona to predanje prima i preuzima na Sebe svu brigu za nas. »Mater perfectam habebit curam — Majka će savršenu brigu voditi«. Mi Njoj dajemo sve na ruke: i naše trpljenje, naša dobra djela, naše zasluge u milosni polog, da nam onda Ona prema potrebi iz tog pologa vraća dijeleći nam svaku potrebnu milost i pomoć.

Zato se vjera u Božju Providnost posebno traži od onih, koji sklapaju Savez ljubavi s Majkom Božjom i Njoj se predaju i posvećuju. U toj vjeri, vjeri u Božju Providnost, treba da se posebno očituju Njoj posvećeni. Ta se vjera mora opažati na svakom koraku našeg života i u svakoj okolnosti. Uvijek imati na pameti: Tako je volja Božja, — i dalje ne istražujem. Bog i Marija su oni, kojima pripadam, i oni za me vode brigu. Pod geslom: »Neka mi bude po riječi Tvojoj,« tj. neka bude volja Tvoja, i Ona je sama, tj. Majka Divna, cijeli svoj zemaljski život provodila predavajući se neograničeno i bez pridržaja vodstvu Božje Providnosti. Time nam je dala primjer, da i mi činmo tako. —

1) Konferencija za treći dan trodnevnice na čast Majci Božjoj Triput Divnoj, Kuzmica, 24. III. 1981.

XV.

POSVEĆENJE MAJCI BOŽJOJ TRIPUT DIVNOJ[1]

Posvećenje Majci Božjoj znači: potpuno izručenje svega sebe i sveg onog, što imamo i što jesmo.

1. — To znači: Izvlastiti samog sebe i predati sebe u vlast Majci Božjoj. — Drugim riječima: ne pripadati samom sebi, nego Majci Božjoj.

Velika je stvar dati nekome na raspolaganje plodove svog stabla. Još je veća, ako damo i sam korijen stabla. Posvećenjem Majci Božjoj dajemo korijen stabla, sami sebe, potpuno, što jesmo i kakvi jesmo. Zato je Sv. Ignacije Loj. u tom smislu upravio Gospodinu ovu molitvu: »Uzmi, Gospodine, svu moju slobodu, uzmi pamćenje, razum i svu moju volju. Sve, što imam ili posjedujem, Ti si mi dao. Sve Ti to natrag vraćam i Tvojoj volji sasvim predajem, da Ti sa svime upravljaš. Ljubav mi svoju samo daj i milost, i dosta sam bogat i ništa drugo više ne tražim«. Tako se on posvema izručuje Bogu i odriče se svega, što ima, da Bog s tim upravlja. Tako se i mi posvećujemo Majci Divnoj odričući se sebe i svega, što imamo i što jesmo i darujemo se Njoj naraspolaganje. . . »O Gospođo moja, o Majko moja! Tebi se sav prikazujem. . .« Savršeno izvlašćenje samog sebe. To je nešto veliko, ali je još veće, ako iz tog čina izvlašćenja samog sebe nastane u nama novi život, život u Božjem duhu, kako ga želi Isus i Majka Divna, da ga provodimo.

2. — Savršeno predanje u svojinu. . .

Stariji duhovni učitelji (ascete) razlikuju dva obraćenja. Prvo obraćenje smatraju, da je u odvraćanju od svijeta i okretanju k Bogu. Drugo obraćenje jest, da mi ovaj okret k Bogu provodimo i potpuno odricanje od svijeta tražimo. Ne znači to, da bi mi htjeli iz svijeta pobjeći. Mi ostajemo u svijetu, ali se držimo tako, da nas svijet sa svojim ugodnostima više ne privlači. I to obraćenje čini nas, da tražimo druženje s Bogom kao dijete s ocem. Bog nam postaje središnja točka našeg života. Nije dosta izvršiti posvećenje Majci Divnoj, nego živjeti u tom posvećnju, tj. imati takvo raspoloženje srca, da Bogu ne uskratimo nijedne želje, pa ni u najsitnijim stvarima, nego da spremno izvršimo sve, tako da On posve vlada nad nama.

Na sad se može reći: To se može učiniti samo Bogu, a ne stvoru, tj. čovjeku. To je istina. Jednom stvorenju kao stvorenju ne možemo se posve predati. Ali ako jedno stvorenje stoji u posebnom odnosu s Bogom, kao Blažena Djevica Marija, Majka Divna, onda je naše predanje Njoj sasvim osnovano i posve u redu. Jer mi se ne predajemo Njoj, u koliko je stvorenje, nego u koliko je tako usko s Bogom povezana. Radi Boga i u Bogu mogu se i moram se također i Njoj posve izručiti sa svim, što imam i što jesam. — Tu se misli prije svega na naše unutarnje sposobnosti: razum, volja i srce. Dakle ono, što čini našu osobnost. Prema tome posvemašnje predanje označuje našu unutrašnjost, našu dušu sa svim njenim sposobnostima. I ono mora biti trajno, tj. za cijeli naš život. Što jednom promišljeno učinimo, kad se jednom posve izručimo i dademo u vlasništvo Majci Divnoj, nije časno, da to opozovemo niti mišlju niti činom.

Predanje Majci Divnoj nije samo jednostrano, tj. ne samo od naše strane, nego je obostrano, tako da se Majka Divna drugačije angažira prema nama, kad Joj se izručimo. »Mater perfectam habebit curam — Majka će savršenu brigu voditi«. »Servus Mariae numquam peribit — Sluga Marijin nikad ne će propasti«. Ne samo da ne ćemo propasti, nego naprotiv postići ćemo veliki cilj. Da kao obitelj postanemo rod svetaca, a to počinje s činom predanja-posvećenja.

Predanje naše mora također biti djelotvorno. Kada smo mi započeli provoditi jedan unutarnji život, tj. u praksi živjeti u tom predanju ili posvećenju, onda nam Bog ulijeva u srce topli osjećaj za sve ono, što je vječno i Božansko. Tako da nas lukavština i draži ovog svijeta više ne zanimaju i ne privlače, jer nas je On privukao k Sebi.

Međutim ne smijemo računati, da će nam uvijek sve ići utješno i sa zadovoljstvom. Doći će dani, kad će nam sve ići naopako. Kad će nas mučiti napast, da kažemo, kako tvrd i gorak je život. Zar je onda sve propalo? Što hoće dragi Bog? Kuša našu vjeru i vjernost. On hoće naše predanje, predanje volje i srca. Zar nije li Majka Divna gorko iskusila upravo takve kušnje? Pomislite na izgubljenog Sina, Isusa, kao 12-godiš. dječaka u hramu, zatim Kalvarija. Nije li i Njezinu dušu zahvatio mrak kušnje i trpljenja do najvećeg heroizma? Ali Ona se nije zaustavljala ni raspravljala, nog ponavljala svoje predanje: »Neka mi bude...« Nadalje, zar ne ćemo doživjeti i razočarenje nad braćom ljudima, nad svojim najbližim? Dapače i progon i zatajenje svake vrste? Zar nije i sam Spasitelj sve to gorko iskusio? Ali i On se pokorio: »Ne moja volja, nego Tvoja, Oče, neka bude!«

3. — Savršeno usvajanje.

Da li nas po ovom predanju Trojedini Bog i Majka Divna usvajaju za Sebe? Sasvim naravno i sigurno. I Oni preuzimaju odgovornost za naš odgoj. Potpuno predanje: Totum pro toto — sve za sve. — Ako mi dragoj Majci Božjoj i preko Nje Vječnom Bogu Ocu predamo sve, onda sam Bog u preobilnoj mjeri poklanja nama samog Sebe, Svoje Kraljevstvo, Svoje darove i milosti i Svoju Mudrost. Onda može doći, što hoće. Tako se i Majka Divna predaje nama i vodi svu brigu za nas. I tako se ispunja riječ: »Ništa bez Tebe, ništa bez nas«. Onda smo mi osigurani, iako se u ovom životu osjećamo nesigurni.

4. — Primjer Kristov.

Krist Gospodin, koji nam je u svemu dao primjer, prihvatio je i izvršavao planove nebeskog Oca kao svoj životni program. »Evo dolazim, da izvršim volju Tvoju« (Hebr. 10,7). To je Njegova molitva na početku Njegova zemaljskog života. A na završetku opet kaže: »Oče, Ja sam Te proslavio na zemlji izvršivši djelo, koje si mi dao, da učinim« (Iv. 17,4). Svom dušom oslanja On svoju volju na volju nebeskog Oca. Šta je sve učinio?! Jer je tako htio Otac. On govori riječi, koje hoće Otac. On čini djela, čini čudesa, jer tako hoće Otac. I ta djela naziva djelima Oca. I na kraju zemaljskog života svršava tragično, jer tako hoće Otac. Predaje se »ludosti Križa« i sramotnoj smrti na njemu, jer je tako u planu Oca. Skriven kroz 30 godina nazaretskog života u društvu Svoje Majke, dopušta, da Ga nazivaju »Sinom tesarovim« — Josipovim, a kad nastupa javno kao Spasitelj svijeta, onda Mu je jedina želja: ispuniti volju Nebskog Oca. »Moja je hrana. . ., da vršim volju Onoga, koji me je poslao, da Njegovo djelo izvršim« (Iv. 4,34).

Radi toga sve mora odstupiti: i ljudski obzir, predrasude i drugačije shvaćanje, upravo sve, kad je potrebno izvršiti volju Oca. Samo jedno ima vrijednost: »Budi volja Tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji«. »Da, Oče, jer je tako bila volja Tvoja« (Luc. 10, 22). »Nisam došao, da donesem mir, nego mač. . . »I taj mač će osjećati duše, koje će morati s posvemašnjim predanjem izvršiti volju Božju i onda, kada srce bude krvarilo od boli. »Tko se uzme križa svojega i ne ide za mnom, ne može biti moj učenik« (Luc. 14, 27). I još više! Ponovit ćemo riječi onog duhovnog pisca iz Danske: »Kršćanin biti, znači: S Kristom na Križu visjeti i s Njim biti žrtvovan«.

Presveta Djevica Marija nakon što je izrekla svoj »fiat mihi-neka mi bude«, više ga nikad nije opozvala. I kad je bježala u Egipat, i kad Ga izgubila u hramu, i pod Križem Svojega Sina držćući i previjajući se od boli stalno je ponavljala svoj »fiat mihi-neka mi bude«.. I kad je izmrcvareno, krvavo i mrtvo Tijelo Svoga Sina primila u Krilo, kao žalosna Gospa i Kraljica mučenika, ni tada nije opozvala svoj »neka mi bude!« Niti je ikome prigovarala niti se bunila. Tako je volja Oca. »Evo me službenice Gospodnje..!« Poslušno predanje i u najstrašnijim bolima.

Bog života.

On je Onaj, koji iznad svega stoji, On upravlja svijetom. I onda, kad se čini, da se ne brine za svijet. Vjera u Providnost mora biti u nama nepokolebiva. Jer iza prividnih slučajnosti, besmislenosti i neshvatljivosti skriva se svemoćni plan, koji sve do u sitnice određuje pravac života čovjeka pojedinca i cijele ljudske povijesti. Npr. Saul.. Traži svoje izgubljeno magare i nađe kraljevstvo, postaje kralj Izraela. Sitnica iz života, ali u planu Božjem!

Zato i kad nam se čini, da se sve ruši i razara, npr. razne katastrofe, i kad nam se čini, da vjera propada i nestaje, kad se čini, da u svijetu vlada satanizam, tj. prevlast đavola, kao da su svi iz pakla pušteni, da siju pokvarenost, kad se čini, da je sve od Boga otpalo, to je znak, da prolazi Bog i hoće, da stvori sve novo. »Evo sve činim novo« (Otkr. 21,5). I Sv. Pismo dodaje ovim riječima: »Ove su riječi sigurne i istinite«. I istinito je, da Bog vlada svijetom do u najsitnijim pojedinostma. Zato vjera u Njegovu Providnost i predanje Njegovom vodstvu, predanje Njegovoj svetoj volji!!! — A da to bude savršenije i da se lakše ostvari, da to bude uspješnije i utješnije, mi ćemo se najprije savršeno predati i posvetiti Majci Divnoj kao Velikoj Posrednici, da bude, kako p. Kentenich kaže: »Sve po Mariji, za Mariju i u Mariji«, i da po Njoj budemo izručeni samom Bogu, Presvetom Trojstvu.

I sad praktično: Kako izvršiti tu Posvetu?

Savez ljubavi je središte svega. Najvažniji Partner i Faktor u tom Savezu jest Marija, Majka Triput Divna. Druga strana tog Saveza, to smo mi. To je pojedinac, to je obitelj, to je župa ili koja druga veća zajednica. Kako uspostaviti vezu između obostranih partnera, koja su prava i dužnosti među njima?

Dvije su najznačajnije stvari u Savezu: 1. Naša Posveta i 2. Naše obećanje.

1. Naša Posveta. — Mnogi su načini te posvete. To se određuje prema staležu. No najobičniji način su razne pobožnosti na čast Majci Božjoj, kao što su Sv. Krunica, slavljenje Marijinih blagdana, hodočašća u Marijina Svetišta, Marijine Kongregacije, Marijina Legija i dr. Zatim život usmjeren prema Mariji. Marija je u planu Božjem, u Kraljevstvu Božjem Majka, Majka Crkve. Svatko je po Krštenju postao Njezino dijete. Mi smo svi u jednom mističnom tijelu. Što učini jedan, to koristi svima. Izmjena dobara. Ja mogu svojim žrtvama i molitvama isposlovati dobro drugima. Sva ta dobra djela ne pripadaju meni, ja ih ne zadržavam sebi, nego ih dajem Mariji. Dakle, »sve s Marijom, po Mariji, za Mariju i u Mariji«, veli p. Kentenich, kako malo prije čusmo. I to je p. Kentenich nazvao Savez ljubavi. To je, dakle, jedno potpuno predanje zauvijek, cijelim srcem i dušom, svim što imam i što jesam. »Tebi se sav prikazujem . . .«, dajem svoje oči, svoje uši, svoja usta, svoje srce, potpuno svega sebe . . . . . , sve naravne i nadnaravne darove.

2. A šta znači naše obećanje? — Što hoće Marija? Da Njezina djeca slobodno kažu »da« na Njezinu materinsku ljubav. Od naše se strane traži, da slobodno kažemo »da«, poput Njezina »neka mi bude«, a tada će Ona pomoći to ostvariti. Ona je skromna i zna, da smo mi djeca. Cijeli život smo Njezina djeca. I kad padnemo, da se ponovno dignemo i za Njezinu ruku prihvatimo. Ona je vjerna i uvijek nas uzima u zaštitu. Ne traži od nas nešto veliko. To je način našeg obećanja. Mi dajemo, obećajemo, a to čini i Ona.

Kućno Svetište.

Uvedite Mariju u kuću i Ona će činiti čudesa, veli p. Kentenich, osnivač šenštatskog pokreta. Stavlja on u usta Mariji ove riječi: Ja ću se spustiti ovdje i bit ću sa ovom obitelji. Dat ću obilne milosti. Tako će Marija u našoj kući postaviti svoj prijesto i bit će s nama.

Drugo: Ja ću srca mladenačka k Sebi privlačiti. Sve srca, koja su ostala mlada, tj. nepokvarena. Ako je Majka Božja obećala, da će privlačiti srca, ne treba očajavati. Ona će već pokazati svoju pomoć.

Treće: Odgoj. Ja ću odgajati. To je najteži danas problem u obiteljima. Roditelji više nisu kadri radi sveopće pokvarenosti da dobro odgoje djecu. Tu im se pruža nadnaravna čudesna pomoć Majke Divne kao Odgojiteljice.

Četvrto: Odgojit će nas, da budemo spremna oruđa. Koji su doživjeli ljubav, širit će je dalje. Postat će Njezini suradnici, misijski duh. I to će se događati u kućnom Svetištu.

Peto: Bit ćemo sredstvo u Njezinim rukama, kojim će se Ona moći poslužiti, da djelujemo na druge, Apostolat.

Naša obećanja treba da dokažu ljubav. A ona se pokazuje u djelima. Treba težiti za svetošću. Ispunjavati svoje staleške dužnosti savjesno. Gajiti duh molitve. A nadasve treba sve pridonositi u milosno blago, milosni polog. Sve, što imam i što jesam, staviti u ruke Majke Divne, pa i najmanje stvari. »Ništa bez Tebe, ništa bez nas«.

Molitva Posvećenja.

Obavlja se poslije Evanđelja. Najprije nagovor svećenika, zatim pjesma, a onda tumačenje Molitve Posvećenja »O Gospođo moja, o Majko moja . . .«, a onda sama Molitva Posvećenja.

»Zbog svoje slabosti bojim se svega, ali od Tvoje dobrote očekujem sve«, rekla je jedna šenštatska sestra. Treba gledati ne na sebe, nego na Majku. Ne možemo se nikad dovoljno nagledati ni dovoljno zaljubiti u Majku. Ona je u istinu naša Majka, kako Glave, Krista, tako i udova, tj. svih nas. I kad bi se sve ljubavi stopile u jednu, ne bi bila tolika, koliku ima Marija prema svakoj pojedinoj duši. Dobrota ljudi ima granica, ali dobrota Marije ima nama nedostiživ stupanj dobrote. Od časa našeg Krštenja, Ona je moja Majka. Kao Majka ima i prava i dužnosti. Najmiliju djecu vodi Ona Križu. Marijina mudrost, kršćanska mudrost, Križ. Ona ima moć i milosrđe. Bog je stavio svoje milosti u ruke jedne Majke, da ih Ona kao Majka dijeli. Lijepo je to rekao kardinal Faulhaber: »Bog nije svoje milosti privezao za zvijezde na nebu, mi ih ne bi mogli odanle dolje prenijeti. Bog nije svoje milosti kao biserje spustio u dubinu mora, mi ih ne bi mogli odanle gore izvući. Bog je svoje milosti položio u Materinske ruke, jer su Materinske ruke uvijek spremne, da ih dijele.«

Ona ima pravo, da dijeli te milosti. »Evo ti Majke!« To vrijedi posebno za nas svećenike, a u širem krugu za sve kršćane. Mi nismo samo nazvani Božjom djecom, nego to stvarno i jesmo. Svijest o Materinstvu Marijinu treba imati ne samo u glavi, tj. u umu, nego i u srcu.

Majka i dijete pripadaju zajedno. Kad je dijete u nemoći, onda majka najviše prihvaća. Majčinska ljubav ne traži nemoguće.

Da još malo pogledamo na Savez ljubavi: On je razmjena interesa, dobara, zadaće... Ja dajem Njoj sve, što imam, a Ona daje meni, što Ona ima. Ja Joj dajem svoje oči, one su Njezine, ali i Njene oči su moje, i ja gledam svijet Njenim očima.

Ja nisam nikad sam, uvijek sam s Njom i s cijelim svijetom, kojem Ona pripada. I preko Nje svi smo povezani međusobno.

Obiteljsko Svetište

U obitelji su otac, majka i dijete. Svako od njih ima svoje poslanje: otac svoje, majka svoje i dijete svoje. Kakva je njihova uloga?- Ponajprije duboka i stvarna ljubav prema Bogu. Uzajamna težnja, da jedno drugo vodi k Bogu. Treba ostvarivati dobro zajednice... Prvotno dobro jest dijete. Ono ima vječnu vrijednost. Iz te proizlaze sve druge vrijednosti.

Ako smo nekog čovjeka povjerili Majci Božjoj, veli p. Kentenich, onda Ona ima dužnost kao Djevica Vjerna, da se zauzme. Ne biti sam, ni kao pojedinac, ni kao obitelj. Sve s Majkom. I Ona se brine za svakog i za sve. »Ništa bez Tebe, ništa bez nas«.

Gdje je Majka Božja prisutna, tu se mijenjaju ljudi. U kolikoj mjeri ljubimo Majku Božju, toliko ćemo se promijeniti. Polako ići naprijed i ne klonuti zbog pogrješaka, nego ta svijest treba nas poticati, da se sve više obraćamo Majci Božjoj, da nas Ona pomogne.

Jedno od osnovnih zakona Božje Providnosti jest nemoć djeteta, koja izaziva moć Oca, da se aktivira. Bez te nemoći ne može ni Otac svoju moć aktivirati. I na to treba misliti. Kad smo nemoćni, Majka će pripomoći.

Uređenje Obiteljskog Svetišta.

Obiteljsko Svetište se uredi ovako:- Stavi se milosna slika u jednoj sobi u kut. Pored nje se stavi Križ, Raspelo, cvijeće i svijeća, a po mogućnosti i kip Sv. Mihaela. Sve po izgledu na Centralno Svetište u Šenštatu.

Kad smo sklopiti s Majkom Divnom Savez ljubavi po onoj Posvetnoj Molitvi, koja glasi: »O Gospođo moja, o Majko moja, Tebi se sav prikazujem; i da pokažem, kako sam Ti odan, posvećujem Ti danas svoje oči, svoje uši, svoja usta, svoje srce, upravo svega sebe. Kad sam, dakle, sav Tvoj, o dobra Majko, čuvaj me i brani me kao stvar i svojinu svoju. Amen«, i otvorili Svetište u svojoj kući, trebamo biti uvjereni, da imamo Majku kod sebe. Treba barem 10 minuta svaki dan provesti pred slikom Majke Divne, ili jutrom prije posla ili naveče poslije posla. Posvećena obitelj, Obiteljsko Svetište, jest mjesto milosti za tu obitelj, ili Svetište Majke Divne podignuto u župnoj crkvi, u jednoj od-

vojenoj kapelici, jest također milosno mjesto za cijelu župu. Moramo znati, da to nije samo lijepa slika Majke Božje, nego milosna slika. Po njoj se očituju milosti. Uvijek pod uvjetom: »Ništa bez Tebe, ništa bez nas«. Najveću odgovornost i važnost u Savezu ljubavi ima Majka Božja. Jer Ona postaje po tom Obiteljskom Svetištu Domaćica i Odgojiteljica u toj obitelji. To će ubrzo osjetiti svi članovi obitelji, ako budu od svoje strane ispunjavali obaveze prema tom Savezu i od srca ljubili Majku Divnu.

1) Konferencija na sam blagdan Majke Božje Triput Divne, na Blagovijest, Kuzmica, 25. III. 1981.

Zaključak.

U prvoj od ovih konferencija smo postavili pitanje: Kako obnoviti čovjeka pojedinca-konkretno-kršćanina, kako obnoviti pojedine obitelji, te po njima cijelu Crkvu.

Bog je u Svojoj Providnosti podigao čovjeka, p. Josipa Kentenicha, iz Schönstatta (Šenštata), i nadahnuo ga, da ljudima današnjeg vremena, obiteljima i cijeloj Crkvi pokaže najsigurniji put do obnove. To je Marija, Majka našeg Spasitelja Isusa Krista i Majka Crkve, Majka sviju nas. Tokom ovih konferencija, koje su davane isključivo laicima, župljanima župe Kuzmica, prikazan je taj put i način, kako doći do obnove. Nije Šenštatski Pokret namijenjen samo njemačkom vjerskom području, nego vjerskom području cijele Crkve, jer je i Marija Majka cijele Crkve, i već je proširen po cijelom svijetu. Zato, gdje se bude prihvatilo Posvećenje Majci Divnoj po Savezu ljubavi s Majkom Božjom, bilo od strane pojedinca ili kod obitelji po tzv. »Kućnom Svetištu«, za sigurno će doći do obnove, ne samo pojedinca ili obitelji, nego i cijele Crkve. A za tim se i teži. I za to svjedoče već mnoga doživljena iskustva. Svetište Majke Triput Divne je milosno mjesto, koje se kao takovo već toliko puta potvrdilo.

Natpis na grobu p. Josipa Kentenicha: »Dilexit Ecclesiam — Ljubio je Crkvu« nije slučajno kao takav postavljen. On je zaista ljubio Crkvu i sav je svoj život iz ljubavi žrtvovao Crkvi. Kakve je strašno teške žrtve podnosio za ovo djelo obnove kroz cijeli svoj život, da je istom pred svoju smrt dobio od Crkve službeno priznanje i odobrenje. Jer su sva velika Božja i Marijina djela uvijek prolazila kroz preteške kušnje. I tu se očitovala njegova herojska vjera u Božju Providnost. »Contra spem speravit — nadao se protiv svake nade«. I tu vjeru u Božju Providnost, koju je postavio kao temelj za život u Savezu s Majkom Božjom, mogao je također zatražiti i od svih onih, koji se posvećuju Majci Divnoj po Savezu ljubavi.-

S A D R Ž A J:

		Strana
	Predgovor:	3
I	Smisao života	5
II	Dogmatski osnovi štovanja Bezgrešnog Srca Marijina .	9
III	Nauka crkvenog prava o pozitivnim dužnostima klerika .	19
IV	Pravo i dužnost crkve naučavati ljude	33
V	Duh Božjeg djetinjstva najsavršeniji i najkraći put . .	40
VI	»Eritis sicut dii« — bit ćete kao bogovi	50
VII	Smrt svećenika i njegovi nasljednici	56
VIII	Svećenik u svojoj samoći	64
IX	Svećenikova vjera	71
X	Marija Majka Crkve	80
XI	Svećeničko posvećenje Srcu Marijinu	88
XII	Savez ljubavi s Bogom	102
XIII	Savez ljubavi s Majkom Božjom	108
XIV	Vjera u Božju Providnost	114
XV	Posvećenje Majci Božjoj Triput Divnoj	120